

ด้านนิติศาสตร์รัฐศาสตร์กฎหมายและทรัพย์สินทาง
ปัญญาและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
(JURISPRUDENCE, POLITICAL SCIENCE, LAW,
INTELLECTUAL PROPERTY AND
INTERNATIONAL RELATIONS)

LI001

รูปแบบการอยู่ร่วมกันของประชาชนในสังคมพหุวัฒนธรรมกรณีศึกษา ชุมชนสามัคคี

เทศบาลนครยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

A model of living in the multicultural society Case Study :

Samakkee Community Yala Municipal, Yala Province

ฮัยฟา มะสง¹, ฟาอิชะห์ เจ๊ะเต๊ะ², รุสลัน จอเอาะ³, โซเฟีย มุซอ⁴, สุลมาน หะโมะ⁵

¹⁻⁴นักศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาการปกครองและกฎหมายมหาชน

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

⁵อาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

Corresponding Author: ฮัยฟา มะสง, เบอร์โทรศัพท์ 0961056869

Email : 406122072@yru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษารูปแบบการอยู่ร่วมกันของประชาชนในสังคมพหุวัฒนธรรมกรณีศึกษาชุมชนสามัคคี เทศบาลนครยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา การศึกษานี้ได้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลเอกสาร การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยการคัดเลือกแบบเจาะจงที่มีบทบาทสำคัญในชุมชนและผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับชุมชน ทั้งที่เป็นชาวไทยพุทธ ชาวมุสลิม และชาวไทยเชื้อสายจีนในชุมชนสามัคคี รวมจำนวน 6 คน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนาความ

ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการอยู่ร่วมกันของประชาชนในชุมชนสามัคคี ที่มีทั้งชาวไทยพุทธ มุสลิม และชาวไทยเชื้อสายจีน อยู่กันอย่างพึ่งพาอาศัย ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สร้างความเข้าใจ โดยมีผู้นำที่ให้ความสำคัญกับชุมชน จึงทำให้ประชาชนในชุมชนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมนั้นเกิดความรัก ความสามัคคี และสามารถอยู่ร่วมกันได้ โดยปราศจากความขัดแย้ง นอกจากนี้ผู้นำยังสละบ้านของตน เพื่อเปิดเป็น “ศูนย์ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต สามวัฒนธรรม” เพื่อเป็นเครื่องมือดึงดูดใจผู้คนที่มาทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ประชาชนในชุมชนให้อยู่ด้วยกันอย่างสามัคคีและมีความสุข สืบทอดวัฒนธรรม เป็นต้น มีกิจกรรมการประกวดทำตุปะสามวัฒนธรรม เป็นกิจกรรมที่มีการหลอมรวมประชาชนสามวัฒนธรรมคือ ไทยพุทธ มุสลิม และชาวไทยพุทธเชื้อสายจีน ให้ผสมรวมกันเป็นหนึ่งเดียว ซึ่งผลที่ได้จากการจัดกิจกรรมคือ ได้เห็นถึงความร่วมมือร่วมใจ ความพยายาม ความสามัคคีของแต่ละกลุ่ม ในการปรองรองชาติ หรือห่อตุปะที่แตกต่างกันอย่างมีเอกลักษณ์ของแต่ละวัฒนธรรม กลายเป็นการเรียนรู้ถึง ตุปะสามวัฒนธรรมอย่างแท้จริง ได้แก่ วัฒนธรรมมลายู วัฒนธรรมไทยพุทธ และวัฒนธรรมไทยพุทธเชื้อสายจีน และกิจกรรมฝึกทักษะอาชีพ

เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่ชุมชนสามัคคี แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาทักษะการคิดของคนในชุมชน เพื่อสร้างรายได้ให้กับประชาชนในชุมชน และเป็นการสร้างความสัมพันธ์กับคนต่างวัฒนธรรมอีกด้วย

คำสำคัญ : การอยู่ร่วมกัน, ประชาชน, สังคมพหุวัฒนธรรม

Abstract

This study aimed to study the patterns of coexistence of people in a multicultural society case study of unity community Yala City Municipality, Muang District, Yala Province. This study used qualitative research, by using the method of collecting document data in-depth interview. By selectively selecting who plays an important role in the community and people with knowledge about the community, both Thai Buddhists, Muslims and Thai-Chinese people in the unity community, totaling 10 people by descriptive analysis of data.

The results showed that Muslims and Thai people of Chinese descent live in dependence help each other create understanding with leaders who care about the community. Therefore, people in multicultural communities have love, unity, and can live together without conflict. In addition, the leaders gave up their homes to turn into "Historical Center, Lifestyle, Three Cultures" as a tool to attract people to join in activities to connect people in the community to live together in harmony and happiness Inherit the culture, etc., which this cultural center. It is a multicultural that includes Thai Buddhists, Muslims and Thais of Chinese descent. And also the place where most can earn and be extended as a career for people in the community. As well as creating activities in the community by bringing the activities to be a coordinator for people's participation in culturally diverse communities as well, with the following activities: Three cultures tupa making contest activity, it is an activity that brings together people of three cultures: Thai Buddhists, Muslims and Thai Buddhists of Chinese descent, to be integrated into one. The results obtained from the activities are saw the cooperation, effort, and unity of each group in seasoning or wrap different tupats that are unique to each culture. Become learning about Tupa 3 cultures truly, namely Malay culture, Thai buddhist culture and Thai Buddhist culture of Chinese descent, and vocational skills training activities. it is another activity that the community unites. Demonstrates the development of thinking skills of people in the community, To generate income for people in the community and to build relationships with people from different cultures as well.

Keywords: Coexistence, People, Multicultural Society

1. บทนำ

สังคมพหุวัฒนธรรม (Multicultural Society) เป็นสังคมที่ประกอบด้วยกลุ่มคนที่มีความหลากหลาย มีความแตกต่างกันทางสังคมและวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็นด้านศาสนา การแต่งกาย การเป็นอยู่ ฯลฯ เพราะแต่ละกลุ่มชนมีความเชื่อ ความศรัทธา ในศาสนาและวัฒนธรรมที่ต่างกันอย่างสิ้นเชิง การที่จะทำให้แต่ละคน สามารถอยู่ร่วมกันในชุมชนหรือสังคมเดียวกัน ด้วยการพึ่งพาอาศัยช่วยเหลือกัน ไม่มีการเบียดเบียนกัน ไม่ทำร้ายกัน หรือไม่ละเมิดสิทธิของกันและกัน แต่ละกลุ่มชนสามารถประกอบพิธีกรรมทางศาสนาได้ตามความเชื่อและศรัทธาของตนเอง อย่างมีเสรีภาพ โดยไม่มีการกีดกัน ก้าวก่าย ล่วงละเมิด หรือก่อกวนซึ่งกันและกัน ทำให้สามารถอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรมได้อย่างสันติ สงบ และพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน โดยไม่มีปัญหาขัดแย้งหรือความรุนแรงระหว่างกัน จึงต้องมีการศึกษาวิเคราะห์ทำความเข้าใจกับความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้งและรอบด้าน (อานันท์ กาญจนพันธ์, 2551. อ่างในพระมहाยุทธานา นรเชฏโฐ และคณะ, 2560)

การศึกษาวิเคราะห์สังคมพหุวัฒนธรรม (Multicultural Education) เป็นการศึกษาที่เน้นการวิเคราะห์ทำความเข้าใจในความหลากหลาย และความแตกต่างทางวัฒนธรรมของคนในพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อให้ได้องค์ความรู้หรือแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างปกติสุข ภายใต้ความหลากหลายหรือความแตกต่างทางภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ ศาสนาและวิถีชีวิตบนพื้นฐานของการยอมรับสิทธิเสรีภาพ บทบาทและหน้าที่ของแต่ละคนในสังคมอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยปราศจากการอคติหรือความลำเอียงทางเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ผิวพรรณวรรณะ หรือเผ่าพันธุ์ (อธิปต์ย์ คลี่สุนทร, 2552. อ่างในพระมहाยุทธานา นรเชฏโฐ และคณะ, 2560) ซึ่งชุมชนสามัคคี เทศบาลนครยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา เป็นชุมชนสังคมพหุวัฒนธรรม ที่ประกอบไปด้วยชาวไทยพุทธ มุสลิม และชาวไทยเชื้อสายจีน ที่ประชาชนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข โดยปราศจากความขัดแย้ง

สิ่งที่เห็นได้ชัดที่สุดในชุมชนสามัคคี คือ ประชาชนจะมีทั้งคนไทยพุทธ มุสลิม และชาวไทยเชื้อสายจีน ซึ่งมีความต่างกันอย่างสิ้นเชิง ไม่ว่าจะเป็นด้านศาสนาวัฒนธรรม การแต่งกาย อาหารการกิน แต่ในความต่างทั้งหลายนี้ ไม่ใช่ปัญหาที่จะทำให้ประชาชนในชุมชนแตกแยก หรือหวาดระแวงต่อกันเลย กลับยอมรับในความต่างของกันและกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อยู่กันอย่างพึ่งพาอาศัย ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือกันผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมฝึกทักษะอาชีพ การประกวดทำตุ๊กตาสามวัฒนธรรม แค่นี้ก็ช่วยสร้างความสามัคคีกันแล้ว ร่วมมือกัน ซึ่งกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ ล้วนสร้างความเป็นปึกแผ่น ทำให้ประชาชนรู้สึกเป็นกลุ่มเดียวกัน แม้จะมีความแตกต่างกันก็ตาม

คณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษารูปแบบในการอยู่ร่วมกันของประชาชนในสังคมพหุวัฒนธรรม กรณีศึกษาชุมชนสามัคคี เทศบาลนครยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ซึ่งแสดงให้เห็นว่า สังคมพหุวัฒนธรรม เป็นประเด็นที่จะต้องศึกษาและทำความเข้าใจให้ชัดเจน เพราะสังคมพหุวัฒนธรรมเป็นแหล่งที่จะหลอมรวมคนต่างวัฒนธรรมให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษารูปแบบการอยู่ร่วมกันของประชาชนในสังคมพหุวัฒนธรรมชุมชนสามัคคี เทศบาลนครยะลาอำเภอเมือง จังหวัดยะลา

3. แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

คณะผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) แนวคิดพหุวัฒนธรรม

คณะผู้วิจัยได้สืบค้นเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดพหุวัฒนธรรม ซึ่งจะอธิบายใน 2 หัวข้อคือ หัวข้อแรกเป็นความหมายและองค์ประกอบของพหุวัฒนธรรม และหัวข้อที่สองคือ แนวทางการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ความหมายและองค์ประกอบของพหุวัฒนธรรม

สังคมที่ประกอบไปด้วยกลุ่มคนหลากหลายทางด้านชาติพันธุ์ มีความแตกต่างทางด้านภาษา วิถีชีวิต การนับถือศาสนา เรียกสังคมที่มีลักษณะเช่นนี้ว่า พหุวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับ ดุสิต หวันเหล็ก (ม.ป.ป., น 68) กล่าวถึงลักษณะของสังคมพหุวัฒนธรรม ไว้ว่า “การที่คนที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกัน แต่ก็มาอยู่ร่วมกันในบริเวณเดียวกัน ลักษณะอย่างนี้เรียกว่า สังคมพหุวัฒนธรรม”

แนวคิดพหุวัฒนธรรมซึ่งคณะผู้วิจัยได้พบทวนมา มีลักษณะปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้แก่ ลักษณะการปรับตัวทางกายภาพและทางวัฒนธรรม มีการผสมผสานระหว่างสองวัฒนธรรม และการกลืนกลายวัฒนธรรม ลักษณะดังกล่าว สามารถนำมาเป็นฐานใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เนื่องจากผู้วิจัยเลือกชุมชนสามัคคี เทศบาลนครยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา เป็นพื้นที่ในการศึกษา ซึ่งมีลักษณะพื้นที่เป็นสังคมพหุวัฒนธรรม โดยกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นี้ประกอบไปด้วย ชาวไทยพุทธ มุสลิม และชาวไทยเชื้อสายจีน ที่มีความแตกต่างทางด้านศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี ดังนั้นจึงต้องอาศัยแนวคิดพหุวัฒนธรรมในการอธิบายการศึกษาครั้งนี้

2) แนวทางการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม

ในสังคมปัจจุบันเราสามารถพบผู้คนที่มีความแตกต่างทางด้านชาติพันธุ์ วัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อ อาศัยอยู่ในสังคมเดียวกันอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องรู้จักแนวทางในการอยู่ร่วมกันของผู้คนภายใต้พหุวัฒนธรรม ทั้งนี้เพื่อการดำรงชีวิตของมนุษย์เป็นไปอย่างปกติและสงบสุข เจริญศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (ม.ป.ป.) กล่าวว่า มนุษย์จะต้องมี "ทักษะสังคม" (Social skills) พื้นฐานในการอยู่ร่วมกันภายใต้สังคมที่มีกลุ่มคนที่หลากหลาย ซึ่งทักษะต่างๆ ที่ใช้ในการปฏิสัมพันธ์และการสื่อสารระหว่างกัน ในสังคม ได้แก่ ทักษะการสื่อสาร การพูด การฟัง การทำงานเป็นทีม ทักษะการเข้าใจในสถานการณ์ต่างๆ ที่หลากหลาย กฎกติกาต่างๆ ในสังคม ทักษะการรู้จักและเข้าใจผู้อื่นอย่างถ่องแท้ ทั้งนี้เพื่อสร้างความสัมพันธ์แก่กลุ่มคนในสังคมไปในทางที่ดีและอีกทั้งยังเป็นทักษะที่จำเป็นต่อทุกเพศทุกวัย โดยจะต้องเริ่มเรียนรู้ทักษะสังคมพื้นฐานตั้งแต่วัยเด็ก เมื่อพิจารณาหลักการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมที่มีความหลากหลาย ซึ่งมีกลุ่มคนที่อาศัยอยู่

ร่วมกันที่แตกต่างในเรื่องวัฒนธรรม ประเพณีและความเชื่อ การดำรงชีวิตของแต่ละกลุ่ม บางครั้งทำให้เกิดความขัดแย้งด้านคุณค่าและทัศนคติ ซึ่งนำไปสู่ความขัดแย้งในเชิงกายภาพได้ จึงจำเป็นต้องมีหลักการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระมหามงคลกานต์ ฐิตธมโมและคณะ (อัครเดช พรหมกัลป์, 2563, น. 67) ได้ศึกษาวิจัย “การอยู่ร่วมกันของคนในสังคม พหุวัฒนธรรมในประเทศไทยกรณีศึกษาสังคมพหุวัฒนธรรมในอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่” พบว่า

1) หลักการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรมในชุมชนประตูท่าแพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยการสร้างให้ประชาชนในชุมชนประตูท่าแพเข้าใจ และยอมรับซึ่งความแตกต่างในเรื่องของแนวคิดวัฒนธรรมประเพณี และความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา ทัศนคติความเชื่อ

2) ความสอดคล้องของหลักการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรม ตามหลักการของแต่ละศาสนา คือ การอยู่ร่วมกันของชุมชนชาวพุทธ คือ การรักษาศีล 5 พุทธาภิไศยะ ไม่สร้างความแตกแยกให้เกิดในชุมชน ทำตนให้เป็นประโยชน์ ชุมชนชาวคริสต์ ส่งเสริมให้มีการพัฒนา เปิดกว้างแต่ละชุมชนสู่สังคมอย่างเท่าเทียมกัน ให้ทุกคนในสังคมหันมาเข้าใจความแตกต่าง และสนใจ เรียนรู้ความแตกต่างกับความรู้ที่มีอยู่

3) การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรมในประเทศไทย: กรณีศึกษาสังคมพหุวัฒนธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อนำเสนอรูปแบบและวิธีการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม พหุวัฒนธรรมที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทยอย่างเป็นรูปธรรม คือ ในชุมชนชาวพุทธ ส่งเสริมเยาวชน และประชาชนที่อยู่รอบวัด ชุมชนชาวคริสต์ คือ ส่งเสริมการยอมรับในเรื่องความแตกต่างในเรื่อง ความคิดตลอดจนมีทัศนคติที่ดีในการอยู่ร่วมกัน อันจะเป็นผลให้การอยู่ร่วมกันในชุมชนที่มีความหลากหลายอย่างมีประสิทธิภาพ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาเอกสาร และสัมภาษณ์เชิงลึก เรื่องรูปแบบการอยู่ร่วมกันของประชาชนในสังคมพหุวัฒนธรรม กรณีศึกษา ชุมชนสามัคคี เทศบาลนครยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบในการอยู่ร่วมกันของประชาชนในสังคมพหุวัฒนธรรม

ขั้นตอนที่ 1 ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ประชากร (Population)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบไปด้วย ผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน องค์กรภาคประชาสังคม และประชาชนทั่วไป ที่อาศัยอยู่ในชุมชนสามัคคี เทศบาลนครยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

1.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

กลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ โดยการคัดเลือกแบบเจาะจงที่มีบทบาทสำคัญในชุมชนและผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับชุมชน ทั้งที่เป็นชาวไทยพุทธ ชาวมุสลิม และชาวไทยเชื้อสายจีนในชุมชนสามัคคี รวมจำนวน 6 คน โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ซึ่งประกอบไปด้วย

1. ผู้นำชุมชน จำนวน 1 คน
2. ผู้นำศาสนา จำนวน 1 คน
3. องค์กรภาคประชาสังคม จำนวน 2 คน
4. ประชาชนทั่วไป จำนวน 2 คน

ขั้นตอนที่ 2 เครื่องมือที่ใช้และการสร้างเครื่องมือ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้สร้างเครื่องมือเพื่อวิจัยตามวัตถุประสงค์ คือ การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์เจาะลึก ในลักษณะการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อศึกษารูปแบบการอยู่ร่วมกันของประชาชนในสังคมพหุวัฒนธรรม กรณีศึกษา ชุมชนสามัคคี เทศบาลนครยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ตามลำดับดังต่อไปนี้

2.1 การศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คณะผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ บทความต่างๆ งานวิจัยและข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ต เพื่อนำมาประกอบในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.2 กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์

2.3 สร้างแบบสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์

2.4 นำเสนอแบบสัมภาษณ์ต่อคณะกรรมการพิจารณา

2.5 ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำ

2.6 จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับที่สมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บข้อมูลจากประชากรตัวอย่างและผู้ให้

ข้อมูลสำคัญ

ขั้นตอนที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีดังต่อไปนี้

3.1 วิธีการรวบรวมเอกสารจากแหล่งต่างๆ ได้แก่ บริบทพื้นที่ ประเพณีวัฒนธรรม เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์และตีความข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก

3.2 วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการอยู่ร่วมกันระหว่างชาวไทยพุทธ มุสลิม และชาวไทยเชื้อสายจีน เพื่อนำไปสู่ชุมชนแห่งสมานฉันท์ โดยข้อมูลในด้านประวัติศาสตร์ความเป็นมา จะเป็นข้อมูลในเชิงเล่าสืบต่อกันมา และข้อมูลในด้านอื่นๆ เช่น วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี สังคม เศรษฐกิจและข้อมูลในเรื่องความสมานฉันท์ของชุมชน เป็นข้อมูลที่ได้มาจากการสนทนากับประชาชนในชุมชนสามัคคี เทศบาลนครยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลาและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบพรรณนา การวิเคราะห์ข้อมูลมีลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

4.1 จัดระเบียบข้อมูล โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แล้วนำมาถอดเทป

4.2 อ่านข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ แล้วกำหนดประเด็นที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ รวมถึงตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า

5. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบในการอยู่ร่วมกันของประชาชนในสังคมพหุวัฒนธรรม ชุมชนสามัคคี เทศบาลนครยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา จากการศึกษาทำให้ทราบว่าพื้นที่ชุมชนสามัคคี มีรูปแบบการอยู่ร่วมกัน ดังต่อไปนี้

5.1 การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

ประชาชนในชุมชนสามัคคี ที่มีทั้งคนไทยพุทธ มุสลิม และชาวไทยเชื้อสายจีน อยู่ร่วมกันอย่างพึ่งพาอาศัย มีความสามัคคี ไม่แบ่งพวกเขาพวกเรา เข้าใจซึ่งกันและกัน สามารถอยู่ร่วมกันได้ โดยปราศจากความขัดแย้ง และสามารถทำกิจกรรมร่วมกันได้ โดยการแบ่งงาน จะแบ่งออกเป็นผู้ชายและผู้หญิง แต่ไม่แยกระหว่างศาสนาว่าต้องทำหน้าที่อะไร เพราะประชาชนในชุมชนมีความคิดว่า ทุกคนสามารถทำกิจกรรมร่วมกันได้ ถึงแม้จะมีแตกต่างกันก็ตาม

5.2 การสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน

เป็นความสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะทำให้คนในชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ซึ่งประกอบไปด้วย

5.2.1 ผู้นำ แสดงวิธีการในการสร้างความเข้าใจร่วมกันโดยการให้ความสำคัญกับประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่แบ่งแยกศาสนา หรือวัฒนธรรม เมื่อจะจัดกิจกรรม ผู้นำจะเดินไปแจ้งข่าวสารโดยตรงทุกบ้าน โดยผู้นำมีเป้าหมายเพื่อรวมคนในชุมชนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อให้ประชาชนในชุมชนอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข นอกจากนี้ยังมี ศูนย์ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต ชุมชนสามวัฒนธรรม ซึ่งเป็นสถานที่ที่ผู้นำสละบ้านของตน จัดตั้งเป็นศูนย์งานหลัก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเครื่องมือดึงดูดใจผู้คนให้มาทำกิจกรรมร่วมกัน และเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ชุมชนให้อยู่ด้วยกันอย่างสามัคคี และมีความสุข สืบทอดวัฒนธรรม ซึ่งศูนย์วัฒนธรรมแห่งนี้ เป็นพหุวัฒนธรรมที่มีทั้งชาวไทยพุทธ มุสลิม และชาวไทยเชื้อสายจีน และยังเป็นสถานที่ที่สามารถหารายได้ ต่อยอดเป็นอาชีพให้กับประชาชนในชุมชนได้ ซึ่งกิจกรรมที่สามารถต่อยอดอาชีพได้ คือ 1) การทำยาต้ม ด้วยสมุนไพร 2) การทำผ้าซิ่น 3) การทำผ้าเช็ดเท้า 4) การทำขนมพื้นบ้าน 5) การทำกระเป๋าด้วยผ้าบาติก

5.2.2 การสร้างกิจกรรมในชุมชน ชุมชนสามัคคีได้สร้างกิจกรรมต่างๆหลายกิจกรรม โดยการนำกิจกรรมมาเป็นตัวประสานการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ซึ่งกิจกรรมที่จัดขึ้นจะไม่เน้นกิจกรรมทางศาสนา แต่จะเน้นกิจกรรมในรูปแบบของการพัฒนาทักษะชีวิต สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน และเป็นกิจกรรมที่คนสามวัฒนธรรมสามารถเข้าร่วมได้ โดยมีกิจกรรมดังต่อไปนี้

5.2.2.1 กิจกรรมการประกวดทำตุเปสามวัฒนธรรม เป็นกิจกรรมที่มีการหลอมรวมสามวัฒนธรรมคือ ไทยพุทธ มุสลิม และชาวไทยพุทธเชื้อสายจีน ให้ผสมรวมกันเป็นหนึ่งเดียว ซึ่งกิจกรรมการประกวดทำตุเปสามวัฒนธรรมนั้น เป็นการเชิญชวนคนในชุมชนที่มีทั้งคนไทยพุทธ มุสลิม และชาวไทยเชื้อสายจีน ซึ่งเป็นคนต่างวัฒนธรรม ต่างศาสนา มาเข้าร่วมการประกวด มีการกำหนดกติกาหรือเกณฑ์ในการตัดสินคือ เรื่องรสชาติเป็นหลัก โดยมีคนในชุมชนเป็นกรรมการตัดสิน แบ่งเป็น 3 ทีมด้วยกัน คือ ทีมพุทธ ทีมมุสลิม และทีมชาวไทยพุทธเชื้อสายจีน ซึ่งการแบ่งทีมดังกล่าวเป็นการแบ่งตามวัฒนธรรม ซึ่งผลการประกวดจะมีการสลับให้ไทยพุทธชนะบ้าง ชาวไทยพุทธเชื้อสายจีนชนะบ้าง เพราะกังวลว่าถ้าให้มุสลิมชนะทุกครั้ง เมื่อจัด

กิจกรรมขึ้นมาอีก ชาวไทยพุทธ และชาวไทยเชื้อสายจีน จะไม่มาเข้าร่วม จึงมีความจำเป็นต้องสลับกัน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความต้องการสร้างความสามัคคี โดยใช้กิจกรรมเป็นตัวเชื่อมระหว่างคนในชุมชน การยอมให้ทีมไทยพุทธหรือชาวไทยเชื้อสายจีนชนะ เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความจริงใจของกลุ่มมุสลิมที่ต้องการสร้างความสามัคคีและความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

5.2.2.2 กิจกรรมฝึกทักษะอาชีพ ซึ่งเป็นอีกกิจกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาทักษะการคิดของคนในชุมชน และยังสร้างรายได้ให้กับประชาชนในชุมชน โดยมีการแสดงความคิดเห็นร่วมกันถึงผลิตภัณฑ์ที่จะผลิตเพื่อเสริมสร้างรายได้ ซึ่งเน้นพิจารณาจากต้นทุนที่มีอยู่ในชุมชนเป็นสำคัญ อีกทั้งยังแสดงให้เห็นถึงความสามัคคี โดยหลอมรวมคนต่างวัฒนธรรม ซึ่งผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการคิดและเรียนรู้ร่วมกัน ได้แก่ 1) การทำยาต้ม ด้วยสมุนไพร 2) การทำผ้าชีสรี่ 3) การทำผ้าเช็ดเท้า 4) การทำขนมพื้นบ้าน 5) การทำกระเป๋าด้วยผ้าบาติก

6. การอภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการอยู่ร่วมกันของประชาชนในสังคมพหุวัฒนธรรม กรณีศึกษา ชุมชนสามัคคี เทศบาลนครยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

ผลจากการวิจัย พบว่า รูปแบบในการอยู่ร่วมกันของประชาชนในสังคมพหุวัฒนธรรมของประชาชนในชุมชนสามัคคี

1. ประชาชนอยู่ร่วมกันแบบพึ่งพาอาศัย ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่แบ่งพวกเขาพวกเรา เคารพซึ่งกันและกัน และเมื่อมีการจัดกิจกรรมแต่ละครั้งจะประชุมหารือร่วมกันก่อน จากนั้นก็แบ่งงานกันทำ โดยแบ่งงานออกเป็นชายหญิง ไม่มีการแบ่งตามวัฒนธรรมหรือศาสนา แสดงให้เห็นว่า ไม่ว่าจะนับถือศาสนาใด ถ้าทุกคนร่วมใจกันก็สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข โดยปราศจากความขัดแย้ง

2. การสร้างความเข้าใจ การสร้างความเข้าใจเป็นความสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะทำให้ประชาชนในชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข สามารถสร้างความเข้าใจและลดปัญหาการทะเลาะเบาะแว้ง ซึ่งประกอบไปด้วย

2.1 ผู้นำ ถือเป็นบุคคลสำคัญที่จะทำให้ประชาชนในชุมชนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมนั้น เกิดความรัก ความสามัคคี ซึ่งชุมชนสามัคคีเป็นชุมชนหนึ่งที่มีผู้นำที่มีจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน โดยมีเป้าหมายเพื่อรวมคนในชุมชนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม มาทำกิจกรรมร่วมกัน ทำให้คนในชุมชนสามารถปรับตัวเข้าหากันได้ นอกจากนี้ยังมีศูนย์ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต สามวัฒนธรรม ซึ่งเป็นสถานที่ที่ให้ผู้คนได้มาทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์คนในชุมชนให้อยู่ร่วมกันอย่างสามัคคีและมีความสุข ตลอดจนนำ

2.2 กิจกรรมในชุมชน โดยการนำกิจกรรมมาเป็นตัวประสานการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้ทำความรู้จักกัน

2.2.1 กิจกรรมการประกวดทำตุ๊กตาสามวัฒนธรรม เป็นกิจกรรมที่หลอมรวมสามวัฒนธรรมคือ ชาวไทยพุทธ มุสลิม และชาวไทยพุทธเชื้อสายจีน ให้ผสมรวมกันเป็นหนึ่งเดียว ซึ่งผลที่ได้จาก

การจัดกิจกรรม แสดงให้เห็นถึงความต้องการสร้างความสามัคคี โดยใช้กิจกรรมเป็นตัวเชื่อมระหว่างคนในชุมชน การยอมให้ทีมไทยพุทธหรือชาวไทยเชื้อสายจีนชนะ เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความจริงใจของกลุ่มมุสลิมที่ต้องการสร้างความสามัคคี และความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ซึ่งทีมพุทธเองก็แสดงให้เห็นถึงความพร้อมที่จะร่วมมือร่วมใจกันในเข้าร่วมกิจกรรม แสดงให้เห็นได้จากการเข้าร่วมกิจกรรม

2.2.2 กิจกรรมฝึกทักษะอาชีพ นอกจากจะเป็นกิจกรรมที่รวมกลุ่มคนที่มีความต่างทางวัฒนธรรม ได้มาทำความรู้จัก และเข้าใจกันมากขึ้นแล้ว ยังเป็นการฝึกทักษะการคิดของคนในชุมชนและที่สำคัญสามารถสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนอีกด้วย ตลอดจนทำให้คนในชุมชนมีความรักความสามัคคีกันมากขึ้น ชุมชนจะสงบสุข ลดการทะเลาะเบาะแว้งลง รวมถึงยังเป็นหูเป็นตาให้แก่กันและกัน

7. ข้อเสนอแนะ

7.1. ข้อเสนอแนะของการวิจัย

7.1.1 การกำกับดูแลชุมชน ชุมชนที่อยู่ด้วยกันจากอดีตถึงปัจจุบัน จะเป็นเครื่องยืนยันถึงชีวิตของชุมชนที่อยู่ด้วยกันและเกื้อกูลกัน อาศัยพึ่งพากันในทุกมิติของสังคม สำหรับการดูแลชุมชนให้มีสิทธิเสรีภาพในการปฏิบัติและดำเนินชีวิตตามความเชื่อ เคารพและให้เกียรติพี่น้องต่างศาสนา มีกิจกรรมทางสังคมร่วมกันอย่างมีหลักการ และอย่างมีความสุข

7.1.2 การจัดคณะกรรมการชุมชน คือการอยู่ร่วมกันของชุมชนไม่ว่าศาสนาไหนต่างก็เป็นเพื่อนร่วมโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอยู่ในบริเวณเดียวกันในชุมชน การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เสริมสร้างมิตรภาพ วัฒนธรรมบ้านใกล้เรือนเคียง แม้นับถือศาสนาต่างกันไม่ใช่อุปสรรค ต่างให้ความเคารพ ยอมรับซึ่งกันและกัน เกิดการเรียนรู้และเข้าใจ สิ่งที่เป็นเพื่อนไม่ทำข้อห้ามและข้อปฏิบัติของศาสนา ศาสนาไม่ใช่กำแพงกัน แต่คุณธรรมที่แต่ละบุคคลปฏิบัติ จะนำความสนิทชิดเชื้อกันมากขึ้น คำสอนของศาสนาหล่อหลอมวัฒนธรรม ความรักความเข้าใจ และช่วยเหลือกัน

7.2. ข้อเสนอในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

7.2.1 ควรศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับแนวทางในการสร้างแรงใจในการพัฒนาสังคมพหุวัฒนธรรม เพื่อให้คนที่อยู่ในสังคมพหุวัฒนธรรม มองเห็นประโยชน์ที่เกิดจากการสร้างสังคมพหุวัฒนธรรมใหม่ที่มีความเข้มแข็ง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อความเป็นอยู่ และการดำเนินชีวิตประจำวัน ที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ จึงควรหันหน้าเขาหากัน เพื่อสร้างความเป็นปึกแผ่นในสังคมพหุวัฒนธรรมใหม่นั้นคง

7.2.2 การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเฉพาะพื้นที่ชุมชนสามัคคี เทศบาลนครยะลา อำเภอเมืองจังหวัดยะลาเท่านั้น จึงควรต้องมีการศึกษาชุมชนอื่นที่มีลักษณะพหุวัฒนธรรม เพื่อนำผลการศึกษามาเปรียบเทียบกับการศึกษาครั้งนี้

8. เอกสารอ้างอิง

- พระมหายุทธนา นรเชฏฺโฐ, พระครูธรรมธรรวโรเดชา อคฺคเตโช, จุฑารัตน์ ทองอินจันทร์ และมานิตา ชูช่วย. (2560). ศึกษาวิเคราะห์หลักการอยู่ร่วมกันของสังคมพหุวัฒนธรรมในประเทศไทยกรณีศึกษาชุมชนชาวพุทธ และมุสลิมในชุมชนวัดท่าการ้อง ตำบลบ้านป้อม อำเภอ พระนครศรีอยุธยา จังหวัด พระนครศรีอยุธยา. สืบค้นเมื่อ 24 มิถุนายน 2564, สืบค้นจาก <http://www.ojs.mcu.ac.th/index.php/jbs/issue/viewFile/485/38>.
- สุโรยา วานี. (2557). การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม กรณีศึกษาตำบล ทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. สืบค้นเมื่อ 24 มิถุนายน 2564. จาก <https://kb.psu.ac.th/psukb/bitstream/2010/9939/1/392612.pdf>.
- อัครเดช พรหมกัลป์ และคณะ. (2563). รายงานวิจัย การพัฒนากระบวนการทัศนและความเข้าใจทางพหุวัฒนธรรมกับการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ. สืบค้น 1 กรกฎาคม 2564, จาก <http://localhost:8080/xmlui/handle/123456789/729>.

ผู้ให้สัมภาษณ์

- จรรยา จันทร์เทพ (ผู้ให้สัมภาษณ์). ฟาอีซะห์ เจ๊ะเต๊ะ (ผู้สัมภาษณ์). ศูนย์ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต ชุมชนสามวัฒนธรรมเทศบาลนครยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา 18 กันยายน 2564.
- บัวคำ งามทอง (ผู้ให้สัมภาษณ์). ฟาอีซะห์ เจ๊ะเต๊ะ (ผู้สัมภาษณ์). ศูนย์ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต ชุมชนสามวัฒนธรรมเทศบาลนครยะลา จังหวัดยะลา 18 กันยายน 2564.
- พีรพล เจ๊ะอิซอ (ผู้ให้สัมภาษณ์). ฮัยฟา มะสง (ผู้สัมภาษณ์). ศูนย์ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต ชุมชนสามวัฒนธรรมเทศบาลนครยะลา จังหวัดยะลา 18 กันยายน 2564.
- ฟาอียะห์ ยะยา (ผู้ให้สัมภาษณ์). โซเฟีย มูซอ (ผู้สัมภาษณ์). ศูนย์ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต ชุมชนสามวัฒนธรรมเทศบาลนครยะลา จังหวัดยะลา 18 กันยายน 2564.
- ฟาโร ปาทาน. (ผู้ให้สัมภาษณ์). รุสลัน จอเอาะ (ผู้สัมภาษณ์). ศูนย์ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต ชุมชนสามวัฒนธรรมเทศบาลนครยะลา จังหวัดยะลา 18 กันยายน 2564.
- อำพัน รัตนานิกรกาญจน์. (ผู้ให้สัมภาษณ์). ฮัยฟา มะสง (ผู้สัมภาษณ์). ศูนย์ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต ชุมชนสามวัฒนธรรมเทศบาลนครยะลา จังหวัดยะลา 18 กันยายน 2564.

LI002

**ถอดบทเรียนแนวทางการพัฒนากิจกรรมเพื่อสุขภาพของกลุ่มผู้สูงอายุ กรณีศึกษา ชุมชนสามัคคี
ตำบลสะเตง อำเภอเมือง จังหวัดยะลา**

**Lessons learned on the development of health activities for the elderly case study
unity community Sateng Subdistrict Mueang district Yala Province**

นัสนัน แวอูซัง¹, อิตติชัย มะสุกา², นูรฟาติน อีแต³, อัมรินทร์ อับดุลเลาะ⁴, นิรุศรา มินทราศักดิ์⁵

¹⁻⁴นักศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาการปกครองและกฎหมายมหาชน

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

⁵อาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

Corresponding Author: อิตติชัย มะสุกา, เบอร์โทรศัพท์ 061-0877038

Email : 406122017@yru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “ถอดบทเรียนแนวทางการพัฒนากิจกรรมเพื่อสุขภาพของกลุ่มผู้สูงอายุ กรณีศึกษา ชุมชนสามัคคี ตำบลสะเตง อำเภอเมือง จังหวัดยะลา” มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนา กิจกรรมเพื่อสุขภาพของกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชนสามัคคี โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview) ซึ่งวิเคราะห์โดยใช้ SWOTและการศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของผู้วิจัยจึงขอสรุปผลการศึกษาตามแนวคิด PRECEDE Model ในเรื่องปัจจัยที่ทำให้เกิดพฤติกรรมสุขภาพ

สรุปผลวิจัย พบว่า ภายในกลุ่มผู้สูงอายุชุมชนสามัคคี นั้นได้มีการดูแลสุขภาพด้วยการจัดกิจกรรม ที่สามารถทำให้มีสุขภาพที่ดีเกิดขึ้น โดยยังสามารถทำกิจกรรมภายในสถานที่หรือนอกสถานที่ได้ โดย กิจกรรมที่จัดขึ้นนั้นล้วนเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมเกี่ยวกับการพัฒนา สุขภาพโดยตรง อีกทั้งยังนำบุคคลภายใน ครอบครัวหรือบุคคลภายนอกครอบครัวซึ่งเป็นที่ยอมรับสำหรับผู้สูงอายุ โดยมีการให้กำลังใจในการทำ กิจกรรมในทุกๆ กิจกรรมในทุกรูปแบบ การได้รับกำลังใจจากคน ภายในครอบครัวหรือคนรอบข้างนั้น สามารถเป็นแรงกระตุ้นในการทำกิจกรรมต่างๆ กิจกรรมนั้นให้ออกมาในทางที่ดีที่สุดและเป็นไปด้วยรอบย้อม มีความสุขของผู้สูงอายุ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนา กิจกรรมเพื่อสุขภาพของผู้สูงอายุที่ สามารถมีการพัฒนาขึ้นไปได้อย่างราบรื่นอีกด้วย

คำสำคัญ : การพัฒนา,กิจกรรม,สุขภาพ,ผู้สูงอายุ

Abstract

The research titled “Removing lessons from guidelines for developing healthy activities for the elderly, a case study of Community Unity, Sateng Sub-district, Mueang District, Yala Province” Its purpose is to study the guidelines for the development of health activities for the elderly in the unity community by using a qualitative research process. Data were collected using an indepth interview, which was analyzed by using SWOT and related research studies, the researcher would like to summarize the results of the study according to the concept of PRECEDE Model. In terms of factors that cause health behaviors.

Which can be described as follows. Within the community of the elderly, the unity community has taken care of health by organizing activities that can make good health happen. They can still do activities inside or outside the place. The activities organized are all activities that directly promote health development. It also brings people within the family or outside the family, which is acceptable for the elderly. with encouragement in doing activities in all activities in all forms. Getting encouragement from family members or people around you can be a motivator to do every activity in the best possible way and was accompanied by the happy smiles of the elders. These factors are important factors in the development of health activities for the elderly that can develop smoothly as well.

Keywords : development,activity,health,elderly

1. บทนำ

ในสังคมโลกปัจจุบันกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากรครั้งสำคัญ คือการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเนื่องจากมีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นตามลำดับ โดยการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุนั้นจะแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมของแต่ละประเทศ เช่น นโยบายการคุมกำเนิดการใส่ใจดูแลสุขภาพที่มากขึ้น การโภชนาอาหารความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการแพทย์ที่ทำให้คนอายุยืนขึ้นตลอดจนการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมค่านิยมและทัศนคติ (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2559)

สำหรับประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุมาตั้งแต่ พ.ศ. 2548 และกำลังจะก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุระดับสมบูรณ์ใน พ.ศ. 2564 หมายถึง สังคมที่มีผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมดโดยคาดการณ์ว่า ใน พ.ศ. 2574 ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุระดับสุดยอด คือ มีผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ สาเหตุหนึ่งมาจากประเทศไทยประสบความสำเร็จในการวางแผนครอบครัว ในช่วง พ.ศ. 2515 - 2538 ทำให้ประชากรเพิ่มช้าลงอย่างมาก เมื่อ 50 ปีก่อนประชากรไทยเคยเพิ่มด้วยอัตราที่สูงกว่าร้อยละ 3 ต่อปี แต่ปัจจุบันอัตราเพิ่มประชากรได้ลดต่ำลง

เหลือเพียงร้อยละ 0.5 ต่อปี (สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2559) นอกจากนั้น ระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้าที่เกิดขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2544 ก็มีผลสำคัญที่ทำให้อายุคาดเฉลี่ย (life expectancy) ของคนไทยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยอายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด (Life expectancy at birth) ของคนไทยเพิ่มสูงขึ้น ทั้งชายและหญิง โดยในช่วงปี พ.ศ. 2543 - 2548 ชายมีอายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด 68.15 ปี และหญิงมีอายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด 72.39 ปี ประกอบกับประชากรรุ่นเกิดล้าน (ประชากรที่เกิดในช่วงปี พ.ศ. 2506 - 2526 ซึ่งมีมากกว่า 1 ล้านคน ในแต่ละปี) กำลังเคลื่อนเข้าสู่กลุ่มประชากรผู้สูงอายุ (สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2559)

จากการสำรวจผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครยะลา พบว่ามีผู้สูงอายุจำนวน 4,769 คน (เทศบาลนครยะลา, 2556) ซึ่งผู้สูงอายุเหล่านี้ นอกจากจะมีการเปลี่ยนแปลงของร่างกายตามวัย การประสบปัญหาเกี่ยวกับโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ ภาวะเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงการเกิดความห่างเหินกับคนในครอบครัว รู้สึกตนเองไร้ค่าและเป็นภาระกับครอบครัว ความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากสถานการณ์ความไม่สงบ จากการเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุของ ศูนย์สุขภาพชุมชนเมือง นอกเหนือจากการค้นพบปัญหาสุขภาพทางกายของผู้สูงอายุแล้ว ยังพบปัญหาทางด้านจิตใจ จากการคัดกรองภาวะซึมเศร้า พบว่ามีผู้สูงอายุซึมเศร้าจำนวน 3 คน และมีกลุ่มเสี่ยงต่อภาวะซึมเศร้าที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น (ศูนย์สุขภาพชุมชนเมือง เทศบาลนครยะลา, 2555) ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ล้วนส่งผลต่อการต้องประสบปัญหาทั้งทางร่างกายและจิตใจ นำไปสู่การดูแลตนเองด้านจิตใจที่ลดลงหากไม่ได้รับการแก้ไขที่ถูกต้องและเหมาะสม

ผู้สูงอายุในชุมชนสามัคคีผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป) รวมทั้งสิ้น 120 คน แยกเป็น ชาย 40 คน หญิง 80 คน โดยประมาณ ผู้สูงอายุในชุมชนสามัคคีพบว่าเป็นผู้สูงอายุที่มีภาวะสุขภาพที่ค่อนข้างแย่ เช่น การเป็นโรคต่างๆของวัยชรา เช่น โรคหัวใจ โรคอัมพฤกษ์ โรคผู้ป่วยติดเตียง และโรคซึมเศร้า เป็นต้น สาเหตุหลักๆในการเกิดโรคเหล่านี้มีปัจจัยหลักๆคือ วัยชรา และการไม่ค่อยมีการเอาใจใส่ในด้านสุขภาพด้านจิตใจ และด้านการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเสริมภูมิคุ้มกันให้แก่วัยชราด้วยปัญหาเหล่านี้ผู้สูงอายุจึงได้จัดตั้งกลุ่มผู้สูงอายุขึ้นมาเพื่อที่จะแก้ไขปัญหาในด้านต่างๆของผู้สูงอายุ ไม่ว่าจะเป็นการจัดกิจกรรมที่เป็น การสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้สูงอายุที่มีสุขภาพจิตใจที่อ่อนแอให้กลับมาแข็งแรงหรือกิจกรรมที่สร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชน เพื่อเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้สูงอายุที่เป็นผู้ป่วยติดเตียงหรือผู้สูงอายุที่มีโรคได้มีการกระตุ้นกำลังใจในการใช้ชีวิตและมีความสุขในการใช้ชีวิตประจำวันมากยิ่งขึ้น

โดยปัญหาที่ได้กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญในการศึกษาแนวทางการพัฒนากิจกรรมเพื่อสุขภาพของผู้สูงอายุในชุมชนสามัคคี ต.สะเตง อ.เมือง จ.ยะลา วิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำกิจกรรมของกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชนสามัคคี ต.สะเตง อ.เมือง จ.ยะลา เพื่อนำไปเป็นฐานข้อมูลในการกำหนดแนวทางการพัฒนากลุ่มผู้สูงอายุในชุมชนสามัคคี ต.สะเตง อ.เมือง จ.ยะลา

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนากิจกรรมเพื่อสุขภาพของกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชนสามัคคี

3. แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีการดูแลสุขภาพตนเองของโอเร็ม (Orem)

โอเร็ม (Orem) เป็นผู้สร้างทฤษฎีทางการพยาบาลที่เน้นการดูแลตนเองให้แนวคิดเกี่ยวกับสุขภาพใน ลักษณะบูรณาการทั้งแนวคิดด้านคลินิก ด้านปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทและการบรรลุเป้าหมายของชีวิต สุขภาพเป็นภาวะที่มีความสมบูรณ์ทางร่างกายจิตใจ สังคม และสัมพันธ์ภาพกับคนรอบข้างคนที่มีสุขภาพดีคือคนที่มีร่างกายแข็งแรงมีชีวิตชีวา ปราศจากอาการและอาการแสดงของโรค สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนได้เต็มศักยภาพส่วนความสุข หมายถึง การรับรู้ถึงความยินดีพึงพอใจในภาวะของตนเอง (Orem, 1995: 20) การที่บุคคลจะมีความสุขหรือสุขภาพดีจะต้องมีความรู้ที่จะสามารถดูแลตัวเองได้ดังต่อไปนี้

1. การดูแลตนเองที่จำเป็นโดยทั่วไป ได้แก่ การรับประทานอาหารและดื่มน้ำให้เพียงพอ ทั้งปริมาณและคุณภาพ อยู่ในที่มีอากาศบริสุทธิ์ปราศจากมลภาวะ ดูแลระบบการขับถ่ายให้เป็น ปกติอยู่ เสมอออกก าลังกายอย่างสม่ำเสมอ พักผ่อนให้เพียงพอรู้จักสร้างและมีสัมพันธ์ภาพที่ดีกับคน รอบข้าง หาเวลาว่างเป็นส่วนตัวให้กับตัวเองป้องกันภัยอันตรายต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นเพื่อสวัสดิภาพ ของตนเอง ส่งเสริม การทำหน้าที่และพัฒนาการให้ถึงขีดสูงสุดภายใต้ระบบสังคมและความสามารถของตนเอง โดยเน้นกิจกรรม ส่งเสริมพัฒนาการตนเอง ป้องกันสุขภาพและการค้นหา ความผิดปกติต่าง ๆ ของตนเองด้วยการตรวจสุขภาพเป็นประจำ

2. การดูแลตนเองที่จำเป็นตามระยะพัฒนาการ เป็นการดูแลตนเองเฉพาะตามระยะ พัฒนาการของชีวิต เช่น การที่ต้องมีการฝากครรภ์และไปพบแพทย์ตามเวลานัดจนกระทั่งถึงกำหนด ตลอด การเจริญเติบโตเข้าสู่วัยต่าง ๆ การสูญเสียบุคคลผู้เป็นที่รัก การดำเนินชีวิตหลังเกษียณอายุการ ทำงานหรือ เข้าสู่วัยสูงอายุ การดูแลตนเองที่จำเป็นโดยทั่วไปและการดูแลตนเองตามระยะพัฒนาการเป็นการดูแล ตนเองในภาวะปกติโดยโอเร็มได้บูรณาการทั้งแนวคิดของการรักษาเสถียรภาพและแนวคิดด้านการ บรรลุ เป้าหมายสูงสุดในชีวิตกิจกรรมการดูแลตนเองโดยมุ่งตนเองเป็นหลักอย่างเดียวจะบรรลุ เป้าหมายสูงสุดของ ชีวิตไม่ได้ หากแต่จะต้องเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและบุคคลอื่น เมื่อเกิดการ เจ็บป่วย ดังต่อไปนี้

(ก) แสวงหาความช่วยเหลือจากบุคคลที่เชื่อถือได้

(ข) แสวงหาความรู้เกี่ยวกับความเจ็บป่วย และผลกระทบของความเจ็บป่วยกับตนเอง

(ค) ปฏิบัติตามแผนการรักษา การวินิจฉัย การฟื้นฟูสุขภาพและการป้องกัน ภาวะแทรกซ้อน

ที่อาจเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

(ง) แสวงหาข้อมูลและความรู้ เพื่อป้องกันผลข้างเคียงจากการรักษาและจากโรค

(จ) ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จากการเจ็บป่วยและการรักษา รู้จักพึ่งพา

ตนเองและผู้อื่นอย่างเหมาะสม

(ฉ) เรียนรู้ที่จะอยู่กับโรค และการรักษาโรคโดยพยายามดำเนินชีวิตที่ ส่งเสริม

พัฒนาการให้ดีที่สุดตามความสามารถของตนเองที่อยู่ในขณะนั้น

กล่าวคือ ทฤษฎีการดูแลสุขภาพตนเองของโอเรม (Orem) ได้มีการเกี่ยวข้องกับทฤษฎีในการวิจัยของการพัฒนากลุ่มผู้สูงอายุในชุมชนสามัคคี เทศบาลนครยะลา จ.ยะลา โดยได้กล่าวไว้ว่าทางการพยาบาลที่เน้นการดูแลตนเองให้แนวคิดเกี่ยวกับสุขภาพใน ลักษณะบูรณาการทั้งแนวคิดด้านคลินิก ด้านปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทและการบรรลุเป้าหมายของชีวิต สุขภาพเป็นภาวะที่มีความสมบูรณ์ทางร่างกาย จิตใจ สังคม และสัมพันธ์ภาพกันคนรอบข้างคนที่มีสุขภาพดีคือคนที่มีร่างกายแข็งแรงมีชีวิตชีวา ปราศจากอาการและอาการแสดงของโรค สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนได้เต็ม ทั้งนี้ยังสามารถใช้กระบวนการในการพัฒนากลุ่มของผู้สูงอายุในชุมชนสามัคคีอีกด้วย

PRECEDE Model (จูริย์ เลาหงษ์, 2549: 66) ได้รับการพัฒนาโดย Lawrence w. Green และ Marshall Krueter RECEDE Model เป็นทฤษฎีที่อธิบายปัจจัยเชิงสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม สุขภาพที่ใช้กันอย่างกว้างขวางจนเป็นที่ยอมรับกันในเชิงทฤษฎีสำหรับการวิเคราะห์พฤติกรรม สุขภาพ และการประเมินสุขศึกษา PRECEDE เป็นคำย่อ ซึ่งมีคำเต็มดังนี้

P = Predisposing Factors

R = Reinforcing Factors

E = Enabling Factors

C = Causes E = Educational

D = Diagnosis

E = Evaluation

เมื่อเอามารวมกันจะได้เป็นประโยคดังนี้

Predisposing, Reinforcing, and Enabling Causes for Educational Diagnosis and Evaluation หมายถึง การใช้ปัจจัยนำ (Predisposing factors) ปัจจัยเอื้อ (Reinforcing factors) และปัจจัยเสริม (Enabling factors) ในการวิเคราะห์หาสาเหตุวินิจฉัย และประเมินพฤติกรรมสุขภาพ PRECEDE Model ได้จำแนกปัจจัยที่ทำให้เกิดพฤติกรรมสุขภาพไว้ 3 กลุ่ม คือ

(1) ปัจจัยนำ (Predisposing Factors) เป็นปัจจัยภายในตัวบุคคลที่คาดว่าจะเป็นสาเหตุของพฤติกรรม ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจ การรับรู้ ทศนคติ ท่าที และค่านิยม ที่บุคคลมีอยู่ หรือได้รับเกี่ยวกับสุขภาพ ปัญหาสุขภาพหรือการแก้ไขปัญหาสุขภาพเรื่องใด เรื่องหนึ่ง ซึ่งอาจจะ เป็นไปได้ทั้งปัจจัยทางบวกและปัจจัยทางลบแล้วแต่กรณี

(2) ปัจจัยเอื้อ (Enabling Factors) เป็นปัจจัยภายนอก ตัวบุคคลที่เอื้อให้บุคคลมี ความสะดวกและง่ายต่อการกระทำพฤติกรรมสุขภาพ ได้แก่ ปัจจัยที่ทำให้บุคคลมีความสามารถและ มีการปฏิบัติ ในเรื่องหนึ่งเรื่องใดที่มีผลต่อสุขภาพของตนเองหรือสุขภาพของบุคคลอื่น แล้วแต่กรณี ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การมีอุปกรณ์ สิ่งของ สถานที่ที่จะให้บุคคลได้กระทำในสิ่งนั้น (Availability)การมี โอกาสหรือมีความสามารถในการเข้าถึงสิ่งที่มีอยู่ (Accessibility)การยอมรับในสิ่งที่มีอยู่ (Acceptability)และทักษะที่จะกระทำในสิ่งนั้น (Skills)

(3) ปัจจัยเสริม (Reinforcing Factors) เป็นปัจจัยภายนอกบุคคลที่เป็นแรงกระตุ้นจากบุคคลและสิ่งแวดล้อม เช่น เพื่อน ครอบครัว ครู พ่อ แม่ นายจ้าง หรือบุคคลใดก็ตามที่เป็นที่ยอมรับหรืออ้างอิงได้ สำหรับบุคคลนั้น ๆ ตลอดจนกฎหมายและระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ในสังคม และกระแสสังคม ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง ปัจจัยสองกลุ่มแรก คือ ปัจจัยนำและปัจจัยเอื้อ เป็นสิ่งที่จะต้องพิจารณาอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้ ส่วนปัจจัยกลุ่มที่สาม คือ ปัจจัยเสริมจะทำให้เกิด พฤติกรรมสุขภาพที่ง่ายขึ้นหรือรวดเร็วขึ้นถ้ามีแรง กระตุ้นจากบุคคลต่าง ๆ หรือจากสิ่งแวดล้อม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วัฒนพงศ์ นิราราช (2560) ได้ศึกษารูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม หลังการพัฒนาเกิดเครือข่ายหลักและมีรูปแบบเครือข่าย ในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่ชัดเจน กลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาเพิ่มขึ้นผู้สูงอายุทุกกลุ่มมีผลการประเมินความสามารถในการประกอบกิจวัตรประจำวันดีขึ้น ซึ่งแนวทางพัฒนาการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชนประกอบด้วย 1) การสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อแก้ปัญหา 2) การสร้างเครือข่ายการพัฒนา หรือทีมงาน 3) การค้นหาหรือสะท้อนข้อเท็จจริงกับเจ้าของปัญหา 4) การประเมินผลติดตามอย่างต่อเนื่องปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินการพัฒนารูปแบบการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในชุมชน ครั้งนี้คือ การรวมตัวของกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชน ในรูปแบบชมรมหรือกลุ่มเพื่อสร้างให้เกิดการมีส่วนร่วมทีมจากผู้เผชิญปัญหาเอง

สมบัติ กาวิลเครือ (2560) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีปัจจัยนำ ซึ่งได้แก่ ความรู้เรื่องการออกกำลังกายที่กลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุปฏิบัติได้ การรับรู้ประโยชน์ของการออกกำลังกาย การรับรู้ความสามารถของตนเองการออกกำลังกาย อยู่ในระดับมาก การรับรู้อุปสรรคการออกกำลังกายอยู่ในระดับน้อย ปัจจัยเอื้อ อันได้แก่ การเข้าถึงพื้นที่สาธารณะในการออกกำลังกายจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่บ้านมีพื้นที่บริเวณบ้านออกกำลังกาย หรือใช้อุปกรณ์ออกกำลังกาย อยู่ในระดับมาก ปัจจัยเสริม ได้แก่ การได้รับคำแนะนำการออกกำลังกายจากบุคลากรสุขภาพ อยู่ในระดับมาก และการได้รับข้อมูลข่าวสารกิจกรรมการออกกำลังกายจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง

ปาจารย์ ผลประเสริฐ และคณะ (2562) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการชมรมของคณะกรรมการชมรมกลุ่มของผู้สูงอายุ พบว่ามีภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสมรรถนะการบริหารจัดการที่อยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ความรู้ทักษะเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี ความรู้เกี่ยวกับการจดทะเบียนชมรมกับสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยฯ ความสามารถในการจัดทำบัญชีรายรับ-จ่าย ทะเบียนพัสดุ-ครุภัณฑ์ ทะเบียนสมาชิก สมุดเยี่ยม แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะการบริหารจัดการกลุ่มของคณะกรรมการชมรมกลุ่มผู้สูงอายุ ได้แก่ 1) ควรจัดทำหลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะการบริหารจัดการชมรมกลุ่มผู้สูงอายุ 2) ควรจัดการศึกษาดูงานชมรมผู้สูงอายุที่มีการบริหารจัดการชมรมที่ประสบความสำเร็จ 3) ควรมีการจัดการความรู้และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 4) ควรจัดทำฐานข้อมูลชมรมผู้สูงอายุ

5) ควรมีเวทีแสดงผลการดำเนินงานประจำปีของชมรมผู้สูงอายุ 6) ควรมีการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในการพัฒนาสมรรถนะของคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการศึกษาข้อมูลโดยอาศัยแนวคิดจากข้อมูลปฐมภูมิ ข้อมูลทุติยภูมิและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทาง การพัฒนากลุ่มผู้สูงอายุ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview) โดยใช้กระบวนการ SWOT เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรค และโอกาสของกลุ่มผู้สูงอายุ ซึ่งได้กำหนดประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนากลุ่มผู้สูงอายุอย่างชัดเจน ผู้ให้ข้อมูลและกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุชุมชนสามัคคี

ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลระดับคณะกรรมการ ประกอบด้วย ประธานกลุ่มผู้สูงอายุชุมชนสามัคคี และ คณะกรรมการกลุ่ม ผู้สูงอายุ จำนวน 3 คน

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นสมาชิกในกลุ่มผู้สูงอายุ จำนวน 3 คน

โดยมีคำถามเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนากิจกรรมเพื่อสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชนสามัคคีตาม ทฤษฎีปัจจัยที่ทำให้เกิดพฤติกรรมสุขภาพตามแนวคิดของ PRECEDE Model มีข้อคำถามดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยนำ (Predisposing Factors) เช่น ความเข้าใจ การรับรู้ ทศนคติ ท่าที และค่านิยม กลุ่มผู้สูงอายุในเรื่องสุขภาพหรือการแก้ไขปัญหาสุขภาพของบุคคลในกลุ่มผู้สูงอายุเป็นอย่างไร

2. ปัจจัยเอื้อ (Enabling Factors) เป็นปัจจัยภายนอก ที่ทำให้ตัวบุคคลที่เอื้อให้บุคคลมีความ สะดวกและง่ายต่อการกระทำพฤติกรรมสุขภาพ กลุ่มผู้สูงอายุได้มีการจัดสถานที่และอุปกรณ์ที่เอื้อให้บุคคล ได้ทำกิจกรรมของกลุ่มผู้สูงอายุมีความสะดวกและเพียงพอหรือไม่

3. ปัจจัยเสริม (Reinforcing Factors) เป็นปัจจัยภายนอกบุคคลที่เป็นแรงกระตุ้นจากบุคคล และสิ่งแวดลอม เช่น เพื่อน ครอบครัว ครู พ่อ แม่ นายจ้าง หรือบุคคลใดก็ตามที่เป็นที่ยอมรับ บุคคล ใดที่ทำให้กลุ่มผู้สูงอายุได้มีแรงผลักดันหรือกระตุ้นกำลังใจต่อการทำกิจกรรมของกลุ่มได้มากที่สุด

4. แนวทางในการพัฒนากิจกรรมผู้สูงอายุควรเป็นในรูปแบบใด

5. ผลการวิจัย

จากผลการวิจัยโดยกระบวนการสัมภาษณ์และ วิเคราะห์ ด้วยกระบวนการ SWOT แล้ว ผู้วิจัยจึง ขอสรุปผลการศึกษาตามแนวคิด PRECEDE Model ในเรื่องปัจจัยที่ทำให้เกิดพฤติกรรมสุขภาพ ดังนี้

1. ปัจจัยนำ (Predisposing Factors) กลุ่มผู้สูงอายุมีปัจจัยนำในเรื่องการดูแลสุขภาพ และการทำกิจกรรมเพื่อสุขภาพที่ดี เช่น การทำกิจกรรมของกลุ่ม คือ กิจกรรมทำ ผลิตภัณฑ์ยาตามสมุนไพร ซึ่ง กิจกรรมเหล่านี้เป็นการแก้ปัญหาด้านสุขภาพซึ่งสามารถ สร้างรายได้ให้แก่กลุ่มและภายในกลุ่มยังสามารถ นำผลิตภัณฑ์ยาตามไปใช้ได้โน ซีวิตประจำวันอีกด้วย อีกทั้งยังมีกิจกรรมมากมายที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่ ตนเอง โดยการที่มีรายได้เข้าหาตนเองนั้นสามารถทำให้กลุ่มผู้สูงอายุภายในกลุ่มมีจิตใจที่เบิก บานยิ่งขึ้น

เมื่อจิตใจเบิกบานมีความสุขแล้วกายก็จะปราศจากโรคภัย เป็นดังคำพูดที่ว่า “จิตเป็นนาย” กายเป็นบ่าว
นั่นเอง

2. ปัจจัยเอื้อ (Enabling Factors) ปัจจัยเอื้อภายในกลุ่มนั้นได้มีโอกาสในการทำกิจกรรมเพื่อ
สุขภาพได้หลายอย่างทั้งกิจกรรมภายในกลุ่มและกิจกรรมนอกสถานที่ทั้งนี้ภายในกลุ่มนั้นไม่อำนวยความสะดวก
อุปกรณ์และการจัดสถานที่ในการทำกิจกรรมเพื่อสุขภาพต่างๆ ซึ่งทำให้การจัดกิจกรรมเพื่อสุขภาพในแต่ละ
ครั้งนั้นดำเนินการอย่างไม่ราบรื่น

3. ปัจจัยเสริม (Reinforcing Factors) กลุ่มผู้สูงอายุนั้นได้มีกำลังใจและแรงผลักดันในการทำ
กิจกรรมต่างๆ เพื่อสุขภาพได้จากบุคคลภายในครอบครัว หรือบุคคลภายนอกที่เป็นที่ยอมรับ ซึ่งบุคคล
เหล่านี้สามารถเป็นแรงกระตุ้นของผู้สูงอายุ ไม่ว่าจะเป็นการให้กำลังใจแก่กัน หรือ การสนับสนุนจากคนใน
ครอบครัวหรือคนรอบข้าง ซึ่งปัจจัยเสริมเหล่านี้สามารถทำให้เป็นแรงกระตุ้นในการทำกิจกรรมของผู้สูงอายุ
นั้นเป็นไปได้อย่างราบรื่นและเต็มไปด้วยความสุขทางกาย และสุขภาพที่ดีจากการทำกิจกรรม ด้วยแรง
กำลังใจจากลูกหลานหรือคนรอบข้างที่ดี

ซึ่งจุดแข็งของกลุ่มผู้สูงอายุชุมชนสามัคคีนั้น ภายในกลุ่มได้มีการจัดการดูแลสุขภาพภายในกลุ่ม
ซึ่งทำให้ภายในกลุ่มมีผู้สูงอายุค่อนข้างมีสุขภาพที่ดี และทำให้ในการทำกิจกรรมต่างๆ ลุ่่วงไปได้ดีเสมอ อีกทั้ง
ยังมีผู้นำที่เข้มแข็งและทางกลุ่มผู้สูงอายุได้รับกำลังใจในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ นั้นจากครอบครัวหรือ
บุคคลภายนอกที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกซึ่งสามารถเป็นแรงกระตุ้นในผู้สูงอายุได้แรงทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อ
สุขภาพต่อไปได้อย่างง่ายดาย อีกทั้งกลุ่มผู้สูงอายุยังจะพัฒนากลุ่มด้วยการหาประสบการณ์จากเทคโนโลยี
เพื่อสะดวกต่อการประสานงานเวลาที่จะจัดกิจกรรมได้สะดวกขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม กลุ่มผู้สูงอายุยังขาดใน
เรื่องอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรม เหตุเพราะไม่มีงบประมาณที่เพียงพอต่อการจัดซื้ออุปกรณ์ต่างๆ หากมี
งบประมาณที่เพียงพอแล้วคาดว่าจะการจัดกิจกรรมของกลุ่มผู้สูงอายุนั้นเป็นไปได้อย่างสะดวกและดียิ่งขึ้นใน
อนาคต

6. การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องการถอดบทเรียนแนวทางการพัฒนากิจกรรมเพื่อสุขภาพของกลุ่มผู้สูงอายุ
กรณีศึกษากลุ่มผู้สูงอายุชุมชนสามัคคี ตำบลสะเตง อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ผู้วิจัยจึงได้สรุปและอภิปราย
ผลตามวัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนากิจกรรมเพื่อสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชนสามัคคี
โดยผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล เห็นว่าการพัฒนากิจกรรมเพื่อสุขภาพกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชนสามัคคีนั้นเห็น
ได้ว่าสามารถวิเคราะห์โดยตามแนวคิด PRECEDE Model ในเรื่องปัจจัยที่ทำให้เกิดพฤติกรรมสุขภาพ
(จूरีย์ เลหาพงษ์, 2549: 66) สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ กลุ่มผู้สูงอายุชุมชนสามัคคีได้มีการใช้ปัจจัยนำของ
แนวคิด PRECEDE Model โดยการดูแลสุขภาพและการทำกิจกรรมเพื่อสุขภาพโดยภายในกลุ่มนั้นมีการจัด
กิจกรรมได้หลากหลายรูปแบบ โดยทุกๆกิจกรรมนั้นจะเน้นการขยับตัวออกกำลังกายไม่ว่าจะเป็นการ
ถัก ทอ การปัก การเย็บ หรือการทำผลิตภัณฑ์ยามขึ้นมา การทำกิจกรรมด้วยการขยับตัวเหล่านี้
สามารถทำให้ผู้สูงอายุผ่อนคลาย อีกทั้งยังสามารถสร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุอีกด้วย หากมีรายได้เข้ามาแก้

ตนแล้วจิตใจของผู้สูงอายุนั้นเบิกบานมากยิ่งขึ้น การที่จิตใจของผู้สูงอายุเบิกบาน มีความสุข ซึ่งนำไปสู่กายที่มีสุขภาพที่ดีปราศจากโรคร้ายต่างๆ ที่เกิดขึ้นอีกด้วย ทั้งนี้ยังสามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

ปัจจัยเอื้อของกลุ่มโดยภายในกลุ่มนั้นได้มีการทำกิจกรรมที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมภายในกลุ่ม หรือ กิจกรรมภายนอกสถานที่ ทั้งนี้ในการจัดทุกๆ กิจกรรมนั้นยังขาดอุปกรณ์และสถานที่ในการทำกิจกรรมซึ่งทำให้การทำกิจกรรมต่างๆ ในกลุ่มผู้สูงอายุนั้นเป็นไปได้โดยไม่ราบรื่นนัก

ปัจจัยเสริมของกลุ่มซึ่งภายในกลุ่มนั้นมีการทำกิจกรรมเพื่อสุขภาพ ในทุกๆ ครั้งที่มีการจัดกิจกรรมของกลุ่มผู้สูงอายุได้มีการรับแรงกำลังใจจากคนรอบข้างหรือคนในครอบครัว เพราะการได้รับแรงกำลังใจสามารถเป็นแรงกระตุ้นในการทำกิจกรรมของผู้สูงอายุนั้นราบรื่นและเต็มไปด้วยความสุขทางกายเมื่อใดที่จิตใจมีความสุขแล้วกายของผู้สูงอายุจะแข็งแรงไปด้วย

7. สรุปและข้อเสนอแนะ

โดยสรุปแนวทางการพัฒนากิจกรรมเพื่อสุขภาพของกลุ่มผู้สูงอายุชุมชนสามัคคีโดยสรุปจากการวิเคราะห์โดยแนวคิดของ PRECEDE Model โดยสามารถสรุปได้ดังนี้ภายในกลุ่มผู้สูงอายุชุมชนสามัคคีนั้นได้มีการดูแลสุขภาพด้วยการจัดกิจกรรมที่สามารถทำให้มีสุขภาพที่ดีเกิดขึ้น โดยยังสามารถทำกิจกรรมภายในสถานที่หรือนอกสถานที่ได้ โดยกิจกรรมที่จัดขึ้นนั้นล้วนเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมเกี่ยวกับการพัฒนาสุขภาพโดยตรง อีกทั้งยังนำบุคคลภายในครอบครัวหรือบุคคลภายนอกครอบครัวซึ่งเป็นที่ยอมรับสำหรับผู้สูงอายุ โดยมีการให้กำลังใจในการทำกิจกรรมในทุกๆ กิจกรรมในทุกรูปแบบ การได้รับกำลังใจจากคนภายในครอบครัวหรือคนรอบข้างนั้นสามารถเป็นแรงกระตุ้นในการทำกิจกรรมทุกๆ กิจกรรมนั้นให้ออกมาในทางที่ดีที่สุดและเป็นไปด้วยรอยยิ้มมีความสุขของผู้สูงอายุ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนา กิจกรรมเพื่อสุขภาพของผู้สูงอายุที่สามารถมีการพัฒนาขึ้นไปได้อย่างราบรื่นในที่สุด

8. เอกสารอ้างอิง

- เทศบาลนครยะลา. (2556). **กองวิชาการและแผนงานเทศบาลนครยะลา**. สืบค้นเมื่อวันที่ 18 กันยายน 2564, หน้า 54 - 63, (https://yalacity.go.th/files/com_report_general/2021-04/20210407_bdsmxvfz.pdf)
- จूरีย์ เลหาพงษ์. (2549). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุ โรงพยาบาลชลประทาน อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท วทม. (สุขศึกษา) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปาจารย์ ผลประเสริฐ และคณะ. (2562). **ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการชมรมของคณะกรรมการชมรมกลุ่มของผู้สูงอายุ**.
- ปราโมทย์ ประสาทกุล. (2559). **สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ.2559**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย.

วัฒนพงศ์ นิราราช. (2560). **นิสิตคณะสาธารณสุขศาสตร์มหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม.**
(<https://he01.tci-thaijo.org/index.php/bcnpy/article/view/106867/84568>).

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. (2559). **มหาวิทยาลัยมหิดล มุมนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.).** หน้า5-6, สถานที่พิมพ์บริษัท ปรี้นเทอรี 999 อาคารศูนย์การเรียนรู้ ชั้น 2 มหาวิทยาลัยมหิดลถนนพุทธมณฑล.

Orem D.E. (1995). **Nursing concepts of practice.** (6thed.). St Louis: Mosby.

Orem, D. E., Taylor, S. G., & Renpenning, K. M. (2001). **Nursing: Concepts of practice (6th ed.).** St.Louis: Mosby.

LI003

ผลกระทบจากมาตรการล็อกดาวน์และแนวทางการป้องกันการแพร่ระบาดโควิด -19

กรณีศึกษา ประชาชนในเขตเทศบาลนครยะลา

Impact of the lockdown and the prevention of the COVID-19

Case studies, citizens of the Yala Municipal.

มุस्ताซา ยูโซ๊ะ¹, อีรฟารัน สามี², ซูไฮมี อีปง³, นี้อัสรันร์ สือเตาะ⁴, นิनुสรา มินทราศักดิ์⁵

¹⁻⁴นักศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาการปกครองและกฎหมายมหาชน

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

⁵อาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

Corresponding Author: มุस्ताซา ยูโซ๊ะ, เบอร์โทรศัพท์ 091-3156178

Email : 406122065@yru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบจากมาตรการล็อกดาวน์และแนวทางการป้องกันการแพร่ระบาดโควิด-19 กรณีศึกษา ประชาชนทั้งหมดในเขตเทศบาลนครยะลา จำนวน 61,218 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างได้ 370 คน โดยเป็นชุมชนย่านเศรษฐกิจในเทศบาลนครยะลา แบ่งพื้นที่ออกเป็นชุมชนย่านเศรษฐกิจ ทั้งสิ้น 10 ชุมชน สุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากมาตรการล็อกดาวน์ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีประเด็น มาตรการล็อกดาวน์ที่ทำให้รายได้ของครัวเรือนลดลง โดยค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.02 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด ในส่วนผลกระทบด้านสังคมและสุขภาพ ในภาพรวม อยู่ในระดับ มาก โดยประเด็น มาตรการล็อกดาวน์ ทำให้รายได้ของครัวเรือนต่ำลงลง ที่มีผลกระทบในระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.30 ส่วนแนวทางในการแก้ปัญหา การป้องกันการแพร่ระบาด จากสถานการณ์ การแพร่ระบาดของโควิด-19 ของหน่วยงานรัฐและเอกชน พบว่า ประชาชนต้องการให้หน่วยงานภาครัฐช่วยเหลือแจกหน้ากากตามความจำเป็นแต่ละครอบครัว มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 65.1 ต้องการให้ความรู้ แก่ประชาชน คิดเป็นร้อยละ 52.4 ต้องการให้รัฐช่วยส่งเสริมให้ชุมชนผลิตหน้ากากขาย

ทั้งนี้ ประชาชนในเขตเทศบาลนครยะลาได้สนับสนุนนโยบายในการแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ เช่น การเปิดตลาดออนไลน์ รวมถึงด้านการดูแลป้องกันโดยการรักษาสุขภาพและการเยียวยา ด้านสังคมอีกด้วย

คำสำคัญ : ผลกระทบจากมาตรการล็อกดาวน์,แนวทางการป้องกัน,การแพร่ระบาดโควิด -19

Abstract

This research aims to study the effects of lockdown measures and Covid-19 prevalence prevention case studies, 61,218 people in all Yala municipalities defined 370 people as economic district communities in Yala municipalities, divided the area into all 10 economic district communities, sampled by simple random method, and analyzed the data using statistics. Descriptively, namely, percentage, average, standard deviation, and research results have found that the economic impact of the lockdown clause in general is at a considerable level. The issue of lockdown measures that reduce household income is 4.02, which is the most in the social and health impact section. Overall, the issue of lockdown measures reduces your household income with the highest level of impact. The average is 4.30, and the problem-solving, prevention, prevention, situation, and prevention. of Covid-19 of state and private agencies, it was found that people want public agencies to help hand out masks as necessary for each family at the most. 65.1 percent wanted to educate the public, 52.4 percent wanted the government to help promote the production of masks.

The people of the city council have supported a policy of economic solution with government agencies such as online marketing, health care and social rehabilitation.

Keywords: Impact of lockdown, protection, propagation covid-19.

1. บทนำ

การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด -19 ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนในวงกว้างในทุกระดับ อาทิ เด็กและเยาวชน ประชาชนทั่วไป ลูกจ้าง นายจ้าง และชุมชน จังหวัด และประเทศไทย โดยส่งผลให้การดำเนินชีวิตและกิจการของประชาชนต้องถูกระงับขึ้นเนื่องจากการล็อกดาวน์ ประชาชน ที่ได้รับผลกระทบ ทั้งลูกจ้าง ที่ตกงาน จากการที่นายจ้างต้องปิดกิจการ นายจ้างที่ได้รับผลกระทบที่ต้องปิดกิจการ รวมถึงประชาชนทั่วไปที่ต้องปิดร้านค้าขายของตนเองได้รับผลกระทบอย่างหนัก สำหรับผลกระทบด้านสังคมจากการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2563) ร่วมกับสถาบันวิจัย เพื่อพัฒนาประเทศไทย (TDRI) คณะเศรษฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศไทย (IHPP) และทีมงานด้านข้อมูลขององค์การสหประชาชาติ (UN Joint Team on Data) เผยผลสำรวจผลกระทบโควิด-19 ด้านสังคมพบว่าร้อยละ 50 ของผู้ตอบแบบสอบถาม มีความวิตกกังวลเกี่ยวกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และการแพร่ระบาดของโรคส่งผลกระทบต่อดำเนินชีวิตประจำวันมาก โดยเฉพาะด้านการเดินทาง การซื้อสินค้าเพื่ออุปโภคและบริโภค และการเข้ารับบริการทางการแพทย์เมื่อเจ็บป่วย

หากพิจารณาผลกระทบมาตรการล็อกดาวน์จังหวัดยะลา ที่มีผลกระทบต่อประชาชนในเขตเทศบาลนครยะลาพบว่าผลกระทบทางด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน การเดินทาง การซื้อสินค้าเพื่ออุปโภค และบริโภค การเข้ารับบริการทางการแพทย์เมื่อเจ็บป่วย การประกอบอาชีพ การศึกษา เป็นต้น และผลกระทบทางเศรษฐกิจและผลกระทบทางสังคมวิถีชีวิตทางด้านวัฒนธรรม ประเพณีกิจกรรมทางสังคมการศึกษาและการเรียนรู้ การเฉลิมฉลองเทศกาลต่าง ๆ การประกอบพิธีกรรมทางศาสนาตามความเชื่อการสาธารณสุข เป็นต้น โดยประชาชนส่วนใหญ่ในเขตเทศบาลนครยะลาจะประกอบอาชีพค้าขาย ร้อยละ 31.64 รองลงมาเป็นนักศึกษา รับจ้าง/พนักงานบริษัท รับราชการ/รัฐวิสาหกิจและเกษตรกรกรรม ร้อยละ 24.99, 21.14, 13.61 และ 0.65 ตามลำดับ โดยมีประชากรว่างงาน ร้อยละ 7.97 เขตเทศบาลนครยะลา มีโรงงานอุตสาหกรรมที่สำคัญ ได้แก่ การประกอบกิจการแปรรูป ไม้ยางพารา ก่อสร้างและการบริการ (กองสวัสดิการสังคมเทศบาลนครยะลา ,2562) โดยจังหวัดยะลาพบผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา2019 รายแรกเมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2563 และพบเพิ่มขึ้นอีก 17 รายในวันที่ 23 มีนาคม 2563 ซึ่งทั้งหมดเป็นกลุ่มที่เดินทางกลับมาจากการเข้าร่วมงาน “Qudamak & Ulamak Malaysia 2020” เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ - 2 มีนาคม 2563 ณ มัสยิดศรีเปตาลิง (Sri Pedaling Mosque) กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซียในวันที่ 29 มีนาคม 2563 จังหวัดยะลามีผู้ป่วยเสียชีวิตจากไวรัสโคโรนาเป็นรายแรก สถานการณ์จำนวนผู้ติดเชื้อรายใหม่เฉลี่ย 2 – 3 รายจนต้นเดือนเมษายน วันที่ 8 เมษายน 2563 ที่พบผู้ติดเชื้อไวรัสโควิดเพิ่มมากขึ้นอีกครั้งถึง 12 ราย โดยผู้ติดเชื้อทั้งหมดเป็นผู้ที่เข้าร่วมชุมนุมตะวาระฮ์ระหว่างวันที่ 19 – 22 มีนาคม 2563 จนถึง วันที่ 10 พฤษภาคม 2563 จังหวัดยะลามีผู้ป่วยยืนยันสะสม 132 ราย เป็นอันดับ 4 รองจากกรุงเทพฯ ภูเก็ต และนนทบุรี (สถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย. ยะลา, 2563) ผลกระทบมาตรการล็อกดาวน์ส่งผลให้การดำเนินชีวิตของประชาชนได้รับความยากลำบากและสังคมของเทศบาลนครยะลาที่ต้องประสบกับภาวะหยุดชะงักลงเหมือนกับทุกพื้นที่ในประเทศไทย แม้ว่าจะได้มีการเยียวยาช่วยเหลือจากภาครัฐ หรือแม้แต่ ในท้องถิ่นเองก็ตาม ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อวิถีชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครยะลา

จากการศึกษาผลกระทบจากมาตรการล็อกดาวน์และแนวทางการป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 กรณีศึกษา ประชาชนในเขตเทศบาลนครยะลา ทางผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญของการทำวิจัยเพื่อศึกษาผลกระทบของประชาชนในเขตเทศบาลนครยะลาที่ได้รับผลกระทบจากมาตรการล็อกดาวน์ของรัฐบาลและจังหวัดยะลาโดยมาตรการดังกล่าวเป็นมาตรการที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนเกือบทุกด้านจึงเป็นเหตุผลของผู้ศึกษาที่สนใจทำวิจัยในประเด็นเหล่านี้ อีกทั้งวิถีชีวิตของประชาชนต้องถูกชะลอไว้เกือบทุกด้านจะเห็นได้ชัดผลของการล็อกดาวน์ว่าการดำเนินชีวิตของประชาชนถูกจำกัดไว้ ด้วยสถานการณ์และเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนจากมาตรการล็อกดาวน์ของรัฐบาล ในเขตเทศบาลนครยะลา จังหวัดยะลากับแนวทางในการแก้ปัญหา จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ในพื้นที่จังหวัดยะลาที่เหมาะสมกับประชาชนในเขตเทศบาลนครยะลา จังหวัดยะลา ในช่วงที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ทั้งนี้ผลจากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ ต่อหน่วยงานราชการและเทศบาลนครยะลาและเป็นข้อมูลในการป้องกันและรับมือกับการแพร่ระบาดของโรคในอนาคต สามารถเตรียมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในการดูแลสุขภาพของประชาชนในอนาคต

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนจากมาตรการล็อกดาวน์ของรัฐบาล ในเขตเทศบาลนครยะลา จังหวัดยะลา
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ปัญหา การป้องกัน จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ในพื้นที่จังหวัดยะลาที่เหมาะสมกับประชาชนในเขตเทศบาลนครยะลา จังหวัดยะลา

3. แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พัชรี โพธิ์หัง (2550: 10) กล่าวถึงผลกระทบทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นผลกระทบที่เป็นตัวเงินที่เกิดขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อมในพื้นที่ ซึ่งเป็นผลพวงมาจากการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ขยายผลโดยผ่านกระบวนการทำการของตัววิเคอ การหมุนเวียนของระบบเศรษฐกิจในวงแคบและกว้างออกไป

ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมจากการระบาดของไวรัสโควิด-19 โดยการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย และองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ หรือ ยูนิเซฟ ประเทศไทย (กรุงเทพฯธุรกิจ, 2563) พบว่า ระยะเวลากว่า 3 เดือนนับตั้งแต่การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ได้เริ่มต้นขึ้นในประเทศไทย สถานการณ์ดังกล่าวส่งผลให้รัฐบาลกำหนดมาตรการควบคุมโรคที่มีความเข้มงวดและหลากหลายเพื่อจำกัดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส อาทิ การปิดร้านค้า ห้างสรรพสินค้า การกักตัวกลุ่มเสี่ยงรวมทั้งการกำหนดช่วงเวลาเคอร์ฟิว ส่งผลให้ประเทศไทยมียอดผู้ติดเชื้อใหม่น้อยลงตามลำดับ ถึงแม้ว่าสถานการณ์จะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น แต่มาตรการดังกล่าวส่งผลกระทบต่อทางสังคมและเศรษฐกิจอย่างรุนแรงและต่อเนื่อง โดยผลกระทบนั้นแผ่กระจายในวงกว้างกับคนทุกกลุ่ม อย่างไม่เลือกอายุ อาชีพ การศึกษารวมทั้งสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม

ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 เป็นตระกูลของไวรัสที่ก่อให้เกิดอาการป่วยตั้งแต่โรคไข้หวัดธรรมดาไปจนถึงโรคที่มีความรุนแรงมาก เช่น โรคระบบทางเดินหายใจตะวันออกกลาง (MERS-CoV2) และโรคระบบทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง (SARS-CoV2) เป็นต้น ซึ่งเป็นสายพันธุ์ใหม่ที่ไม่เคยพบมาก่อนในมนุษย์ ก่อให้เกิดอาการป่วยระบบทางเดินหายใจในคน และสามารถแพร่เชื้อจากคนสู่คนได้ โดยเชื้อไวรัสชนิดนี้พบครั้งแรกในการระบาดในเมืองอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ สาธารณรัฐประชาชนจีน ในช่วงปลายปี 2019

4. วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ทำการศึกษาประชาชนในเขตเทศบาลนครยะลาที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ทั้งนี้ประชากรในช่วงอายุดังกล่าว เป็นประชากรในวัยแรงงานที่ต้องมีการใช้ชีวิตประจำวันส่วนใหญ่ทำงานนอกบ้าน จึงมีความเสี่ยงต่อการสัมผัสและการแพร่ระบาดของโรค จำนวน 12,461 คน ของประชากรทั้งหมดในเขตเทศบาลนครยะลา (ฝ่ายแผนงานและงบประมาณกองวิชาการและแผนงานเทศบาลนครยะลา, 2564) โดยใช้ตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejci and Morgan, 1970 อ้างใน ธีรวิทย์เอกะกุล, 2543) ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งตารางนี้ใช้ในการประมาณค่าสัดส่วนของประชากรเช่นเดียวกันและกำหนดให้สัดส่วนของลักษณะที่สนใจ ใน

ประชากร เท่ากับร้อยละ 0.5 ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ร้อยละ 5 และระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 ได้จำนวนตัวอย่างเท่ากับ 370 ตัวอย่าง และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละชุมชนที่เป็นชุมชนย่านเศรษฐกิจในเทศบาลนครยะลา ซึ่งชุมชนย่านเศรษฐกิจเป็นชุมชนแหล่งค้าขายและเป็นชุมชนที่มีที่ตั้งของร้านค้าซึ่งมีจำนวนประชากรหนาแน่นจัดแบ่งโซนพื้นที่ต่าง ๆ เป็นแหล่งเศรษฐกิจ โดยแบ่งพื้นที่ออกเป็นชุมชนย่านเศรษฐกิจ ทั้งสิ้น 10 ชุมชน ในสัดส่วนที่แตกต่างกันโดยขึ้นอยู่กับจำนวนประชาชนในชุมชนนั้น รวมทั้งสิ้น 370 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้เครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรง โดยการหาค่า IOC (The Index of Item Objective Congruence) เพื่อตรวจสอบคุณภาพความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (พงรรัตน์ ทวีรัตน์, 2540) พบว่า ข้อคำถามมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.33 -1.00 และมีข้อคำถามบางข้อที่ต้องมีการปรับเพื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา ถือว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงจุดประสงค์นั้น หมายถึง ข้อคำถามนั้นสามารถนำไปใช้ได้กับกลุ่มตัวอย่าง

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- 1) การตรวจสอบแบบสอบถาม โดยการตรวจดูความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทั้งหมด
- 2) การลงรหัส (Coding) โดยนำแบบสอบถามที่ตรวจดูความสมบูรณ์ ถูกต้อง เรียบร้อย แล้วนำมาลงรหัสตามที่กำหนดไว้

5. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ผลกระทบจากมาตรการล็อกดาวน์และแนวทางการป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด -19 กรณีศึกษา ประชาชนในเขตเทศบาลนครยะลา

1.1 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากมาตรการล็อกดาวน์

จากมาตรการล็อกดาวน์ของรัฐบาลและจังหวัด การประกอบอาชีพและสังคมของประชาชนในเขตเทศบาลนครยะลา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีเพียงประเด็น มาตรการล็อกดาวน์ ทำให้รายได้ของครัวเรือนลดลง โดยมีค่าเฉลี่ย 4.02 ได้แก่ ประเด็น มาตรการล็อกดาวน์ ทำให้สถานภาพทางการเงินของครัวเรือนไม่มั่นคง ($\bar{X}$ = 4.18) ประเด็น มาตรการล็อกดาวน์ ทำให้การออมของครัวเรือนลดลง ($\bar{X}$ = 4.9) ประเด็น มาตรการล็อกดาวน์ ทำให้ไม่สามารถประกอบอาชีพตามปกติได้ ($\bar{X}$ = 4.04) ประเด็น มาตรการล็อกดาวน์ ทำให้ความอยู่ของครัวเรือนแย่ลง ($\bar{X}$ = 3.90) ประเด็น มาตรการล็อก

ดาวนั ทำให้หนี้สิน ของครัวเรือนเพิ่มขึ้น ($\bar{X}$ = 3.88) และประเด็น มาตรการล็อกดาวนั ทำให้รายจ่ายของ ครัวเรือนเพิ่มขึ้น ($\bar{X}$ = 3.78) ตามลำดับ

1.2 ผลกระทบทางสังคมและสุขภาพจากมาตรการล็อกดาวนั

ในส่วนผลกระทบทางสังคมและสุขภาพจากมาตรการล็อกดาวนั ในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}$ = 4.02) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีผลกระทบอยู่ในระดับมากที่สุด กับประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ประเด็น มาตรการล็อกดาวนั ส่งผลต่อการศึกษาของบุตรหลาน ($\bar{X}$ = 4.31) ประเด็น มาตรการล็อกดาวนั ทำให้การเดินทางไปในสถานที่ต่าง ๆ ต้องใช้ความระมัดระวังมากยิ่งขึ้น ($\bar{X}$ = 4.30) ประเด็น มาตรการล็อกดาวนั ส่งผลต่อการศึกษาทั้งระบบ ($\bar{X}$ = 4.27) ประเด็น มาตรการล็อกดาวนั ทำให้ต้องดูแลสุขภาพตัวเองและ ครอบครัวมากยิ่งขึ้น ($\bar{X}$ = 4.26) ประเด็น มาตรการล็อกดาวนั ทำให้เกิดการว่างงานมากขึ้น ($\bar{X}$ = 4.22) ประเด็น มาตรการล็อกดาวนั ทำให้ประเพณีต่าง ๆ ในท้องถิ่นไม่สามารถดำเนินการไปได้ ($\bar{X}$ = 4.21) ตามลำดับ ในส่วนประเด็นที่มีผลกระทบในระดับมาก เรียงตามลำดับคะแนน ได้แก่ ประเด็น มาตรการล็อกดาวนั ทำให้ กิจกรรมสันทนาการนอกบ้าน เช่น การออกกำลังกายในที่สาธารณะเป็นไปด้วยความลำบากและ ต้อง ระมัดระวังมากยิ่งขึ้น ($\bar{X}$ = 4.19) ประเด็น มาตรการล็อกดาวนั ทำให้การปฏิบัติศาสนกิจเป็นไปด้วยความ ลำบาก และต้องระมัดระวังมากยิ่งขึ้น ($\bar{X}$ = 4.18) ประเด็น มาตรการล็อกดาวนั ทำให้การบริโภคอาหารต้องใช้ ความระมัดระวังมากยิ่งขึ้น ($\bar{X}$ = 4.16) ประเด็น มาตรการล็อกดาวนั ทำให้การร่วมกิจกรรมทางสังคมทำได้น้อยลงหรือทำไม่ได้เลย ($\bar{X}$ = 4.10) ประเด็นมาตรการล็อกดาวนั ส่งผลต่อการเฉลิมฉลองเทศกาลต่างๆ ($\bar{X}$ = 4.08) ประเด็น มาตรการล็อกดาวนั ทำให้การใช้ชีวิตประจำวันเปลี่ยนแปลง ($\bar{X}$ = 4.07) ประเด็น มาตรการ ล็อกดาวนั ทำให้การติดต่อสื่อสารหรือทำธุรกรรมยากมากขึ้น ($\bar{X}$ = 4.03) ประเด็น มาตรการล็อกดาวนั ทำให้ การพบปะระหว่างกันในพื้นที่ ต่าง ๆ เช่น ร้านอาหาร ทำได้น้อยลง ($\bar{X}$ = 4.02) ประเด็น มาตรการล็อกดาวนั ทำให้ขาดความอิสระในการใช้ชีวิตประจำวัน ($\bar{X}$ = 4.00) ประเด็น มาตรการล็อกดาวนั ทำให้ภาวะเครียดแก่ ผู้นำครอบครัว ($\bar{X}$ = 4.00) ประเด็น มาตรการล็อกดาวนั ทำให้สภาพแวดล้อมของชุมชนที่อาศัยอยู่เปลี่ยนแปลง ไป ($\bar{X}$ = 3.95) ประเด็น มาตรการล็อกดาวนั ทำให้ความสัมพันธ์กับเครือญาติน้อยลง ($\bar{X}$ = 3.93) ประเด็น มาตรการล็อกดาวนั ทำให้คนในชุมชน รังเกียจผู้ที่เคยติดโควิด 19 ($\bar{X}$ = 3.90) ประเด็น มาตรการล็อกดาวนั ทำให้ภาวะเครียดแก่ผู้นำชุมชน ($\bar{X}$ = 3.87) ประเด็น มาตรการล็อกดาวนั ทำให้ความสัมพันธ์ในชุมชนแย่งลง ($\bar{X}$ = 3.77) ประเด็น มาตรการล็อกดาวนั ทำให้ความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวดีขึ้น ($\bar{X}$ = 3.74) ตามลำดับ

2. แนวทางในการแก้ปัญหา การป้องกัน จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ในพื้นที่จังหวัดยะลาที่เหมาะสมกับประชาชนในเขตเทศบาลนครยะลา จังหวัดยะลา

2.1 แนวทางของภาครัฐและเอกชนในการแก้ปัญหา จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด -19

มีความต้องการให้หน่วยงานภาครัฐช่วยเหลือแจกหน้ากากตามความจำเป็นแต่ละครอบครัว มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 65.1 รองลงมาให้ความรู้ แก่ประชาชน คิดเป็นร้อยละ 52.4 ให้ภาครัฐช่วยส่งเสริมให้ชุมชน ผลิตหน้ากากขาย คิดเป็นร้อยละ 25.9 มีความต้องการให้มีแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับหน้ากาก คิดเป็นร้อยละ 16.8 นอกจากนี้เห็นว่าภาครัฐทำที่อยู่แล้วเกี่ยวกับเรื่องหน้ากาก คิดเป็นร้อยละ 4.9 และไม่ทราบเพียงส่วนน้อยมาก คิดเป็นร้อยละ 2.4 ตามลำดับ

มีจุดบริการล้างมือด้วยแอลกอฮอล์เจลอย่างเพียงพอ เป็นระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61.3 รองลงมาให้มีจุดบริการล้างมือด้วยสบู่และน้ำอย่างเพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 60.9 ให้แหล่งขายแอลกอฮอล์เจลล้างมือในราคาถูก คิดเป็นร้อยละ 27.2 โดยกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 2.4 ไม่ต้องการการสนับสนุนใด ๆ และร้อยละ 2.4 ไม่มีการล้างมือ

มีจุดบริการล้างมือด้วยสบู่และน้ำ หรือแอลกอฮอล์เจล มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.2 รองลงมาจัดให้มีการตรวจคัดกรองอาการป่วย สำหรับพนักงานทุกคน คิดเป็นร้อยละ 53.0 มีการตรวจคัดกรองอาการป่วย สำหรับลูกค้าทุกคน คิดเป็นร้อยละ 50.3 จัดให้มีการเว้นระยะห่างระหว่างบุคคล อย่างน้อย 1 เมตร คิดเป็นร้อยละ 38.9 จัดให้มีการแยกพื้นที่รอคิวรับอาหารกลับบ้าน และการนั่งรับประทาน คิดเป็นร้อยละ 34.5 จัดให้มีหน้ากากอนามัย/ผ้า Face Shield ให้พนักงานทุกคน คิดเป็นร้อยละ 30.7 จัดให้มีการระบายอากาศที่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 28.5 จัดทำกากัน ระหว่างผู้รับประทานอาหาร คิดเป็นร้อยละ 28.3 จัดให้มีการจองคิวล่วงหน้า คิดเป็นร้อยละ 18.8 จัดให้มีหน้ากากอนามัย/ผ้า Face Shield สำหรับลูกค้า คิดเป็นร้อยละ 17.1 ไม่ต้องทำอะไร ร้อยละ 2.4 ไม่ทราบ ร้อยละ 2.7 และอื่น ๆ ร้อยละ 1.9 ตามลำดับ

2.2 แนวทางการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของโควิด -19 ของเทศบาลนครยะลา

พบว่า เทศบาลนครยะลา มีแนวทางการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดในพื้นที่ของเทศบาลโดยมีการนำใช้ตู้คอนเทนเนอร์และเปิดเป็นศูนย์คัดกรองหาเชื้อโควิด -19 ในชุมชนต่างๆเขตเทศบาลนครยะลา และลงพื้นที่ตรวจค้นหาเชื้อโควิด -19 เชิงรุกในพื้นที่ที่มีการระบาดและตรวจตามแหล่งต่างๆที่คิดว่ามีโอกาสที่จะเสี่ยงในการตรวจเจอคัดเตอร์ลงเข้าไปตามตลาดสดต่างๆ การฉีดวัคซีนมีการฉีดครอบคลุมประชาชนมากโดยกระบวนการฉีดวัคซีนร่วมมือกับประชาชนชุมชนช่วยกันพยายามที่ให้ชาวบ้านออกฉีดวัคซีนมากที่สุด และอันตรายการฉีดวัคซีนของประชาชนในจังหวัดยะลาถือว่าสูงมาก

2.3 แนวทางในการแก้ปัญหาผลกระทบทางเศรษฐกิจ จากมาตรการล็อกดาวน์ของรัฐบาลและจังหวัด ได้แก่

2.3.1 เทศบาลนครยะลาได้ดำเนินจัดทำโครงการเรื่อง marketplace คือเป็นตลาดออนไลน์ที่ขายสินค้าทุกอย่าง ซึ่งส่วนใหญ่ในปัจจุบันการทำเรื่องของตลาดออนไลน์ที่เป็นการรับส่งอาหารมีปัญหาคือ 1) ค่าธรรมเนียมแพง 2) การโอนเงินล่าช้า 3) สินค้าได้เฉพาะอาหารสำเร็จรูปเท่านั้น ทางเทศบาล

นครยะลาได้พลิกโฉมใหม่ของการทำตลาดออนไลน์ที่ใหญ่กว่านั้น กล่าวคือ มีระบบของผู้ให้บริการด้วย เช่น ช่างตัดหญ้าช่างตัดผม นวดแผนโบราณต่างๆ ก็สามารถเข้ามาอยู่ในส่วนที่เรียกว่าให้บริการ ของหลายยะลา และไม่เก็บค่าธรรมเนียมในการส่งสินค้า

2.3.2 ร้านอาหารให้เป็น Open Air เป็นปัจจัยสำคัญก็คือไม่มีมลภาวะและอุณหภูมิที่ สะดวกสบายมี Comfort

2.3.3 ความมั่นคงทางอาหารต้องกลับมาคิดว่าเมื่อมีปัญหาเรื่องโควิด-19 หากเกิดมี การล็อกดาวน์มีการปิดการขนส่งเมืองซึ่งมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางด้านอาหาร โดยภาครัฐได้พิจารณา ทบทวนแหล่งที่มาของการขนส่งวัตถุดิบด้านอาหาร รวมทั้งพิจารณาด้านช่องทางออนไลน์ในการขยายฐาน ทางด้านเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น

2.3.4 จ้างงานโดยมีการจ้างนักศึกษาที่เรียนอยู่แล้วออกมาทำงานรายวัน โดยมีหน้าที่ที่ ก็คือไปทำเรื่องของเชิญชวนฉีดวัคซีน มีการประชาสัมพันธ์ต่างๆ ให้ประชาชนในเขตเทศบาลนครยะลาได้รับข้อมูล

2.3.5 การเยียวยาข้าวปลาอาหารแห่งตามแหล่งชุมชน

2.4 แนวทางในการแก้ปัญหาผลกระทบทางสังคม จากมาตรการล็อกดาวน์ของรัฐบาล และจังหวัด ได้แก่ 1) แนวทางการดูแลด้วยตัวประชาชนเอง เช่น การดูแล ป้องกันสุขภาพ การพกเจล แอลกอฮอล์ติดตัวตลอดเวลาลดการพบปะในสถานที่สาธารณะที่มีคนเยอะ ๆ ทุกคนในสังคมต้องเข้าใจซึ่งกัน และกันและช่วยการรักษาความสะอาด สถานที่ส่วนร่วมของชุมชนให้มีความสะอาดอยู่ตลอด 2) แนวทางการ ส่งเสริมสุขภาพของประชาชนโดยภาครัฐ ได้แก่ การแจกหน้ากากอนามัยให้ทั่วถึง ส่งเสริมให้คนในชุมชนหันมา ออกกำลังกาย การประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลการปฏิบัติเพื่อตนเองให้ปลอดภัยจากโรค การสร้างความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับการรักษาโรค ปรับปรุงเรื่องการรักษาทางการแพทย์ ให้มีความจริงมากกว่านี้และมีมาตรการใน การป้องกันการแพร่ระบาดของโรค มีความเคร่งครัดในทุกระดับ นอกจากนั้นต้องคำนึงถึงสถานการณ์ความไม่ สงบในพื้นที่ด้วย

6. การอภิปรายผล

จากผลการศึกษานี้สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ได้ดังนี้

1) ผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนจากมาตรการล็อกดาวน์ของรัฐบาล ในเขต เทศบาลนครยะลา จังหวัดยะลา ด้านเศรษฐกิจ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อ พบว่า มีเพียงประเด็นมาตรการล็อกดาวน์ ทำให้รายได้ของครัวเรือนลดลง ที่เหลือมีผลกระทบอยู่ ในระดับมาก ได้แก่ ประเด็น มาตรการล็อกดาวน์ ทำให้สถานภาพทางการเงินของครัวเรือนไม่มั่นคง ประเด็น มาตรการล็อกดาวน์ ทำให้การออม ของครัวเรือนลดลง ซึ่งการกระทบดังกล่าวสอดคล้องกับ ที่พัชรี โพธิ์หัง (2550: 10) ผลกระทบทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นผลกระทบที่เป็นตัวเงินที่เกิดขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อมในพื้นที่ ซึ่งเป็นผลพวงมาจากการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ขยายผลโดยผ่านกระบวนการทำการของตัววิศุณ การหมุนเวียน ของระบบเศรษฐกิจในวงแคบและกว้างออกไป

2) ผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนจากมาตรการล็อกดาวน์ของรัฐบาล ในเขตเทศบาลนครยะลา จังหวัดยะลา ด้านสังคมและสุขภาพ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ผลกระทบในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด กับประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ประเด็น มาตรการล็อกดาวน์ ส่งผลต่อการศึกษาของบุตรหลาน ประเด็น มาตรการล็อกดาวน์ ทำให้การเดินทางไปในสถานที่ต่าง ๆ ต้องใช้ความระมัดระวังมากยิ่งขึ้น ประเด็น มาตรการล็อกดาวน์ ส่งผลต่อการศึกษาทั้งระบบ ประเด็น มาตรการล็อกดาวน์ ทำให้ต้องดูแลสุขภาพตัวเองและครอบครัวมากยิ่งขึ้น ประเด็น มาตรการล็อกดาวน์ ทำให้เกิดการว่างงานมากขึ้น ประเด็น มาตรการล็อกดาวน์ ทำให้ประเพณีต่าง ๆ ซึ่งการกระทบดังกล่าวสอดคล้องกับ กรรมาธิการการสาธารณสุข วุฒิสภา (2563) ซึ่งผลกระทบจากโควิด-19 การศึกษาและการเรียนรู้ นับจากเด็กเล็ก ๆ ในสถานรับเลี้ยงเด็กเตรียมความพร้อมของเด็กอนุบาล การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับเด็กประถมศึกษาและมัธยมศึกษาการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาจัดสภาพการเรียนรู้ให้มีระยะห่าง จำนวนผู้เรียนต่อห้องต้องลดลง การใช้เวลาแต่ละคาบอาจต้องลดให้สั้นลง ใช้เทคโนโลยีมาช่วยการเรียนรู้

3) แนวทางการแก้ปัญหา การป้องกัน จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 หน่วยงานภาครัฐช่วยเหลือแจกหน้ากากตามความจำเป็นแต่ละครอบครัว ให้ให้ความรู้ แก่ประชาชน เทศบาลนครยะลา มีแนวทางการแก้ไขปัญหการแพร่ระบาดในพื้นที่ของเทศบาลโดยมีการนำใช้ตู้คอนเทนเนอร์แล้วก็เปิดเป็นศูนย์คัดกรองหาเชื้อโควิด -19 ในชุมชนต่างๆ เขตเทศบาลนครยะลา และลงพื้นที่ตรวจค้นหาเชื้อโควิด -19 เิงรุกในพื้นที่ที่มีการระบาดและตรวจตามแหล่งต่างที่คิดว่ามีโอกาที่จะเสี่ยงในการตรวจเจอคัดเตอร์ลงเข้าไปตามตลาดสดต่างๆ ด้านเศรษฐกิจ จัดทำโครงการเรื่อง marketplace คือเป็นตลาดออนไลน์ ร้านอาหารเป็น Open Air เป็นปัจจัยสำคัญก็คือไม่มีมลภาวะและอุณหภูมิที่สะดวกสบายมี Comfort ความมั่นคงทางอาหาร การจ้างงานโดยจ้างนักศึกษา การเยียวยาข้าวปลาอาหารแห้งตามแหล่งชุมชน แนวทางการแก้ปัญหาผลกระทบด้านสังคมและสุขภาพ แนวทางการดูแลด้วยตัวประชาชนเอง เช่น การดูแล ป้องกันสุขภาพ การพกเจลแอลกอฮอล์ ติดตัวตลอดเวลาลดการพบปะในสถานที่สาธารณะที่มีคน ซึ่งสอดคล้องกับ การสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2563) สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทยและองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ หรือ ยูนิเซฟ ประเทศไทย (กรุงเทพฯธุรกิจ, 2563)รัฐบาลและสังคมควรให้ความช่วยเหลือดูแลครัวเรือนเปราะบาง โดยเฉพาะครัวเรือนเปราะบางซ้ำซ้อนมากกว่ากลุ่มครัวเรือนทั่วไป การเยียวยาจะต้องทำอย่างทั่วถึง ไม่ตกหล่น เช่น การสนับสนุนรายได้ควรเป็นไปในลักษณะที่ต้องได้รับในทุกครัวเรือน (Universal Access) ในส่วนของมาตรการที่เกี่ยวข้องกับรายจ่ายรัฐบาลสามารถใช้การลดค่าครองชีพที่ดำเนินการอยู่แล้วได้นอกจากนั้นรัฐควรมีมาตรการเสริมเป็นการเฉพาะด้วย ตัวอย่างเช่น มีหน่วยแพทย์เคลื่อนที่หรือแพทย์ทางไกล (Telemedicine) สำหรับครัวเรือนเปราะบางที่มีปัญหาการเดินทางเข้ารับบริการทางการแพทย์ (คนแก่ คนป่วยติดเตียง คนพิการ) เป็นต้น

7. สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลจากการวิจัยผลกระทบจากมาตรการล็อกดาวน์และแนวทางการป้องกันการแพร่ระบาดโควิด-19 กรณีศึกษา ประชาชนในเขตเทศบาลนครยะลา พบว่า ด้านเศรษฐกิจและด้านสังคมและสุขภาพ ของประชาชนในเขตเทศบาลนครยะลาโดยภาพรวมของผลกระทบอยู่ในระดับมาก

หน่วยงานภาครัฐช่วยเหลือแจกหน้ากากตามความจำเป็นแต่ละครอบครัว ให้ให้ความรู้ แก่ประชาชนเทศบาลนครยะลา มีแนวทางการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดในพื้นที่ของเทศบาลโดยมีการนำใช้ผู้คอนเทนเนอร์แล้วเปิดเป็นศูนย์คัดกรองหาเชื้อโควิด-19 ในชุมชนต่างๆเขตเทศบาลนครยะลา ตามแนวทางของกระทรวงสาธารณสุข ผลจากการศึกษานำไปสู่ข้อเสนอแนะ ซึ่งประกอบด้วยข้อเสนอแนะสำหรับการช่วยเหลือของภาครัฐและเอกชน และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19)ที่เหมาะสมกับบริบทของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองยะลา จังหวัดยะลา ดังนี้ 1) จุดบริการล้างมือด้วยแอลกอฮอล์เจลอย่างเพียงพอ 2) จุดบริการล้างมือด้วยสบู่และน้ำอย่างเพียงพอ 3) จัดให้มีการตรวจคัดกรองอาการป่วย สำหรับพนักงานทุกคน 4) มีการตรวจคัดกรองอาการป่วย สำหรับลูกค้าทุกคน 5) จัดให้มีการเว้นระยะห่างระหว่างบุคคล อย่างน้อย 1 เมตร 6) จัดให้มีการแยกพื้นที่รอคิวรับอาหารกลับบ้าน และการนั่งรับประทาน 7) จัดให้มีหน้ากากอนามัย/ผ้า Face Shield ให้พนักงานทุกคน 8) จัดให้มีการระบายอากาศที่เพียงพอ 9) จัดทำฉากกั้น ระหว่างผู้รับประทานอาหาร 10) จัดให้มีการจองคิวล่วงหน้า

8. เอกสารอ้างอิง

- กรมการสาธารณสุข วุฒิสภา. (2563). **หมอซีโควิดส่งผลกระทบ ต่อวิถีชีวิตแบบใหม่ด้านสังคม.** [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 6 พฤษภาคม 2563, จาก : <https://www.dailynews.co.th/politics/771154>.
- กรุงเทพธุรกิจ. (2563). **กลุ่มเปราะบางที่ได้รับผลกระทบจากโควิด-19.** [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 12 มิถุนายน 2563, จาก : <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/2099?utm>
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2543). **ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.** อุบลราชธานี : สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- ฝ่ายแผนงานและงบประมาณกองวิชาการและแผนงานเทศบาลนครยะลา. (2564). **ข้อมูลแนวทางการจัดทำและทบทวนแผนชุมชนตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอและตำบล พ.ศ. 2562 : เทศบาลนครยะลา.**
- พัชรี โพธิ์หัง. (2550). **ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบนิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร ที่ส่งผลต่อชุมชนตำบลดอนหัวฬ่อ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารทั่วไป. วิทยาลัยบริหารรัฐกิจ : มหาวิทยาลัยบูรพา.**
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.** กรุงเทพมหานคร:สำนักทดสอบทางการศึกษาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2563). การสำรวจผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 6 พฤษภาคม 2563, <http://ittdashboard.nso.go.th/covid19survey.php>.
สถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย จ.ยะลา. (2563). **จ.ยะลา พบผู้ป่วยเสียชีวิต จากไวรัส โควิด-19 เป็นรายแรก หลังกลับจากมาเลเซีย ติดเชื้อยืนยัน 35 ราย.** [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 6 พฤษภาคม 2563, จาก : <http://nwnt.prd.go.th/centerweb/news/NewsDetail?NT01NewsID=TCATG200329164958996>.

LI004

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อด้านเศรษฐกิจและสังคมจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา(Covid-19)
กรณีศึกษาชุมชนตลาดบน เทศบาลตำบลรามันท์ จังหวัดยะลา

Factors affecting the economy and society from the epidemic of coronavirus (Covid-19)
case study of upper market community Raman Subdistrict Municipality, Yala Province

อามาน โรหิโตปการ¹, ลูกมาน มะดีเยาะ², กามารูดีน อาลี³, รุสณี กะเดาะ⁴, นูรีซัน เจะแมง⁵, สุไลมาน หะโมะ⁶

¹⁻⁵นักศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาการปกครองและกฎหมายมหาชน

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

⁶อาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

Corresponding Author: ลูกมาน มะดีเยาะ, เบอร์โทรศัพท์ 087-2865337

Email : 406122024@yru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาปัจจัยที่มีต่อระดับผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมจากการแพร่ระบาดโควิด 19 คณะผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีต่อระดับผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมจากการแพร่ระบาดโควิด 19 ของคนในชุมชนตลาดบน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 92 คน การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัย พบว่า ด้านเศรษฐกิจ ตลาดชุมชนประชาชนได้รับผลกระทบมากที่สุด รองลงมาด้านพืชผลผลทางการเกษตร และด้านผู้ประกอบการ ด้านสังคม พบว่า ด้านสถาบันการศึกษา รองลงมา วันสำคัญทางศาสนา และด้านวิถีชีวิตของประชาชน ส่วนวิธีการแก้ปัญหา พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ต้องการให้แก้ไข ปัญหา อาทิ ประชาชนต้องการให้มีมาตรการการบรรเทาทุกข์และประคับประคองให้สามารถเข้าสู่ในระบบเศรษฐกิจและฟื้นฟูทางสังคมควบคู่กัน และประชาชนต้องการสร้างความเข้มแข็งให้ประชาชนในท้องถิ่นบนรากฐานเศรษฐกิจพอเพียง

คำสำคัญ : ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา(Covid-19)

Abstract

A study of factors affecting the level of economic and social impact from the COVID-19 epidemic the aim of the research team was to examine the factors affecting the degree of socio-economic impact of the COVID-19 outbreak. of people in the upper market community It is a quantitative research. A total of 92 people was sampled. Data were collected using questionnaires. perform data analysis by ready-made program.

The results of the research revealed that in terms of economy, markets, community and people were most affected. followed by agricultural crops and social entrepreneurs found that in terms of educational institutions, followed by religious days and the way of life of the people as for the solution, it was found that The majority of the population wants to solve problems, for example, people want relief measures and support so that they can enter the economic system and social rehabilitation together And people want to strengthen the local people on the foundation of sufficiency economy.

Keywords : Economics, society and Covid-19

1. บทนำ

สภาพเศรษฐกิจ และสังคมของชุมชนตลาดบน อำเภอราษีไศลภาพรวม ประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชน ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา สวนผลไม้ ทำนา ค้าขาย บริการ รับจ้างและรับราชการ สภาพความเป็นอยู่ ของประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชน มีฐานะในฐานระดับปานกลาง เพราะดูจากสภาพที่อยู่อาศัย ซึ่งส่วนใหญ่จะมี ที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองและพาหนะกันเกือบทุกหลังคาเรือน และมีประชาชนบางกลุ่มมีฐานะยากจนแต่เป็น ส่วนน้อย ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามเกือบร้อยเปอร์เซ็นต์ การตั้งบ้านเรือนชุมชนตลาดบน มีพื้นที่ ๐.๖๐ ตารางกิโลเมตร ชุมชนมีหนาแน่นจะอยู่บริเวณถนนรามันและถนนจรูญวิถีการเกษตรกรรม มูลค่า ผลผลิตทางการเกษตรไม่สามารถประมาณการได้

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา(Covid-19) ได้มีการระบาดของไวรัสโคโรนาในปี พ.ศ.2562 – 2563 เป็นการระบาดทั่วโลก การแพร่ระบาดของโรคดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อทาง เศรษฐกิจและสังคมทุกระดับอย่างแพร่หลาย โดยในระดับชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากโรคดังกล่าวนี้ ทำให้ ชุมชนตลาดบน ได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-19) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อทางด้านเศรษฐกิจแบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ 1.ด้านผู้ประกอบการ 2. ด้านพืชผล ทางการเกษตร 3.ด้านตลาดนัดชุมชน และผลกระทบต่อทางด้านสังคมได้แก่ 3 ด้าน 1.ด้านวิถีชีวิต 2. สถาบันการศึกษา 3.ด้านวันสำคัญทางศาสนา

ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาโควิด-19 ที่มีเศรษฐกิจหลักมาจากภาคการเกษตร ทั้งที่เป็นพืชสวน ประเภทยางพารา ปาล์มน้ำมัน และไม้ผลที่มีชื่อเสียง เช่นทุเรียน ลองกอง เป็นต้น ทางด้านสังคมของชุมชนตลาดบนนั้น มีวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายทั้งไทยพุทธ มุสลิม จึงทำให้มีเทศกาลสำคัญๆ คือ เทศกาลวันฮารีรายอ เทศกาลชักระ ทั้งนี้อาเฮอร์รามัน มีการจัดงานประเพณี “มหกรรมเบิกฟ้าของดีเมืองรามัน” สืบสานศิลปวัฒนธรรมประเพณี กระตุ้นเศรษฐกิจท่องเที่ยวซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่ง อันจะทำให้ประชาชนมีอาชีพ มีรายได้ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและความเป็นอยู่สามารถใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุขเหมือนเช่นอดีตที่ผ่านมา

ทางคณะผู้วิจัยได้สนใจที่จะศึกษาถึงผลกระทบจากสถานการณ์ดังกล่าวส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนตลาดบนที่ต้องประสบกับภาวะหยุดชะงักลงเหมือนกับทุกพื้นที่ในประเทศไทย แม้ว่าจะได้มีการเยียวยาช่วยเหลือจากภาครัฐ หรือแม้แต่ในท้องถิ่นเองก็ตาม การปรับตัวที่จะรับกับสถานการณ์วิถีชีวิตใหม่ของประชาชนเป็นประเด็นที่ทุกฝ่ายต้องมีความตระหนักและรีบดำเนินการหามาตรการเพื่อเป็นแนวทางในการรับมือกับการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น อันจะทำให้ประชาชนกลับมาอยู่ในภาวะปกติพร้อมกับปรับตัวเองกับการดำเนินวิถีชีวิตใหม่ ได้อย่างเหมาะสมและปลอดภัยจากโรคที่อาจจะเกิดขึ้นได้อีกเมื่อใดก็ตาม

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับเศรษฐกิจและสังคมจากการแพร่ระบาดของโควิด19 ชุมชนกรณีศึกษา ตลาดบน เทศบาลตำบลรามันห์ อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

3. แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรมควบคุมโรค (2563) ได้อธิบายเกี่ยวกับโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ประกอบด้วยลักษณะของโรค อาการของผู้ป่วย การรักษา ลักษณะของเชื้อไวรัส การป้องกันตนเอง และการแพร่กระจายของเชื้อ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 เป็นตระกูลของไวรัสที่ก่อให้เกิดอาการป่วยตั้งแต่โรคไข้หวัดธรรมดาไปจนถึงโรคที่มีความรุนแรงมาก เช่น โรคระบบทางเดินหายใจตะวันออกกลาง และโรคระบบทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง เป็นต้น ซึ่งเป็นสายพันธุ์ใหม่ที่ไม่เคยพบ มาก่อนในมนุษย์ก่อให้เกิดอาการป่วยระบบทางเดินหายใจในคน และสามารถแพร่เชื้อจากคนสู่คนได้ โดยเชื้อไวรัสนี้พบครั้งแรกในการระบาดในเมืองอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ สาธารณรัฐประชาชนจีน ในช่วงปลายปี 2019

1. **อาการของผู้ป่วยไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019** อาการทั่วไป ได้แก่ อาการระบบทางเดินหายใจ มีไข้ ไอ หายใจถี่ หายใจลำบาก ในกรณี ที่อาการรุนแรงมาก อาจทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อน เช่น ปอดบวม ปอดอักเสบ ไตวาย หรืออาจ เสียชีวิต

2. **การรักษาผู้ป่วยไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019** การรักษาแบบประคับประคองเพื่อบรรเทาอาการป่วยต่าง ๆ โดยปัจจุบันยังไม่มีวัคซีน ป้องกันโรค

3. **ลักษณะของเชื้อไวรัส** ระยะเวลาการมีชีวิตอยู่ของเชื้อในสิ่งแวดล้อม เช่น บนสิ่งของอาหาร ยังไม่มีข้อมูลที่ชัดเจน ว่าไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 อยู่บนพื้นผิวได้นานเพียงใด ขณะที่ข้อมูลเบื้องต้นแสดงให้เห็นว่าไวรัสอาจอยู่รอดได้ในไม่กี่ชั่วโมง โดยน้ำยาฆ่าเชื้อสามารถฆ่าเชื้อไวรัสไม่ทำให้สามารถแพร่เชื้อได้

4. **ความรุนแรงของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019** เมื่อเทียบกับไวรัสโคโรนาสายพันธุ์อื่น ๆ นั้น ผู้ที่ติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 มีอาการคล้ายไข้หวัด อาการทางเดินหายใจ เช่น มีไข้ ไอ มีน้ำมูก ในผู้ป่วยบางรายอาจมีอาการรุนแรง ทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อน เช่น ปอดบวม ปอดอักเสบ ไตวาย หรืออาจเสียชีวิต แม้ว่าอาการหลายอย่างจะคล้ายคลึง แต่เนื่องจากเกิดจากเชื้อไวรัสที่แตกต่างกัน จึงเป็นเรื่องยากที่จะสามารถระบุโรคตามอาการเพียงอย่างเดียว จึงต้องอาศัยการทดสอบทางห้องปฏิบัติการเพื่อยืนยันเชื้อ

5. **การแพร่กระจายของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019** มีความเป็นไปได้ที่มีสัตว์เป็นแหล่งรังโรค ส่วนใหญ่แพร่กระจายผ่าน การสัมผัสกับผู้ติดเชื้อ ผ่านทางละอองเสมหะจากการไอ จาม น้ำมูก น้ำลาย ปัจจุบันยังไม่มีหลักฐานสนับสนุนการแพร่กระจายเชื้อผ่านทางพื้นผิวสัมผัสที่มีไวรัสแล้วมาสัมผัสปาก จมูกและตา สามารถแพร่เชื้อผ่านทาง Fexo-oral route ได้ด้วย

6. **การป้องกันตนเอง** หลีกเลี่ยงการสัมผัสใกล้ชิดผู้ที่มีอาการป่วย รักษาระยะห่างอย่างน้อย 1 เมตร หลีกเลี่ยง การสัมผัสบริเวณตา จมูกและปาก โดยไม่ได้ล้างมือ ควรล้างมือบ่อย ๆ ด้วยน้ำและสบู่ หรือน้ำยา แอลกอฮอล์ล้างมือ 70% หากมีไข้ ไอ หายใจลำบาก ให้ไปพบแพทย์ทันที และแจ้งประวัติการเดินทาง เมื่อมีอาการป่วยควรป้องกันการแพร่กระจายเชื้อสู่ผู้อื่น โดยควรพักอยู่ที่บ้าน ปิดปากและ จมูกด้วยทิชชูทุกครั้ง ที่ไอหรือจาม และทิ้งลงถังขยะ ทำความสะอาดและทำลายเชื้อตามวัสดุสิ่งของ และผิวสัมผัสต่าง ๆ และหากสงสัยว่ามีอาการป่วยจากไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 โดยเฉพาะ ผู้ป่วยสงสัยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 จะมีอาการไข้ ร่วมกับ อาการทางเดินหายใจ เช่น ไอจาม มีน้ำมูก เหนื่อยหอบ และมีประวัติเดินทางไปยังประเทศจีน ภายใน 14 วันก่อนเริ่ม มีอาการ หากมีอาการและประวัติเดินทางดังกล่าว ควรรีบไปพบแพทย์ พร้อมแจ้งประวัติการเดินทาง เพื่อรับการตรวจวินิจฉัยและรักษาต่อไป ชนิดของหน้ากากอนามัยที่สามารถป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาได้นั้น หากบุคคลที่ไม่มี อาการระบบทางเดินหายใจ ไม่จำเป็นต้องสวมหน้ากากอนามัย (Surgical Mask เนื่องจากไม่มี หลักฐานแสดงถึงการป้องกันบุคคลที่ไม่ป่วย อย่างไรก็ตามอาจสวมใส่หน้ากากอนามัย ในประเทศที่มี ความเสี่ยง หรือเมื่ออยู่ในที่ชุมชนที่มีคนจำนวนมากเพื่อป้องกันตัวเอง ส่วนบุคคลที่มีอาการระบบ ทางเดินหายใจควรสวมหน้ากากอนามัย (Surgical Mask) และไปพบแพทย์ หากมีไข้ ไอ และหายใจ ลำบาก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พงษ์มนัส ตีอด (2563) ได้ศึกษาผลกระทบของการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ต่อการประกอบอาชีพบริการจัดส่งอาหาร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ศึกษาสภาพการทำงานของผู้บริการ ส่งอาหารในสภาวะการเกิดการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ในเขตกรุงเทพมหานครและ ปริมณฑล 2) ศึกษาความคิดเห็นต่อมาตรการของรัฐบาลและความวิตกกังวลของผู้บริการ ส่งอาหาร ในสภาวะการเกิดการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 โดยผลการวิจัยในประเด็นแรกพบว่า สภาพ การทำงานในสภาวะการเกิดโรคระบาดของ

ไวรัสโคโรนา 2019 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง กล่าวคือ ผู้ให้บริการส่งอาหารไปยังที่พักยังสามารถที่จะปรับตัวต่อการเกิดการแพร่ระบาดของไวรัส โคโรนา 2019 ได้ เนื่องจากจากตัวผู้ให้บริการส่งอาหารไปยังที่พักเอง มีการป้องกันตัวเองเพื่อไม่ให้ มีการติดต่อของโรคระบาด และทางบริษัทมีมาตรการป้องกันต่าง ๆ ออกมาช่วยเหลือ เช่น ให้งาน ระยะเวลาและเลี่ยงการสัมผัส เป็นต้น ส่งผลให้การบริการส่งอาหารไปยังที่พักยังคงที่จะดำเนิน การ ประกอบอาชีพต่อไปได้เป็นจำนวนมาก ต่อมาในประเด็นมาตรการเยียวยาจากทางภาครัฐ ผู้ให้บริการ ส่งอาหารไปยังที่พักเห็นว่ารัฐบาลควรมีมาตรการเยียวยาอื่น และควรมีการแจกเงินเยียวยาประชาชนให้มากขึ้น ส่วนด้านมาตรการบริหารจัดการสถานการณ์ที่ดี และมาตรการที่ประชาชนเข้าถึงได้ง่าย พบว่า รัฐบาลยังไม่สามารถที่จะจัดการและทำให้ประชาชนเข้าถึงมาตรการต่าง ๆ ของรัฐบาลได้ง่าย อีกทั้งในประเด็น เรื่องของความวิตกกังวล พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ให้บริการส่งอาหารมีความกังวลในด้าน เศรษฐกิจมากที่สุด เห็นได้ว่าการเกิดการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลกระทบเป็นวงกว้าง ไม่เพียงแต่ในประเทศใดประเทศหนึ่งเท่านั้นโดยส่งผลกระทบต่อทุกประเทศทั่วโลก ดังนั้นหากการ แก้ปัญหาวิกฤตจึงต้องร่วมกันแก้ปัญหาโดยประชาชนทุกคนทั่วโลกเพื่อเป็นการยับยั้งการแพร่ระบาดของ ไวรัสโคโรนา 2019

ชาญชัย จิตรเหล่าอาพรและคณะ (2564) การวิจัยนี้มุ่งเน้นศึกษาเรื่อง “ทัศนคติของเยาวชนในสถาบันอุดมศึกษาต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาสถานการณ์โควิด-19 ในประเทศไทย” โดยทำการสำรวจข้อมูลระหว่างวันที่ 3 –5 สิงหาคม 2563 ด้วยแบบสอบถาม จากนักศึกษาในสถาบันการศึกษาของรัฐ และเอกชนในเขตกรุงเทพและปริมณฑล รวมทั้งสิ้น จำนวน 1,385 หน่วยตัวอย่าง โดยใช้การสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีแบบหลายขั้นตอน (Multi stage Random Sampling) ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมของทุกคำถามนั้นเยาวชนในสถาบันอุดมศึกษามีทัศนคติต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาสถานการณ์โควิด-19 ในประเทศไทย

วิบูลย์ บุญลอย(2564) โควิด-19 กับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาและสังคม จากการวิเคราะห์การระบาดของโรคไวรัสโคโรนา-19 กับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาและสังคม เป็นการเปลี่ยนที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตเกือบทุก ๆ ด้านทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม การศึกษา และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในโลกนี้อย่างชัดเจน การเปลี่ยนแปลงของรูปแบบการใช้ชีวิตในสังคม และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมโลกและสังคมไทย ที่สำคัญคือบริบททางด้านสาธารณสุขนั้นมีส่วนสำคัญในการดูแล ป้องกันและรักษากับผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรคไวรัสโคโรนา-19 นี้ การปรับตัวของมนุษย์กับการเปลี่ยนแปลงของโรคไวรัสโคโรนา-19 ได้อย่างลงตัวและสมดุลกับการใช้ชีวิตประจำวันได้อย่างไร เป็นประเด็นสำคัญที่ทั้งภาครัฐ เอกชน ชุมชน และทุกภาคส่วน ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยกันกำหนดรูปแบบแนวทางการปฏิบัติตัวในสังคมที่เรียกว่า รูปแบบใหม่ ให้กับประชาชนในการอ้างอิงถึงทฤษฎีของทอมัส โรเบิร์ต มัลทัส กับของชาร์ลดาร์วิน โดยหลักคิดทางวิชาการนี้ได้โดยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาและสังคม

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมและหาแนวทางการแก้ปัญหาและผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาประกอบด้วยประชาชนที่อาศัยในชุมชนตลาดบนจำนวนทั้งหมด 92 คน สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยใช้แบบสอบถามมี 5 ตอน ได้แก่ประกอบด้วย ตอนที่1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย เพศ อายุ ศาสนาการศึกษา รายได้ และตำแหน่งสถานภาพทางสังคม ตอนที่2 ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-19) ซึ่งข้อคำถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ จำนวน 5 ข้อ ตอนที่3 ผลกระทบทางสังคมจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-19) ซึ่งข้อคำถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ จำนวน 8 ข้อ ตอนที่ 4 แนวทางการแก้ปัญหาและผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-19) ซึ่งข้อคำถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ จำนวน 6 ข้อ

5. ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ประชากรส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงจำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 55.4 นับถือศาสนาอิสลาม 89 คน คิดเป็นร้อยละ 96.7 มีอายุ 18-25 ปี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 39.1 และระดับการศึกษา มัธยมศึกษาจำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 41.3 มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 32.6 รายได้ครอบครัว 15000 - 25000 บาท มีจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 38 สำหรับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏผลดังนี้ ด้านผู้ประกอบการ ประชากรมีผลกระทบด้านผู้ประกอบการโดยภาพรวมอยู่ในระดับที่มาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่ามีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดทุกข้อมากที่สุด ได้แก่ผู้ประกอบการบางรายต้องหยุดไปเนื่องจากไม่มีเงินทุนมาหมุนเวียน ($\bar{X}=4.41$) ด้านพืชผลทางการเกษตร ประชากรมีผลกระทบด้านด้านพืชผลทางการเกษตรโดยภาพรวมแล้วอยู่ในระดับที่มากเมื่อพิจารณารายข้อพบว่าผลกระทบในระดับที่มากที่สุดทุกข้อมากที่สุด ได้แก่ ประชาชนและเกษตรกรมีความกังวลและความเสี่ยงอาจจะติดเชื้อโควิด-19 หากเดินทางไปในพื้นที่เสี่ยงผลผลิตไม่สามารถขายได้และไม่มีผู้ซื้อ ($\bar{X}=4.46$) ด้านตลาดชุมชน ประชากรมีผลกระทบด้านตลาดชุมชนในภาพรวมแล้วอยู่ในระดับที่มาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าผลกระทบอยู่ในระดับที่มากที่สุดทุกข้อและมากที่สุดได้แก่ เมื่อตลาดถูกปิดต้องเลี้ยมาขายข้างทางหรือย้ายไปขายที่อื่น ($\bar{X}=4.55$) ในส่วนผลกระทบทางสังคมในภาพรวมอยู่ในระดับที่มากที่สุดและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏผลดังนี้ ด้านวิถีชีวิต ประชากรมีผลกระทบด้านวิถีชีวิตในภาพรวมแล้วอยู่ในระดับที่มากที่สุดเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าผลกระทบอยู่ในระดับที่มากที่สุดทุกข้อและมากที่สุดได้แก่ การระบาดไวรัสโคโรนาจำเป็นต้องใส่หน้ากากอนามัยทุกครั้งก่อนออกจากบ้าน ($\bar{X}=4.61$) ด้านสถาบันการศึกษา ประชากรมีผลกระทบด้านสถาบันการศึกษาในภาพรวมแล้วอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อและมากที่สุดได้แก่ เด็กมีการเรียนรู้ที่ลดลงช่วงที่เค้าต้องอยู่บ้านหรือขาดการทบทวนบทเรียนเป็นเวลานาน ความรู้ก็อาจจะหายไป ($\bar{X}=4.65$) ด้านวันสำคัญทางศาสนา ประชากรมีผลกระทบด้านวันสำคัญทางศาสนาในภาพรวมแล้วระดับมากที่สุดทุกข้อและมากที่สุดได้แก่ การปฏิบัติศาสนกิจต้องเพิ่มความระมัดระวังยิ่งขึ้นจากเดิม ($\bar{X}=4.58$) แนวทางแก้ปัญหา ประชากรมีความต้องการในการแก้ปัญหาในภาพรวมแล้วอยู่ในระดับที่มาก

ทุกข้อมากที่สุดได้แก่ มีมาตรการในการบรรเทาทุกข์และประคับประคองให้สามารถเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจและฟื้นฟูทางสังคมควบคู่ ($\bar{X}=4.52$)

6. การอภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อด้านเศรษฐกิจและสังคมจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-19) พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจ ด้านผลกระทบทางสังคมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างด้านเศรษฐกิจที่มีตลาดชุมชน มีเงินหมุนเวียนในชุมชนค่อนข้างสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิวุฒิ บุญลอย และคณะ (2564) กล่าวว่าโควิด-19 ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาและสังคม จากการวิเคราะห์การระบาดของโรคไวรัสโคโรนา-19 ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาและสังคม เป็นการเปลี่ยนที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตเกือบทุก ๆ ด้านทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม การศึกษา และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในโลกนี้อย่างชัดเจน ตลอดจนยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์มนัส ดีอด (2563) ได้ศึกษาผลกระทบของการแพร่ระบาดโรคไวรัสโคโรนา 2019 ต่อการประกอบอาชีพบริการจัดส่งอาหาร พบว่า สภาพ การทำงานในสภาวะการเกิดโรคระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง กล่าวคือ ผู้ให้บริการส่งอาหารไปยังที่พักยังสามารถที่จะปรับตัวต่อการเกิดการแพร่ระบาดของไวรัส โคโรนา 2019 ได้ เนื่องจากจากตัวผู้ให้บริการส่งอาหารไปยังที่พักเอง มีการป้องกันตัวเองเพื่อไม่ให้ มีการติดต่อของโรคระบาด และทางบริษัทมีมาตรการป้องกันต่าง ๆ ออกมาช่วยเหลือ เช่น ให้เว้น ระยะและเลี่ยง การสัมผัส เป็นต้น ส่วนด้านสังคม พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด อาทิ ด้านสถาบันการศึกษาด้านวันสำคัญทางศาสนาและด้านวิถีชีวิต เนื่องจากประชากรต้องปรับตัวในรูปแบบให้สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย เสาวลักษณ์ กิตติประภัสร์ (2563) พบว่า ด้านการศึกษาของลูก ส่วนใหญ่ยังวางแผนให้ลูกได้มีการศึกษาต่อ แต่เด็กไม่ค่อยมีอุปกรณ์สำหรับการเรียนออนไลน์ เพราะขาดคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต เช่นเดียวกับผู้ใหญ่ (ร้อยละ 97) ที่ตอบว่าไม่ได้มีการเรียนรู้ทางออนไลน์หรือท างานทางออนไลน์ ส่วนในด้านที่อยู่อาศัย ส่วนใหญ่ไม่ ยากย้ายที่อยู่ไปต่างจังหวัด เพราะกลัวขาดโอกาสในการท างานและโอกาสในการไปหาหมอเพราะ อาจไปอยู่ไกลโรงพยาบาล โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่อายุมากแล้ว นอกจากนี้ ผลการศึกษานี้เสนอได้เสนอวิธีการแก้ปัญหา โดยประชากรส่วนใหญ่ต้องการให้แก้ไขปัญหา อาทิ ประชาชนต้องการให้มีมาตรการบรรเทาทุกข์และประคับประคองให้สามารถเข้าสู่ในระบบเศรษฐกิจและฟื้นฟูทางสังคมควบคู่กัน และประชาชนต้องการสร้างความเข้มแข็งให้ประชาชนในท้องถิ่นบนรากฐานเศรษฐกิจพอเพียง จึงสอดคล้องงานวิจัย เสาวลักษณ์ กิตติประภัสร์ (2563) พบว่าความช่วยเหลือที่ต้องการมากที่สุดได้แก่ เงินเยียวยา เพราะช่วยเรื่องค่า ครองชีพและน าไปใช้ในสิ่งที่ ่า เป็นได้ง่าย รองลงมาคืออาหาร อย่างไรก็ตาม ผู้ได้รับผลกระทบได้รับ การช่วยเหลือส่วนใหญ่มาจากครอบครัว ชุมชน เพื่อนบ้าน และมูลนิธิต่าง ๆ ด้วย โดยในช่วงลือคตาวน ได้รับความช่วยเหลือจากมูลนิธิ NGOs และภาคเอกชนภายนอกเป็นจำนวนมากเป็นพิเศษ

7. สรุปและข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะ

1. ศึกษาเชิงปริมาณควบคู่เชิงคุณภาพเพื่อต้องการให้ได้ข้อมูลแม่นยำ
2. ศึกษาชุมชนใกล้เคียงกับชุมชนตลาดบน เช่น ชุมชนตลาดล่าง ชุมชนอื่น ซึ่งเป็นเส้นทางเศรษฐกิจ เส้นทางคมนาคมหลักของอำเภอรามัน
3. ศึกษา นอกเหนือจากตัวแปร เช่น เรากำหนดตัวแปร ผู้ประกอบการเกษตร อาจจะเพิ่มตัวแปรใหม่ๆเกิดขึ้น ที่เกี่ยวข้องกับที่มีผลกระทบของการระบาดของโรคโควิด-19 ด้านเศรษฐกิจและด้านอื่น ๆ

8. เอกสารอ้างอิง

- เทศบาลเมืองรามันท์. (ม.ป.ป.) ชุมชนตลาดบน. สืบค้นมาจาก: <https://www.muangraman.go.th/>.
กรมควบคุมโรค. (2563). โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19). สืบค้นมาจาก: https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/faq_more.php. เมื่อ 11 สิงหาคม 2564.
- เสาวลักษณ์ กิตติประภัสร์ และคณะ. (2563). ผลกระทบทางสังคมจากการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และวิกฤตเศรษฐกิจ. สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- พงษ์มนัส ดีอด. (2563). ผลกระทบของการแพร่ระบาดโรคไวรัสโคโรนา 2019 ต่อการประกอบอาชีพบริการจัดส่งอาหารวาระสามหาจุฬานาครทรรศน์. ปีที่ 7 ฉบับที่ 6 เดือนมิถุนายน 2563 หน้า 131-144. ค้นเมื่อ 11 สิงหาคม 2564.
- ชาญชัย จิตรเหล่าอาพร, เอก ศรีเชลียง และธรา รุหะโรจน์. (2556). สืบค้นมาจาก : 3_1_5.pdf. เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2564
- วิญญู บุญลอย, อธิรัฐ วรบำรุงกุล, มนตรี วิชัยวงศ์ และเริงวิษณุ นิลโคตร. (2564). โควิด-19 กับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาและสังคม. สืบค้นเมื่อ: <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/cmujedu/article/view/241747/167051>. ค้นเมื่อ 11 สิงหาคม 2564.

LI005

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทหน้าที่การเป็นผู้นำท้องถิ่นการศึกษา เปรียบเทียบระหว่างผู้นำ
จากการเลือกตั้งและการแต่งตั้ง ตำบลบันนังสวาง อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

The opinion of people on the role's civic leaders, case studies, comparison.

The leader from election and the appointment Bannang Sareng Subdistrict,

Mueang District, Yala Province

ชูไฮลา สาและ¹, อีฟตีซาม บินเจ๊ะไฮะ², บิสมิลลาห์ มะแซ³, ต่วนนุรมิ กูบาฮา⁴, สุไลมาน ทะโมะ⁵

¹⁻⁴นักศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ สาขาการปกครองและกฎหมายมหาชน มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

⁵อาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาชน มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

Corresponding Author: ชูไฮลา สาและ, เบอร์โทรศัพท์ 093-6322404

Email : 406122042@yru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของผู้นำท้องถิ่น ตำบลบันนังสวาง อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา โดยสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้ กลุ่มแม่บ้าน ผู้นำศาสนา อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน กลุ่มเยาวชน ประชาชนชาวบ้าน และตัวแทนประชาชน จำนวน 12 คน โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำท้องถิ่นมีบทบาทต้องรับผิดชอบในการบริหารงานปกครองแบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ 1. ด้านการปฏิบัติงาน/ปฏิบัติหน้าที่ 2. ด้านการตัดสินใจ 3. ด้านการส่งเสริมและการพัฒนาท้องถิ่น 4. ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยของท้องถิ่น และ 5. ด้านการส่งเสริมอาชีพและเศรษฐกิจท้องถิ่น ส่วน ผู้นำท้องถิ่นบางพื้นที่มีความอ่อนแอและมีการเลือกปฏิบัติ รวมถึงมีความขัดแย้งระหว่างผู้นำด้วยกัน และปัญหาเสถียรภาพการแพร่ระบาดเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น ผู้นำท้องถิ่นควรนำแนวทางและหลักศาสนาอิสลามมาประยุกต์ใช้ในการปกครองหมู่บ้านการสร้างทีมงานให้มีความเข้มแข็ง และจัดให้มีกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง การจัดทำบัญชีคุมการให้ความช่วยเหลือกลุ่มผู้ด้อยโอกาสและกำหนดจัดทำกฎกติกาหมู่บ้าน

คำสำคัญ : บทบาทหน้าที่ผู้นำท้องถิ่น และ ตำบลบันนังสวาง

Abstract

The purpose of this research was to study people's opinions on the role of local leaders. Bannang Sareng Subdistrict Muang Yala District, Yala Province by interviewing as follows: a group of housewives, religious leaders, village health volunteers, youth groups, village philosophers and 12 representatives of the public by descriptive analysis.

The results showed that Local leaders have a role to be responsible for the administration, divided into 5 field: 1. Operations / duties. 2. Decision making 3. Local promotion and development 4. The maintenance of local order and 5. The promotion of local occupation and economy, while some local leaders are weak and discriminate. Including conflicts between leaders. And the drug problem is spreading more and more. Therefore, local leaders should apply Islamic guidelines and principles to govern the villages to build a strong team, and continually arrange community relations activities. Preparation of accounts to control the assistance to disadvantaged groups and setting up village rules.

Keywords : Local role, Local leader, Bannang Sareng Subdistrict

1. บทนำ

ผู้นำท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จัดตั้งขึ้นโดยประกาศกระทรวงมหาดไทยมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีโครงสร้างการบริหารประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ทำหน้าที่ฝ่ายบริหารเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใกล้ชิดประชาชนในหมู่บ้านมากที่สุด ตั้งขึ้นเพื่อดูแลทุกข์สุขและให้บริการประชาชนในหมู่บ้านและตำบลแทนรัฐหรือส่วนกลางที่ไม่สามารถจัดบริการสาธารณะหรือดูแลประชาชนได้อย่างทั่วถึง ผู้นำท้องถิ่น (นายกองค์การบริหารส่วนตำบล) ซึ่งมาจากการเลือกตั้งของประชาชน ผู้นำท้องถิ่นที่ได้มุ่งเน้นในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่วางไว้ ผู้นำท้องถิ่นต้องหาวิธีจัดการกับความหลากหลายในการเปลี่ยนแปลงชุมชน การบูรณาการทางแนวคิด พัฒนาชุมชน และสามารถคุ้มครองป้องกันประชาชน การสร้างความอยู่ดีกินดีให้ประชาชนของตนได้พัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของตน และการจัดทำบริการสาธารณะเพื่อให้ทันต่อการแก้ปัญหาและตรงกับความต้องการของประชาชน รวมถึงการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าใจถึงการปกครองระบอบประชาธิปไตย

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และความมั่นคงของประเทศในตำบล หมู่บ้าน ที่ตนปกครอง นอกจากนี้ยังทำหน้าที่ประสานงานระหว่างราชการส่วนภูมิภาค ตำบล หมู่บ้าน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการนำนโยบายสำคัญของรัฐบาลไปปฏิบัติให้บังเกิดผลในพื้นที่ ซึ่งถือเป็นจุดแตกหักต่อการเกิดผลสัมฤทธิ์ของนโยบายนั้น ๆ จึงจะเห็นได้ว่านโยบายสำคัญของรัฐบาลทุกเรื่องล้วนมีนายกองค์การ

บริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้เข้าไปมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนทั้งสิ้น นายกองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นและท้องที่ คือ หมู่บ้าน ตำบล จึงมีความใกล้ชิดกับประชาชน รู้ปัญหาอุปสรรค และสภาพท้องที่เป็นอย่างดี นับว่าเป็นจุดเชื่อมโยงและรอยต่อระหว่างรัฐกับประชาชน รวมทั้งเป็นสถาบันที่หลอมรวมประชาชนในพื้นที่ให้เกิดความเป็นเอกภาพและ เป็นปึกแผ่น เป็นการสร้างดุลยภาพในพื้นที่ ซึ่งหากไม่มีสถาบันการปกครองท้องถิ่น นายกองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะทำให้เกิดช่องว่างในการยึดโยงและหลอมรวมประชาชนเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อย รวมทั้งเป็นตัวกลางในการไกล่เกลี่ยและจัดการกับปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ ในพื้นที่ ซึ่งจะเห็นได้ว่า “จุดแตกหักแห่งความสำเร็จอยู่ที่หมู่บ้าน/ตำบล” (ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ . 2550 : 6) เป็นสำคัญ

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของผู้นำท้องถิ่น ตำบลบันนังสวาง อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา โดยตั้งโจทย์คำถามว่า “บทบาทของผู้นำท้องถิ่นจากการเลือกตั้งและการแต่งตั้ง ตำบลบันนังสวาง อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา มีการปฏิบัติงาน/ปฏิบัติหน้าที่ การตัดสินใจ การส่งเสริมและการพัฒนาท้องถิ่น การรักษาความสงบเรียบร้อยของท้องถิ่น และ การส่งเสริมอาชีพและเศรษฐกิจท้องถิ่น อย่างไรบ้าง”

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาบทบาทการเป็นผู้นำท้องถิ่นจากการเลือกตั้งและการแต่งตั้ง ตำบลบันนังสวาง อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา

3. แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

บทบาท หมายถึง การปฏิบัติตามหน้าที่และสิทธิของตนตามสถานภาพของตน สถานภาพคือตำแหน่ง ส่วนบทบาทคือการกระทำตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพ สถานภาพและบทบาท มักจะเป็นของคู่กัน ซึ่งเมื่อมีสถานภาพจะต้องมีบทบาทด้วย การที่บุคคลมีบทบาทต่อสังคม และปฏิบัติตามหน้าที่ที่สังคมยอมรับ มีความสำคัญเป็นอันมาก เพราะทำให้การจัดระเบียบสังคมดีขึ้น เป็นการควบคุมสังคมให้เป็นระเบียบ ถ้าคนไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ ตามบทบาทของตนในสังคมให้สมกับสถานภาพที่ได้รับ ก็จะทำให้สังคมเสียระเบียบทำให้เกิดปัญหาและความยุ่งยากให้แก่สังคม บทบาทเป็นสิ่งสำคัญ ที่กำหนดแนวทางให้บุคคลแสดงความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และการแสดงพฤติกรรมในสังคม ในแต่ละสถานการณ์การแสดงออกของบุคคลมักต้องเป็นไปตามบทบาทไม่ว่าเขาจะพึงพอใจที่จะแสดงหรือไม่ก็ตาม อันที่จริงแล้ว ในสังคมที่เป็นอยู่เรามักตัดสินบุคคลตามบทบาทของเขา คือตัดสินว่าเขาทำหน้าที่ตามบทบาทนั้น ๆ ได้ดีเพียงพอมหรือไม่ หรือการแสดงบทบาทของเขาเป็นที่พึงพอใจแก่สังคมหรือไม่ (สรุปความจาก ชาญวิทย์, 2554)

ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทจึงพอสรุปได้ถึงบทบาทของบุคคลได้เป็น 4 ลักษณะ ดังนี้

1. บทบาทตามบทบัญญัติ (Role Prescription) ที่ เป็นข้อกำหนดและภาระงานตามกฎระเบียบหรือนโยบายที่มักเขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างเป็นทางการ ซึ่งบุคคลเมื่อดำรงบทบาทใด บทบาทหนึ่งจำเป็นต้องดำเนินตามบทบาทที่กำหนด

2. บทบาทในอุดมคติ(Ideal Role) เป็นบทบาทที่กำหนดขึ้นโดยหลักเกณฑ์ที่ไม่เป็นทางการจากมารยาท ขนบธรรมเนียม ประเพณีเป็นการกำหนดสิทธิและหน้าที่ของตำแหน่งหนึ่ง ๆ ทางสังคมให้บุคคลยึดถือปฏิบัติทั้งที่เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร หรือไม่มีการเขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรก็ได้ รวมไปถึงความคาดหวังของบุคคลต่าง ๆ ในสังคม เพื่อแสดงว่าสังคมต้องการและคาดหวังอะไรจากบทบาทเหล่านั้น และใครคือผู้มีภาระหน้าที่ผูกพันกับบทบาทนั้น และใครคือผู้มีสิทธิเรียกร้องความชอบธรรมจากบทบาทเหล่านั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า บทบาทในอุดมคติจึงเป็นองค์รวมหรือมีที่มาจากบทบาทตามบทบัญญัติและบทบาทที่คาดหวัง

3. บทบาทที่แสดงออกจริง (Actual Role) หรือได้มีการปฏิบัติเป็นพฤติกรรมที่บุคคลประพฤติปฏิบัติหรือกระทำจริง โดยได้รับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพ ทางสังคมจากคุณลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งการแสดงออกจะมากหรือน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความรู้และการยอมรับในบทบาทนั้นๆ ซึ่งอาจจะสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับบทบาทในอุดมคติ หรือบทบาทที่บุคคลคาดหวังก็ได้

4. บทบาทที่บุคคลรับรู้และเข้าใจ (Perception Role) เป็นบทบาทในระดับปัจเจกบุคคล เป็นความเข้าใจหรือเป็นทัศนคติของบุคคลที่เชื่อว่า ตนเองควรมีบทบาทอย่างไร แต่ไหนในสถานการณ์หนึ่งโดยบุคคลแต่ละคนจะรับรู้และคาดหวังในบทบาทของตนเองมากน้อยเท่าใดขึ้นอยู่กับลักษณะทางกายภาพ เป้าหมายของชีวิต ค่านิยม และประสบการณ์ของบุคคล และการรับรู้ในบทบาทของบุคคลอาจสอดคล้องกับความคาดหวังของสังคม หรือขัดแย้งกับความคาดหวังทั้งของตนเองหรือสังคมก็เป็นได้ การรับรู้ในบทบาทของบุคคล การรับรู้ของสังคมที่คาดหวังให้บุคคลที่มีบทบาทใด บทบาทหนึ่งปฏิบัติตามสถานภาพที่ครอบครอง การรับรู้ของบุคคลรับรู้และคาดหวังว่าตนเองควรมีบทบาทอย่างไร ในสถานภาพที่ตนครอบครองอยู่ โดยการรับรู้ในบทบาทจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ปัจจัยด้านองค์การ ปัจจัยด้านบุคคลและปัจจัยด้านการสื่อสาร และสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ความถี่ของปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลข้อมูลย้อนกลับและการมีส่วนร่วมเมื่อบุคคลเกิดความสับสนในบทบาทอันเนื่องมาจากความไม่แน่ชัดในบทบาท หรือขาดความชัดเจนในบทบาทสามารถแก้ไขได้โดยใช้ระบบสังคม ได้แก่การกำหนดบทบาทของสมาชิกในสังคมให้ชัดเจน ผู้ใดควรปฏิบัติหน้าที่ใด สถานใด และโดยส่วนบุคคลคือการศึกษาบทบาทตามที่ตนได้รับให้แน่นอนถูกต้อง รวมไปถึงความช่วยเหลือของสมาชิก โดยสมาชิกในสังคมมีส่วนช่วยเหลือบุคคลที่เกิดความสับสนในการปฏิบัติหน้าที่ โดยการตักเตือนให้กำลังใจ หรือให้ความเข้าใจในบทบาทที่ถูกต้อง

2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำ

ปรัชญา โลหะชาเวช (2551: 80-83) ได้สรุปคำว่าผู้นำ(Leaders) ตามที่ทัศนะของผู้รู้หลายๆท่านไว้รวมกันดังนี้

1. ผู้นำคือบุคคลซึ่งได้รับการแต่งตั้งขึ้นหรือได้รับการยกย่องขึ้นให้เป็นหัวหน้าผู้ตัดสินใจ (Decision Maker) เพราะมีความสามารถในการปกครองบังคับบัญชาและจะพาผู้ใต้บังคับบัญชาหรือหมู่ชนไปในทางที่ดีหรือชั่วได้
2. ผู้นำคือผู้ที่มีอิทธิพลในทางที่ถูกต้องต่อการกระทำของผู้อื่นมากกว่าคนอื่น ๆ
3. ผู้นำคือบุคคลใดบุคคลหนึ่งในกลุ่มคนหลาย ๆ คนที่มีอำนาจอิทธิพลหรือความสามารถในการจูงใจคนให้ปฏิบัติตามความคิดเห็นความต้องการหรือคำสั่งของเขาได้ในกลุ่มหรือองค์กรซึ่งเข้าปฏิบัติงานอยู่ในทางที่ดีหรือชั่วได้
4. ผู้นำคือบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติเฉพาะอย่างคือสามารถสอดแทรกอิทธิพลบางประการอันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มได้มากที่สุด
5. ผู้นำคือบุคคลซึ่งนำกลุ่มหรือพากลุ่มไปสู่วัตถุประสงค์หรือจุดหมายที่วางไว้แม้แต่เพียงชี้แนะให้กลุ่มไปสู่จุดหมายปลายทางก็ถือว่าเป็นผู้นำทั้งนี้รวมถึงผู้นำที่นำกลุ่มออกนอกกลุ่มนอกทางด้วย
6. ผู้นำเป็นคนเดียวในกลุ่มที่จะต้องทำหน้าที่เป็นผู้นำผู้ประสานงานกิจกรรมภายในกลุ่ม ซึ่งกล่าวโดยสรุปแล้วผู้นำคือผู้ที่มีศิลปะที่สามารถมีอิทธิพลเหนือผู้อื่นนำบุคคลเหล่านั้นไปโดยได้รับความไว้วางใจและเชื่อใจอย่างเต็มที่อีกทั้งยังได้รับความเคารพนับถือความร่วมมือและความมั่นใจจากผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างจริงจัง
7. ผู้นำคือผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งจากกลุ่มเพื่อให้เป็นหัวหน้าผู้นำโดยสมาชิกส่วนใหญ่คัดเลือกหรือยกให้เขาเป็นผู้นำของกลุ่มซึ่งเป็นไปโดยอาศัยลักษณะทางสังคมมิติของบุคคลเป็นฐานและสามารถแสดงพฤติกรรมของผู้นำได้”

สรุปได้ว่า ผู้นำ หมายถึงบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติเฉพาะอย่างที่คนส่วนใหญ่คัดเลือกหรือยกให้เป็นผู้นำของ กลุ่ม โดยจะมีอำนาจในการตัดสินใจ วินิจฉัยเหตุการณ์ต่าง ๆ สามารถที่จะสั่งการตามนโยบายที่ได้วางไว้ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการอย่างชัดเจน โดยผู้นำจะมาจากการแต่งตั้งขึ้น หรือได้รับการยกย่องขึ้น ให้เป็นหัวหน้า มีอำนาจในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่จะเข้ามา ใช้อิทธิพลที่มีในทางที่ถูกต้อง มีหาผลประโยชน์ใส่ตัวเอง สามารถนำพาสมาชิกให้สามารถดำเนินงานให้ผ่านไปได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง

3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับคุณลักษณะเด่นของผู้นำ

สต็อกดิลล์ (Stogdill) ได้ทำการวิจัยคุณลักษณะเด่นของผู้นำ ระหว่างปี ค.ศ. 1904-1948 จำนวน 124 เรื่อง โดยเน้นการเปรียบเทียบ คุณลักษณะของผู้นำ กับผู้ที่ไม่เป็นผู้นำ พบว่าคุณลักษณะที่สอดคล้องกับความเป็นผู้นำ ในฐานะผู้ใช้ความสามารถของตนให้ผู้อื่น ปฏิบัติภารกิจได้บรรลุเป้าหมายนั้นตรงตามสมมติฐาน ได้แก่ ความเฉลียวฉลาด ความรู้สึกไวในการรับรู้ต่อความต้องการของผู้อื่น ความเข้าใจในงาน ความคิดริเริ่ม ความอดทนต่อการแก้ปัญหาต่างๆ มีความมั่นใจในตนเอง ต้องการแสวงหางานรับผิดชอบ และต้องการอยู่ในฐานะที่มีอำนาจและการควบคุม

อย่างไรก็ตามความจำเป็นต้องใช้คุณลักษณะแต่ละชนิดอย่างน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ผลวิจัยเหล่านี้ไม่สามารถระบุคุณลักษณะที่จำเป็น หรือให้ความแน่นอนว่าองค์ประกอบใดจะทำให้ผู้นำประสบความสำเร็จในปี ค.ศ. 1974 สโตกทิลล์ ได้ทำการสังเคราะห์ผลงานวิจัยคุณลักษณะผู้นำ ระหว่างปี 1949-1970 จำนวน 163 กรณี พบว่ามีคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับ ความมีประสิทธิภาพของผู้นำและมีทักษะใหม่ๆบางประการที่เพิ่มขึ้น

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อุสมาน ซาและ,อับดุลเลาะ ยูโซะ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของผู้นำฝ่ายปกครองในเขตอำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา” พบว่า งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาท ปัญหาและข้อเสนอแนะของผู้นำฝ่ายปกครองในเขตพื้นที่อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา โดยสัมภาษณ์กลุ่มแม่บ้านสตรี กลุ่มเยาวชนนักศึกษา บัณฑิตอาสา อีหม่าม ครูสอนตาดีกา เจ้าหน้าที่ รัฐสมาชิก อบต. และกลุ่มมวลชนอาสาสมัคร จำนวน 30 คน โดยทำการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำฝ่ายปกครองมีบทบาทต้องรับผิดชอบในการบริหารงานปกครองแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1.ด้านการปกครองหมู่บ้าน 2.ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยหมู่บ้าน 3.ด้านการส่งเสริมและการพัฒนาหมู่บ้าน จากการวิจัยทั้ง 3 ด้าน ผู้วิจัยพบว่า ผู้นำฝ่ายปกครองบางพื้นที่ที่มีความอ่อนแอและมีการเลือกปฏิบัติรวมถึงความขัดแย้งระหว่างผู้นำด้วยกัน และปัญหาเสพติดมีการแพร่ระบาดเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น ผู้นำฝ่ายปกครองควรนำแนวทางและหลักศาสนาอิสลามมาประยุกต์ใช้ในการปกครองหมู่บ้าน การสร้างทีมงานให้มีความเข้มแข็ง และจัดให้มีกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง การจัดทำบัญชีชุมชนให้ความช่วยเหลือกลุ่มผู้ด้อยโอกาสและการกำหนดจัดทำกติกาหมู่บ้าน

สุรศักดิ์ วิเศษนคร,ประชัน คະเนวัน (2556) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ตำบลบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ การศึกษาครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนตำบลบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 4 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมืองการปกครอง ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากร คือ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลและผู้นำในชุมชนตำบลบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เลขานุการ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล พนักงาน/ลูกจ้างประจำ/พนักงานจ้างองค์การบริหารส่วนตำบล/กำนัน/สารวัตรกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน/และแพทย์ประจำตำบล

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาเอกสาร และสัมภาษณ์เชิงลึก เรื่องความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทหน้าที่การเป็นผู้นำท้องถิ่นกรณีศึกษา เปรียบเทียบระหว่างผู้นำจากการเลือกตั้งและการแต่งตั้ง ตำบลบันนังสาด อำเภอเมือง จังหวัดยะลา เป็นงานวิจัยในรูปแบบเชิงคุณภาพ ซึ่ง

มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทการเป็นผู้นำท้องถิ่นจากการเลือกตั้งและการแต่งตั้ง ตำบลบันนังสาเรง อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

1. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์ ซึ่งกำหนดขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญด้วยตนเองและได้ทำการบันทึก ข้อมูลผู้ที่ให้สัมภาษณ์ จากนั้นจึงได้ทำการถอดเทปและทำการเรียบเรียงข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ให้เป็นเนื้อหาด้วยภาษาที่สละสลวยต่อการอ่านและนำมาเรียบเรียงข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ให้เป็นเนื้อหาด้วยภาษาที่สละสลวยเช่นเดียวกัน เพื่อทำการเปรียบเทียบข้อมูลการให้สัมภาษณ์ว่ามีคำตอบที่คล้ายกันหรือไม่อย่างไร จากที่พบข้อมูลการให้สัมภาษณ์ที่ซ้ำกัน จึงจะหยุดการสัมภาษณ์

3. ขอบเขตการวิจัย

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาบทบาทของผู้นำท้องถิ่นจากการเลือกตั้งและการแต่งตั้ง ตำบลบันนังสาเรง อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ในด้านการปฏิบัติงาน/ปฏิบัติหน้าที่ ด้านการตัดสินใจ ด้านการส่งเสริมและการพัฒนาท้องถิ่น ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยของท้องถิ่น ด้านการส่งเสริมอาชีพและเศรษฐกิจท้องถิ่น

3.2 ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลหลัก

งานวิจัยเรื่องนี้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นรายบุคคลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นสภาพทั่วไปลักษณะของภารกิจหน้าที่ที่ได้ปฏิบัติงานจริง การจัดลำดับความสำคัญของงาน ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และข้อคิดเห็นต่างๆ ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่ต้องรับบริการและมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการปฏิบัติหน้าที่ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งสิ้น จำนวน 12 คน

- กลุ่มแม่บ้าน จำนวน 1 คน
- ผู้นำศาสนา จำนวน 1 คน
- อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน 1 คน
- กลุ่มเยาวชน จำนวน 5 คน
- ประชาชนชาวบ้าน จำนวน 2 คน
- ตัวแทนประชาชน จำนวน 2 คน

3.3 รูปแบบวิจัย

งานวิจัยเรื่องนี้เน้นข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารงานเขียนต่าง ๆ ทั้งที่เป็นงานวิจัย บทความ รวมทั้งสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นข้อมูลที่มาจากเว็บไซต์ต่าง ๆ

3.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยได้มีการจัดเก็บข้อมูลและการสัมภาษณ์ลงสนาม ระยะเวลาในการศึกษาตั้งแต่เดือน มิถุนายน – ตุลาคม พ.ศ 2564

3.5 ขอบเขตพื้นที่

งานวิจัยเรื่องนี้ทำการวิจัยเฉพาะพื้นที่ตำบลบันนังสาเรง อำเภอเมือง จังหวัดยะลา เหตุผลที่คัดเลือกพื้นที่ตำบลบันนังสาเรง อำเภอเมือง จังหวัดยะลา เนื่องจากประชาชนในพื้นที่มีวิถีการดำเนินชีวิตเป็นแบบสังคมชุมชน เป็นพื้นที่ที่ประชาชนให้ความเคารพนับถือผู้หลักผู้ใหญ่อาวุโสและผู้นำชุมชน ประชาชนมีความใกล้ชิดกับผู้นำสามารถปรึกษาและขอคำแนะนำได้ ซึ่งระดับตำบลบันนังสาเรงมีความเข้มแข็ง ประกอบกับเป็นพื้นที่ที่มีเหตุการณ์ความสงบจำนวนมากครั้ง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ทราบถึงบทบาทของผู้นำท้องถิ่นจากการเลือกตั้งและการแต่งตั้ง ตำบลบันนังสาเรง อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

5. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด ผู้วิจัยได้สรุปข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ดังต่อไปนี้

1) บทบาทของการเป็นผู้นำท้องถิ่นระหว่างผู้นำจากการเลือกตั้งและการแต่งตั้งมีบทบาทดังนี้

1.1 บทบาทของผู้นำท้องถิ่นที่มาจากจากการเลือกตั้งและการแต่งตั้ง ด้านการปฏิบัติงาน/การปฏิบัติหน้าที่

- ด้านการปฏิบัติงาน/การปฏิบัติหน้าที่ พบว่า ประชาชนในพื้นที่ จะเห็นได้ว่าการปฏิบัติงานของผู้นำท้องถิ่นที่มาจากจากการเลือกตั้งมากกว่าผู้นำที่มาจากจากการแต่งตั้ง เนื่องจากประชาชนได้มีส่วนร่วมในการใช้สิทธิใช้เสียงในการเลือกตั้ง และผู้นำที่มาจากจากการแต่งตั้งก็ได้มีการปฏิบัติงานเหมือนกันในด้านหนึ่ง เพราะว่าได้มีการยอมรับจากประชาชนในการเป็นผู้นำจากการแต่งตั้งหรือเป็นที่ยอมรับของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จึงทำให้มีการยอมรับจากกลุ่มประชาชน แต่ประชาชนมองว่าผู้นำจากการเลือกตั้งดีกว่า เพราะประชาชนได้เลือกผู้นำหรือได้ออกมาใช้สิทธิใช้เสียงในการเลือกตั้ง หรือผู้นำที่ประชาชนชื่นชอบและได้มีการกำหนดนโยบาย ที่ตรงต่อความต้องการของประชาชน ด้านการปฏิบัติงาน/การปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำท้องถิ่น ซึ่งผู้นำจากการเลือกตั้งจะทำหน้าที่ได้สุดความสามารถ และเป็นตัวแทนที่ประชาชนเลือก ผู้นำได้มีการลงพื้นที่หาเสียงหรือพบปะประชาชนด้วยตนเอง

1.2 บทบาทของผู้นำท้องถิ่นที่มาจากจากการเลือกตั้งและการแต่งตั้ง ด้านการตัดสินใจ

- ด้านการตัดสินใจ พบว่า ผู้นำท้องถิ่นต้องมีการตัดสินใจอย่างรวดเร็ว เมื่อมีการเกิดเหตุในพื้นที่หรือชุมชนบ้านเรือนของประชาชนที่ได้รับความเสียหาย ผู้นำท้องถิ่นต้องมีการตัดสินใจในการให้ความช่วยเหลือประชาชนที่เดือดร้อนและผู้นำท้องถิ่นมีการแจกเบี้ยหวัดหรือถุงยังชีพต่อครัวเรือนที่ได้รับความเสียหาย

ประชาชนได้เห็นถึงการตัดสินใจของผู้นำท้องถิ่นจากการเลือกตั้งมากกว่าผู้นำท้องถิ่นที่มาจากการแต่งตั้ง เพราะการตัดสินใจจะต้องมีการประชุมและนายกเป็นผู้มอบอำนาจในการตัดสินใจ

1.3 บทบาทของผู้นำท้องถิ่นจากการเลือกตั้งและการแต่งตั้ง ด้านการส่งเสริมและการพัฒนาท้องถิ่น

- ด้านการส่งเสริมและการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า ผู้นำท้องถิ่นจะส่งเสริมและพัฒนาในพื้นที่ และมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีสาธารณูปโภค เช่น ถนนลาดยาง ถนนคอนกรีต ไฟฟ้าและน้ำสะอาดให้ทั่วทุกหมู่บ้าน โดยประสานงบประมาณกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดและภาครัฐ ประชาชนได้เห็นถึงการส่งเสริมและการพัฒนาของผู้นำท้องถิ่นในพื้นที่ในการสนับสนุนให้มีสาธารณูปโภคทั้งผู้นำที่มาจากการเลือกตั้งและการแต่งตั้งได้มีส่วนร่วมในการสนับสนุน

1.4 บทบาทของผู้นำท้องถิ่นจากการเลือกตั้งและการแต่งตั้ง ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยของท้องถิ่น

- ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยของท้องถิ่น พบว่า ผู้นำฝ่ายปกครองมีการจัดชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ฝึกระวังดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยละแบ่งมอบหน้าที่ความรับผิดชอบควบคุมเป็นกลุ่มโซนบ้าน เพื่อความสะดวกและง่ายต่อการติดตาม สืบหาตัวผู้กระทำความผิด ผู้นำฝ่ายปกครองจะตื่นตัวและให้ความสำคัญกับบทบาทในด้านนี้เป็นอย่างมากเนื่องจากปัจจัยหลายๆอย่างอาจเชื่อมโยงกัน โดยเฉพาะ การก่อเหตุความไม่สงบในพื้นที่หรือชุมชน จะมอบหน้าที่ให้แก่ ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ดูแลรับผิดชอบ สถานีราชการ และเส้นทางหลักซึ่งประชาชนให้สัญจรไปมา การมีบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยของท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่นจะเป็นฝ่ายมอบอำนาจให้กับผู้นำท้องถิ่นปฏิบัติ

1.5 บทบาทของผู้นำท้องถิ่นจากการเลือกตั้งและการแต่งตั้ง ด้านการส่งเสริมอาชีพและเศรษฐกิจท้องถิ่น

- ด้านการส่งเสริมอาชีพและเศรษฐกิจท้องถิ่น พบว่า ผู้นำท้องถิ่นจัดทำงบประมาณ โดยยึดยุทธศาสตร์การพัฒนาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและจะปฏิรูประบบและกระบวนการจัดสรรงบประมาณใหม่ให้ทันสมัยรัดกุมและประเมิณผลได้อย่างต่อเนื่องและทันเหตุการณ์ โดยเน้นความจำเป็นเร่งด่วนและใช้งบประมาณให้เหมาะสม ปรับลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นและนำงบประมาณปรับลดได้เพื่อดำเนินงานในโครงการและกิจกรรมที่สามารถกระตุ้นเศรษฐกิจและสร้างรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่ ดังนี้

1. สนับสนุนและส่งเสริมการสหกรณ์ ธุรกิจชุมชน กลุ่มเกษตรกร มีส่วนร่วมในการกำหนดและเสนอนโยบาย สร้างมาตรการด้านการเกษตร
2. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกร ได้ขยายผลผลิตในราคาที่เหมาะสมคุ้มค่า
3. ส่งเสริมการจัดระบบน้ำเพื่อการเกษตรให้แก่เกษตรกร

6. สรุปและอภิปรายผล

งานวิจัยเรื่องนี้ ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของผู้นำท้องถิ่น กรณีศึกษา เปรียบเทียบผู้นำจากการเลือกตั้งและการแต่งตั้ง ตำบลบันนังสาด อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบทบาทของผู้นำท้องถิ่นจากการเลือกตั้งและการแต่งตั้ง ตำบลบันนังสาด อำเภอเมือง จังหวัดยะลา โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร วิทยานิพนธ์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวคิดและทฤษฎี แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้นำ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำ แนวคิดทฤษฎีข้างต้น ได้นำมาวิเคราะห์โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือ กลุ่มแม่บ้านผู้นำศาสนา อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน กลุ่มเยาวชน ประชาชนชาวบ้าน และตัวแทนประชาชนจำนวน 12 คน ทั้งนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการจัดหมวดหมู่ ตีความ แล้วนำมาหาข้อสรุป นำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีการเชิงพรรณนา จึงทำให้ผลการวิจัยตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ดังนี้

เพื่อศึกษาบทบาทของผู้นำท้องถิ่นจากการเลือกตั้งและการแต่งตั้ง ตำบลบันนังสาด อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ผู้วิจัยพบว่าการปฏิบัติงานของผู้นำท้องถิ่น ตำบลบันนังสาด อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา ออกเป็น 5 ด้าน กล่าวคือ ด้านการปฏิบัติงาน/ปฏิบัติหน้าที่ ด้านการตัดสินใจ ด้านการส่งเสริมและการพัฒนาท้องถิ่น ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยของท้องถิ่น และด้านการส่งเสริมอาชีพและเศรษฐกิจท้องถิ่น จากการปฏิบัติงานของผู้นำท้องถิ่นเกิดจากการที่ผู้นำต้องการเห็นประชาชนของตนเกิดความปรองดองสมานฉันท์ และร่วมกันพัฒนาชุมชนให้เป็นชุมชนต้นแบบ ทั้งร่วมกันส่งเสริมในด้านเศรษฐกิจและอาชีพ เพื่อเป็นการฝึกอาชีพให้คนในชุมชน ลดความยากจนในชุมชนของตน การอนุรักษ์วัฒนธรรมให้คงอยู่และสืบทอดไปรุ่นลูกหลาน และประชาชนยังคงให้ความสำคัญในทุกๆด้าน ผู้นำท้องถิ่นจึงมีการปฏิบัติหน้าที่ในทุกด้านอย่างเคร่งครัด เพื่อให้ประชาชนห่างไกลจากสารเสพติด

1) **ด้านการปฏิบัติงาน/การปฏิบัติหน้าที่** ผู้วิจัยพบว่า ประชาชนในพื้นที่ จะเห็นได้ถึงการปฏิบัติงานของผู้นำท้องถิ่นที่มาจากจากการเลือกตั้งมากกว่าผู้นำที่มาจากจากการแต่งตั้ง เนื่องจากประชาชนได้มีส่วนร่วมในการใช้สิทธิใช้เสียงในการเลือกตั้ง และผู้นำที่มาจากจากการแต่งตั้งก็ได้มีการปฏิบัติงานเหมือนกันในด้านหนึ่ง เพราะว่าได้มีการยอมรับจากประชาชนในการเป็นผู้นำจากการแต่งตั้งหรือเป็นที่ยอมรับของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จึงทำให้มีการยอมรับจากกลุ่มประชาชน แต่ประชาชนมองว่าผู้นำจากการเลือกตั้งดีกว่า เพราะประชาชนได้เลือกผู้นำหรือได้ออกมาใช้สิทธิใช้เสียงในการเลือกตั้ง หรือผู้นำที่ประชาชนชื่นชอบและได้มีการกำหนดนโยบาย ที่ตรงต่อความต้องการของประชาชน ด้านการปฏิบัติงาน/การปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำท้องถิ่น ซึ่งผู้นำจากการเลือกตั้งจะทำหน้าที่ได้สุดความสามารถ และเป็นตัวแทนที่ประชาชนเลือก ผู้นำได้มีการลงพื้นที่หาเสียงหรือพบปะประชาชนด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีบทบาทหน้าที่ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในฐานะเป็นตัวแทนของรัฐ (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. (2554)

2) **ด้านการตัดสินใจ** ผู้วิจัยพบว่า ผู้นำท้องถิ่นต้องมีการตัดสินใจอย่างรวดเร็ว เมื่อมีการเกิดเหตุในพื้นที่หรือชุมชนบ้านเรือนของประชาชนที่ได้รับความเสียหาย ผู้นำท้องถิ่นต้องมีการตัดสินใจในการให้ความช่วยเหลือประชาชนที่เดือดร้อนและผู้นำท้องถิ่นมีการแจกเบี้ยหวัดหรือถุงยังชีพต่อครัวเรือนที่ได้รับความเสียหาย ประชาชนได้เห็นถึงการตัดสินใจของผู้นำท้องถิ่นจากการเลือกตั้งมากกว่าผู้นำท้องถิ่นที่มาจากจากการ

แต่งตั้ง เพราะการตัดสินใจจะต้องมีการประชุมและนายกเป็นผู้มอบอำนาจในการตัดสินใจ ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ต้องมีการตัดสินใจในการบริหารงาน (ปรัชญา โลหะชาเวช (2551: 80-83)

3) **ด้านการส่งเสริมและการพัฒนาท้องถิ่น** ผู้วิจัยพบว่า ผู้นำท้องถิ่นจะส่งเสริมและพัฒนาในพื้นที่และมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีสาธารณูปโภค เช่น ถนนลาดยาง ถนนคอนกรีต ไฟฟ้าและน้ำสะอาด ให้ทั่วทุกหมู่บ้าน สอดคล้องพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 67 โดยประสานงบประมาณกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดและภาครัฐ ประชาชนได้เห็นถึงการส่งเสริมและการพัฒนาของผู้นำท้องถิ่นในพื้นที่ในการสนับสนุนให้มีสาธารณูปโภคทั้งผู้นำที่มาจากเลือกตั้งและการแต่งตั้งได้มีส่วนร่วมในการสนับสนุน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการมีส่วนร่วมของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล (อาภรณ์พันธ์ จันทร์สว่าง (2522, หน้า 19)

4) **ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยของท้องถิ่น** ผู้วิจัยพบว่า ผู้นำฝ่ายปกครองมีการจัดชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) เฝ้าระวังดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยและแบ่งมอบหน้าที่ความรับผิดชอบควบคุมเป็นกลุ่มโซนบ้าน เพื่อความสะดวกและง่ายต่อการติดตาม สืบหาตัวผู้กระทำความผิด ผู้นำฝ่ายปกครองจะตื่นตัวและให้ความสำคัญกับบทบาทในด้านนี้เป็นอย่างมากเนื่องจากปัจจัยหลายๆอย่างอาจเชื่อมโยงกัน โดยเฉพาะ การก่อเหตุความไม่สงบในพื้นที่หรือชุมชน จะมอบหน้าที่ให้แก่ ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ดูแลรับผิดชอบ สถานที่ราชการ และเส้นทางหลักซึ่งประชาชนให้สัญจรไปมา การมีบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยของท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่นจะเป็นฝ่ายมอบอำนาจให้กับผู้นำท้องถิ่นที่ปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล มาตรา 16 (๓๐) ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อย

5) **ด้านการส่งเสริมอาชีพและเศรษฐกิจท้องถิ่น** ผู้วิจัยพบว่า ผู้นำท้องถิ่นจัดทำงบประมาณโดยยึดยุทธศาสตร์การพัฒนาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและจะปฏิรูประบบและกระบวนการจัดสรรงบประมาณใหม่ ให้ทันสมัย รัดกุม และประเมิณผลได้อย่างต่อเนื่องและทันเหตุการณ์ โดยเน้นความจำเป็นเร่งด่วนและใช้งบประมาณให้เหมาะสม ปรับลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นและนำงบประมาณปรับลดได้เพื่อดำเนินงานในโครงการและกิจกรรมที่สามารถกระตุ้นเศรษฐกิจและสร้างรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่ ดังนี้

1. สนับสนุนและส่งเสริมการสหกรณ์ ธุรกิจชุมชน กลุ่มเกษตรกร มีส่วนร่วมในการกำหนดและเสนอนโยบาย สร้างมาตรการด้านการเกษตร
2. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกร ได้ขยายผลผลิตในราคาที่เหมาะสมคุ้มค่า
3. ส่งเสริมการจัดระบบน้ำเพื่อการเกษตรให้แก่เกษตรกร

ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีในการพัฒนาท้องถิ่นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำให้เจริญ ทำให้เติบโต งอกงามและมากขึ้น (ทศพล กฤตยพิสิฐ (2550)

ดังนั้น ประชาชนในชุมชนตำบลบันนังสาเรง ได้มีความคิดเห็นเดียวกันว่าผู้นำท้องถิ่นในการปฏิบัติงานด้านต่างๆ ประชาชนมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้นำท้องถิ่นที่มาจากเลือกตั้งมากกว่า เพราะประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมหรือแสดงความคิดเห็น

7. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งนี้

การทำวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษาบทบาทของผู้นำท้องถิ่นจากการเลือกตั้งและการแต่งตั้ง ตำบลบ้านนั้งสาเรง อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ได้มีการปฏิบัติงาน/ปฏิบัติหน้าที่ การตัดสินใจ การส่งเสริมและการพัฒนาท้องถิ่น การรักษาความสงบเรียบร้อยของท้องถิ่นและการส่งเสริมอาชีพและเศรษฐกิจท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม ซึ่งทำการวิจัยเฉพาะพื้นที่ตำบลบ้านนั้งสาเรง อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา เท่านั้น ในการเก็บข้อมูลอาจไม่ทั่วถึงพื้นที่ หากมีงานวิจัยอื่นที่มีประเด็น เกี่ยวกับบทบาทของออกแบบสัมภาษณ์เจาะลึกเป็นรายบุคคลหรือทำการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ถึงข้อมูลที่หลากหลายและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง รวมถึงใช้เป็นแนวทางการพัฒนาเพิ่มศักยภาพให้แก่ผู้นำท้องถิ่นในพื้นที่ ต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทผู้นำท้องถิ่น จากการเลือกตั้งและการแต่งตั้ง ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อบทบาทหรือการปฏิบัติงานของผู้นำกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 2) ควรมีการศึกษาและพัฒนาเพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการดำเนินงานของบุคลากรในองค์กรชุมชน ต่าง ๆ เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชน กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขชุมชน ฯลฯ เพื่อให้บุคลากร เหล่านี้ มีการพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองให้สูงขึ้นตามความต้องการและความจำเป็น ในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ เพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการองค์กรชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 3) ควรศึกษาและพัฒนาในลักษณะการจัดการกระบวนการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของประชาชนในชุมชนเพื่อให้สามารถร่วมปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนาชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพใน โอกาสต่อ ๆ ไป

8. เอกสารอ้างอิง

- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. (2554). **ประมวลสนธิสัญญา : อนุสัญญา ความตกลง บันทึกความเข้าใจและแผนทีระหว่างสยามประเทศไทยกับประเทศอาเซียนเพื่อนบ้าน : กัมพูชา-ลาว-พม่า-มาเลเซีย**. สืบค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2564. จาก <http://uc.thailis.or.th/>.
- ปรัชญา โลหะชาเวช. (2551). **คุณลักษณะผู้นำที่สามารถนำพองค์กรสู่ความสำเร็จ**. สืบค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2564. จาก <http://journalgrad.ssru.ac.th>.
- สุรศักดิ์ วิเศษนคร, ประชัน คะเนวัน. (2556). **บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ตำบลบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์**. สืบค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2564. จาก <https://so02.tcithaijo.org>.
- สต็อกดิลล์ (Stogdill). (1974). **นักทฤษฎีคุณลักษณะเด่นของผู้นำ (Trait Theory)**. สืบค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม จาก <https://www.novabizz.com>.

อุสมาน ชาและ, อับดุลละาะ ยูโซะ. (2559). ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของผู้นำฝ่ายปกครองในเขต
อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา. ปัตตานี. มหาวิทยาลัยฟาฏอนี. สืบค้นเมื่อ 8 กรกฎาคม 2564 จาก
<https://so01.tcithaijo.org>.

บุคลากรกรม

ซารีนี ดาลี (ผู้ให้สัมภาษณ์). ซูไฮลา สาและ (ผู้สัมภาษณ์). ตำบลบันนังสวาง อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา. 9
กันยายน 2564

ซีตีพามาเย ยีสาแม็ง (ผู้ให้สัมภาษณ์). ซูไฮลา สาและ (ผู้สัมภาษณ์). ตำบลบันนังสวาง อำเภอเมืองยะลา จังหวัด
ยะลา. 9 กันยายน 2564

นุรุดีน เซะแง (ผู้ให้สัมภาษณ์). ซูไฮลา สาและ (ผู้สัมภาษณ์). ตำบลบันนังสวาง อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา.
9 กันยายน 2564

ฟาตีฮะห์ ตายี (ผู้ให้สัมภาษณ์). อีฟตีซาม บินเจ๊ะโซ๊ะ (ผู้สัมภาษณ์). ตำบลบันนังสวาง อำเภอเมืองยะลา จังหวัด
ยะลา. 9 กันยายน 2564

ฟาตีมาเย สะแง (ผู้ให้สัมภาษณ์). อีฟตีซาม บินเจ๊ะโซ๊ะ (ผู้สัมภาษณ์). ตำบลบันนังสวาง อำเภอเมืองยะลา
จังหวัดยะลา. 9 กันยายน 2564

มุสลีมี มีนา (ผู้ให้สัมภาษณ์). อีฟตีซาม บินเจ๊ะโซ๊ะ (ผู้สัมภาษณ์). ตำบลบันนังสวาง อำเภอเมืองยะลา จังหวัด
ยะลา. 9 กันยายน 2564

รุสลาน รอมแม (ผู้ให้สัมภาษณ์). บิสมิลลาห์ มะแซ (ผู้สัมภาษณ์). ตำบลบันนังสวาง อำเภอเมืองยะลา จังหวัด
ยะลา. 9 กันยายน 2564

อาซยะห์ เซะแง (ผู้ให้สัมภาษณ์). บิสมิลลาห์ มะแซ (ผู้สัมภาษณ์). ตำบลบันนังสวาง อำเภอเมืองยะลา จังหวัด
ยะลา. 9 กันยายน 2564

อรรนี ยูโซ๊ะ (ผู้ให้สัมภาษณ์). บิสมิลลาห์ มะแซ (ผู้สัมภาษณ์). ตำบลบันนังสวาง อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา.
9 กันยายน 2564

อับดุลเราะมาน ดาซอตาเลาแด (ผู้ให้สัมภาษณ์). ต่วนนุรมี กูบาฮา (ผู้สัมภาษณ์). ตำบลบันนังสวาง อำเภอเมือง
ยะลา จังหวัดยะลา. 9 กันยายน 2564

อุสมาน ดะนอสะโต (ผู้ให้สัมภาษณ์). ต่วนนุรมี กูบาฮา (ผู้สัมภาษณ์). ตำบลบันนังสวาง อำเภอเมืองยะลา
จังหวัดยะลา. 9 กันยายน 2564

ฮาดีบี๊ะ เดย์ (ผู้ให้สัมภาษณ์). ต่วนนุรมี กูบาฮา (ผู้สัมภาษณ์). ตำบลบันนังสวาง อำเภอเมืองยะลา จังหวัด
ยะลา. 9 กันยายน 2564

LI006

การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านปากบารา ตำบลปากน้ำ อำเภอลงู จังหวัดสตูล

Sustainable Tourism Development of Ban Pak Bara Community,

Pak Nam Subdistrict, La-ngu District, Satun Province.

สุนิสา หวีตันหยง¹, นิษฐรา มินทราศักดิ์²

¹นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาการปกครองและกฎหมายมหาชน

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

²อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

Corresponding Author: สุนิสา หวีตันหยง, เบอร์โทรศัพท์ 090-5818255

Email : 406122053@yru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านปากบารา ตำบลปากน้ำ อำเภอลงู จังหวัดสตูล มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านปากบาราและเพื่อแสวงหาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนบ้านปากบารา ตำบลปากน้ำ อำเภอลงู จังหวัดสตูลอย่างยั่งยืน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ในรูปแบบเดี่ยวและกลุ่ม ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นคนในชุมชน ผู้ประกอบการ และ หน่วยงานภาครัฐ และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคนในชุมชนบ้านปากบารา ผู้ประกอบการ และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในชุมชนบ้านปากบารา ซึ่งใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลโดยวิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

ผลการวิจัย พบว่า คนในชุมชน ผู้ประกอบการ รวมไปถึงหน่วยงานภาครัฐ มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านปากบารา ทราบถึงปัญหาและข้อบกพร่องในชุมชน และอาจจะมีชาวบ้านบางส่วนที่ยังไม่ค่อยเข้าใจในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน แต่เมื่อสัมภาษณ์และสอบถามก็สามารถมองออกและเข้าใจ ซึ่งแสดงให้เห็นผ่านองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ 1. ด้านสถานที่ท่องเที่ยว คือ คนในชุมชนสามารถมองเห็นสถานที่ต่างๆ ที่เป็นปัจจัยให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าท่องเที่ยว และสามารถอธิบายแหล่งท่องเที่ยวในจุดนั้นๆ ได้ 2. ด้านการเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยว สามารถมองเห็นข้อบกพร่องของการเข้าถึงชุมชนได้อย่างชัดเจน 3. ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม คนในชุมชนมีจิตสำนึกที่จะดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมที่เป็นของสาธารณะหรือเป็นแหล่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว มีการปลูกต้นไม้ทดแทน มีความเข้าใจในการดูแลรักษาและอนุรักษ์ป่าของชุมชน 4. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีการอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว มองเห็นปัญหาต่างๆ ที่ทำให้นักท่องเที่ยวไม่ได้รับความสะดวกสบาย และมีการคิดพัฒนาเพื่อให้

นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกสบาย 5. ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรม ของชุมชนให้คงอยู่กับคนในชุมชน มีการมองหาข้อบกพร่องที่ต้องการพัฒนาและแก้ไข

คำสำคัญ : การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

Abstract

The case study of the research on sustainable tourism development of Ban Pak Bara community, Pak Nam sub-district, La-Ngu district, Satun province: to study tourism in Ban Pak Bara community, to seek or create a point of interest for tourists to travel in the community, and to seek guidelines for sustainable tourism development. This research was qualitative research, by using the in-depth interview data collection method in individual and group formats. The population used in this research were people in the community, entrepreneurs, government agencies, related agencies within the Ban Pak Bara community, and the sample group used in the study of people in the Ban Pak Bara community, which used a method of selecting a sample to collect data by using a specific random sampling method.

The results of the research found that people in the community, entrepreneurs, and government agencies have knowledge and understanding of tourism development in Ban Pak Bara community, know the problems and shortcomings in the community. And there may be some villagers who don't understand how to develop sustainable community tourism. But when interviewing and asking, they can look out and understand. This is shown through 5 elements: 1. Attraction is that people in the community can see various places that are factors for tourists to travel and can describe tourist attractions in that point. 2. Aspects of access to tourist attractions defects in community access can be clearly seen. 3. Environmental conservation: people in the community are conscious of taking care of the environment that is public or a source of attraction for tourists to come and visit, trees were planted instead. People understand the community's forest preservation and conservation. 4. Arrange facilities for tourists: realize the problems that make tourists not comfortable and develop ideas to provide tourists with comfort. 5. Aspects of sustainable tourism development, there is conservation of cultural traditions of the community to remain with the people in the community and look for bugs that need to be developed and fixed.

Keywords: Sustainable tourism

1. บทนำ

ปัจจุบันในหลายๆประเทศทั่วโลกมีแนวทางที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมากขึ้น จนทำให้เกิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆเกิดขึ้นมากมายหลายรูปแบบ ประกอบกับนโยบายภาครัฐที่ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยว และรายได้หลักที่เป็นรายรับของประเทศในแต่ละปีก็มาจากการท่องเที่ยว แต่ในปีที่เกิดการระบาดของไวรัส COVID-19 ทำให้รายได้หลักที่มาจากการท่องเที่ยวของประเทศซบเซาไปมาก เนื่องจากชาวต่างชาติไม่สามารถเดินทางเข้ามาในประเทศไทยได้ แต่คนในประเทศยังสามารถเดินทางมาท่องเที่ยวได้ แต่ต้องทำตามมาตรการป้องกันของภาครัฐ มีการคัดกรองต่างๆ และภาครัฐยังสนับสนุนที่จะให้คนไทยออกมาเที่ยวเพื่อช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจ เช่น โครงการเราเที่ยวด้วยกัน ที่ภาครัฐมีการช่วย ค่าที่พัก ค่าการเดินทาง และ ค่าใช้จ่ายบางส่วนให้ และภาครัฐยังมีนโยบายในการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อกระจายความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไปสู่ชุมชน การท่องเที่ยวแบ่งออกเป็นหลายรูปแบบ อาทิ เช่น การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวแต่ละแบบก็มีความแตกต่างกันไปตามพื้นที่นั้นๆ ประวัติศาสตร์ความเป็นมาต่างๆ และด้านสิ่งแวดล้อมความสะอาดต่างๆ และสิ่งที่นักท่องเที่ยวจะได้รับ คือ ประสบการณ์การท่องเที่ยว ทั้งการเรียนรู้ การผจญภัย การพักผ่อน และยังได้สัมผัสกับบรรยากาศและกลิ่นอายของประวัติศาสตร์ความเป็นมาในพื้นที่ เป็นต้น

ในปัจจุบันด้านการท่องเที่ยวของมนุษย์เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากปัจจัยที่เอื้ออำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น การคมนาคม การติดต่อสื่อสาร เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ตลอดจนรูปแบบหรือวิธีการต่างๆ ที่มีความน่าสนใจเป็นตัวดึงดูดให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยว และเมื่อมีการเดินทางมาท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ก็เป็นตัวช่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนด้วย จึงทำให้การท่องเที่ยว เป็นสิ่งที่สร้างรายได้ให้กับประเทศไทยเป็นอย่างมากมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ส่งผลดีทำให้มีการจ้างงานมากขึ้น แต่ก็ใช่ว่าจะมีแต่ข้อดี เพราะข้อเสียคือ หากเราไม่มีการจัดการที่ดีพอมันก็จะสร้างผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม วิถีชีวิต ของสถานที่นั้นๆ ดังนั้นเพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการพัฒนา จึงได้เกิดแนวคิดในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เกิดเป็นการท่องเที่ยวทางเลือกที่หลากหลายหนึ่งในนั้นคือ การท่องเที่ยวชุมชนการท่องเที่ยวชุมชนจึงถือเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนในการบริหารจัดการทรัพยากรของชุมชน โดยชุมชน เพื่อชุมชน โดยแท้จริง นักท่องเที่ยวได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ วิถีชีวิต วัฒนธรรม ความเป็นมา ต่างๆ อย่างแท้จริง ทำให้เกิดความภาคภูมิใจแก่คนในท้องถิ่น และก่อให้เกิดความสุขของคนในท้องถิ่น และจากการท่องเที่ยวในอดีตส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวประสงค์ที่จะอยู่ในเมืองหลัก เช่น กรุงเทพฯ พัทยา ภูเก็ต แต่ในปัจจุบันได้ขยายตัวไปสู่เมืองรองต่างๆ เช่น ตรัง สตูล มากขึ้น ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความเจริญและความสะดวกสบายให้แก่ท้องถิ่น ส่วนการเดินทางมาจังหวัดสตูลก็สามารถโดยสารรถจาก สถานีขนส่งในจังหวัดสงขลาและจังหวัดตรัง และสตูลยังเป็นจังหวัดท้ายสุดในทะเลอันดามันของประเทศไทย แต่ในทางกลับกันถึงแม้การท่องเที่ยวจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศ ทางด้านเศรษฐกิจ การสร้างอาชีพ รวมทั้งการคมนาคม แล้ว แต่การท่องเที่ยวก็ยังก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบเหมือนกัน ทั้งด้านธรรมชาติ ด้านสังคม สุขภาพ และคุณภาพชีวิต หากจะมองผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสังคมในระดับหน่วยย่อยอันเป็นรากฐานของสังคม คือ ระดับชุมชนแล้ว ชุมชนก็จะตกอยู่ในสถานะที่เป็นผู้รับผลกระทบต่างๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อมจังหวัดสตูลเป็นจังหวัดหนึ่งทางภาคใต้ มีทรัพยากรธรรมชาติ

และแหล่งท่องเที่ยวที่อุดมสมบูรณ์ และมีการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอยู่เป็นจำนวนมาก และจังหวัดสตูล เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการพัฒนาการท่องเที่ยวเกิดขึ้นมากมายทั้งการล่องแก่งวังสายทอง และเกาะหลีเป๊ะ แต่สิ่งที่กำลังพัฒนาคือการท่องเที่ยวโดยชุมชน และบ้านปากบาราก็เป็นหนึ่งในชุมชนที่มีการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และประวัติศาสตร์ และสตูลยังถูกยกให้เป็นอุทยานธรณีโลกแห่งแรกของประเทศไทยทำให้การดึงดูดนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น แต่การท่องเที่ยวก็ต้องอาศัยการวางแผน ระบบการจัดการที่ดี เพราะในแหล่งท่องเที่ยวล้วนมีหินโบราณ หรือร่องรอยทางประวัติศาสตร์ เพื่อให้เป็นการคงอยู่ต่อไป การจัดการที่ดีเป็นสิ่งสำคัญมากและทำให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในชุมชนของตนเอง และสามารถอธิบายได้ว่าร่องรอยทางประวัติศาสตร์ชื่ออะไรมีความเป็นมาอย่างไรในส่วนนี้ จะต้องเสริมสร้างความรู้ในด้านธรณีวิทยาให้แก่กลุ่มผู้นำเที่ยว หรือผู้ประกอบการ

ชุมชนบ้านปากบาราตั้งอยู่ใน ตำบลปากน้ำ อำเภอลงขัน จังหวัดสตูล แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของชุมชนบ้านปากบารา คือ ปราสาทหินพันยอดเกาะเขาใหญ่ "ปราสาทหินพันยอด" สิ่งอัศจรรย์ที่ธรรมชาติรังสรรค์ขึ้นจากการกัดเซาะหินของน้ำฝน จนกลายเป็นแท่งหินแหลมรูปร่างสวยงามแปลกตาคล้ายกับบนปราสาทในเทพนิยาย ชาวบ้านจึงเรียกกันว่าปราสาทหินพันยอด อีกทั้งยังเป็นพื้นที่ธรณีวิทยา มีการพบฟอสซิลอายุมากกว่า 480 ล้านปี และจุดสำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวอยากจะมาเยี่ยมชมคือการได้ล่องเรือลอดในปราสาทหินพันยอด และในเกาะเดียวกันยังมีหน้ารูปหัวใจที่ทะเลเห็นน้ำทะเลสีฟ้า จึงมีชื่อเรียกว่าผาหินรูปหัวใจ และในบริเวณนั้นมีร่องรอยทางประวัติศาสตร์ เช่น ฟอสซิล ให้นักท่องเที่ยวได้เยี่ยมชมอีกด้วย และบริเวณเกาะเขาใหญ่ที่ปราสาทหินพันยอดเป็นที่ตั้งของอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตรา ลักษณะธรรมชาติเป็นเกาะที่ภูเขาขนาดใหญ่ และมีอ่าวที่มีหาดทรายให้นักท่องเที่ยวได้ลงเล่นน้ำ และข้างๆเกาะจะมีถ้ำลอด โดยในปีก่อนๆที่ยังไม่เกิดการระบาดของโรค COVID-19 มีนักท่องเที่ยวที่สนใจและเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก แต่เมื่อเกิดการระบาดของเชื้อไวรัสทำให้การเดินทางหรือการท่องเที่ยวไม่คึกคักเหมือนเมื่อก่อน แต่ปัจจุบันการท่องเที่ยวชุมชนบ้านปากบาราก็ยังมีคนท่องเที่ยวอยู่แต่อาจจะไม่เหมือนตอนไม่มีโรคระบาด ส่วนใหญ่คนที่จะมาเที่ยวในช่วงนี้จะเป็นคนในจังหวัดใกล้เคียง ที่เดินทางไม่ไกล ส่วนนักท่องเที่ยวที่มาจากภาคอื่นๆของประเทศไทยถือว่ายังมีน้อยอยู่ อาจจะอยู่ด้วยสถานการณ์โลกปัจจุบันแต่หากสถานการณ์ดีขึ้นจะมีการติดเชื้อสะสมลดน้อยลงนักท่องเที่ยวก็จะเริ่มกลับมาท่องเที่ยวกันอีกครั้ง

เนื่องจากตัวผู้วิจัยเป็นคนในอำเภอลงขันด้วยความสำนึกในท้องถิ่นของตนเองและอยากให้การท่องเที่ยวในจังหวัดของบ้านเกิดมีการพัฒนาที่ยั่งยืนผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่าหากชุมชนบ้านปากบาราขาดการวางแผนระบบการท่องเที่ยว และการบริหารจัดการที่ดี ก็จะทำให้ความเป็นอยู่ภายในชุมชนบ้านปากบาราเสื่อมโทรมลง ทางด้านระบบนิเวศน์ และสิ่งแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมท้องถิ่นอีกด้วย ดังนั้นจะต้องมีการส่งเสริมให้เกิดอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตให้คงอยู่กับชุมชนต่อไปหากสามารถรักษาสิ่งเหล่านี้ให้มีสภาพสมบูรณ์ไว้อย่างต่อเนื่องและยาวนาน จะทำให้มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาไม่ขาดสาย ซึ่งส่งผลดีต่อคนในชุมชนระยะยาว จึงคิดว่าจะทำอย่างไรให้ชุมชนบ้านปากบารา สามารถพัฒนาให้เป็นการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนได้ โดยสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชนอย่างยั่งยืน และเกิดผลกระทบทางด้านลบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวน้อยที่สุด และมองหาสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนบ้านปากบารา

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อแสวงหาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน

3. แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จันทร์จิรา สุขบรรจง (2559) ศึกษาเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของหนานมดแดง อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการกับผลกระทบทางลบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เช่นกัน ในส่วนของผู้ได้รับผลประโยชน์คือตัวผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยว แต่การหลั่งไหลเข้ามาของนักท่องเที่ยวจำนวนมากย่อมก่อให้เกิดความเสียหายแก่แหล่งท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่น เช่น ขยะของเสีย สิ่งปฏิกูล ความแออัด ความบิดเบือนขนบธรรมเนียมประเพณีในชุมชนท้องถิ่น เป็นต้น ซึ่งผลเสียเหล่านี้นักท่องเที่ยวไม่ต้องเผชิญแต่ผู้ที่เผชิญคือคนในท้องถิ่นต่างหาก อีกทั้งผลเสียเหล่านี้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศน์และสิ่งแวดล้อมของชุมชนด้วยเช่นกันหากหนานมดแดงขาดการวางแผนของระบบการท่องเที่ยว การบริหารจัดการที่ดี ก็จะทำให้ความเป็นธรรมชาติที่อยู่ภายในหนานมดแดงเสื่อมโทรมลง รวมไปถึงการเผชิญกับความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศน์ สิ่งแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมในท้องถิ่นอีกด้วย ดังนั้นจะต้องมีการส่งเสริมให้เกิดการตระหนักในเรื่องของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการคำนึงถึงคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวและวิถีวัฒนธรรมของชุมชนในท้องถิ่น ซึ่งจะนำไปสู่การบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างมีระบบ โดยการพัฒนาการท่องเที่ยวสามารถตอบสนองความต้องการทั้งผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่น โดยเฉพาะคนในชุมชนท้องถิ่นที่มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงจากการท่องเที่ยวมากที่สุด

สมจิตรอินทมน โปริชาติ วิสุทธีสมาจาร ศึกษาเรื่อง การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ : กรณีศึกษากลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของพื้นที่ท่องเที่ยวในกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาที่ขาดความชัดเจนและความต่อเนื่องในการส่งเสริมและการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ซึ่งประเด็นปัญหาหลักได้แก่ 1. การกำหนดเขตการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวในพื้นที่ 2. ความรู้ความเข้าใจและการตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวโดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวทางโบราณคดีศิลปวัฒนธรรม 3. การบริหารจัดการและวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 4. การประสานความร่วมมือ/เครือข่ายในระดับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกพื้นที่ จากภาพรวมประเด็นปัญหาของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่กลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าส่วนหนึ่งของปัญหาในแหล่งท่องเที่ยวกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาเกิดจากปัญหาที่สืบเนื่องจากอดีต การวางแผนการส่งเสริมการบริหาร จัดการแหล่งท่องเที่ยว จากประเด็นเหล่านี้จึงนำมาสู่การวิเคราะห์การพัฒนาการท่องเที่ยว พิจารณาโดยคำนึงถึงศักยภาพและขีดความสามารถในการรองรับของทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยว คุณค่า และองค์ประกอบของทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวความเสี่ยงของผลกระทบของแหล่งท่องเที่ยว โดยกำหนดเป็นประเด็นพิจารณาหรือเกณฑ์ในการประเมินที่มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับพื้นที่ อันก่อให้เกิดความชัดเจนในการกำหนดมาตรการแผนงาน ทางเลือกในการสร้างโอกาส ในมิติของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโดยชุมชนที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงและเกิดประโยชน์สูงสุดกับประชาชนในพื้นที่กลุ่มน้ำ

ทะเลสาบสงขลา ภายใต้การพัฒนาที่ควบคู่ไปกับการเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวที่พัฒนานั้นจากปัญหาที่เกิดขึ้นกับแหล่งท่องเที่ยว ผู้วิจัยในฐานะประชาชนที่พำนักอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาจึงเล็งเห็นความสำคัญของปัญหา และต้องการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ร่วมกับภาครัฐและประชาชนในพื้นที่

ชรินทร์พรรณ อะสีติรัตน์ (2553) ศึกษาเรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กับวิถีชีวิตชุมชน ตลาดน้ำอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนตลาดน้ำอัมพวา นับตั้งแต่ยังไม่มีจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จวบจนกระทั่งปัจจุบัน เพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลงและผลกระทบในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ที่เกิดขึ้นกับ วิถีชีวิตของคนในชุมชนตลาดน้ำอัมพวาภายหลังจากมีการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จากการศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กับวิถีชีวิตชุมชน ตลาดน้ำอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามพบว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา ก่อให้เกิด ผลต่าง ๆ อันเกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยวตามมามากมาย ไม่ว่าจะเป็นผลผลิตที่เกิดจากกิจกรรม การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา มีการสร้างงานในอาชีพต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับ ธุรกิจการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น มีการขยายตัวของธุรกิจชุมชนจากรายได้ของธุรกิจการท่องเที่ยว รวมถึง ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมชุมชนไปสู่ วัฒนธรรมเชิงพาณิชย์มากขึ้น นอกจากนี้ แล้วในอีกด้านหนึ่ง การท่องเที่ยวยังส่งผลกระทบต่อให้เกิดปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมต่าง ๆ ตามมาด้วย เช่น ปัญหาในเรื่องของระบบสาธารณสุข ปัญหาในเรื่องของความขัดแย้งด้าน การแบ่งผลประโยชน์ของชุมชน ปัญหาในเรื่องของอาชญากรรม ปัญหาในเรื่องของการอพยพย้ายถิ่นฐาน ปัญหาในเรื่องที่ชุมชนถูกละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัว รวมถึงปัญหาทาง ด้าน มลภาวะและความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศวิทยาในชุมชน โดยปัญหาเหล่านี้ล้วนมีปัจจัยหลัก เกิดมาจากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในตลาดน้ำยามเย็นอัมพวาทั้งสิ้น

4. วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษารั้วนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกหรือกลุ่มผู้นำท้องถิ่น ปรารชญชาวบ้าน ผู้นำกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มสตรี กลุ่มชาวประมง ผู้ประกอบการท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหาร รีสอร์ท และ หน่วยงานภาครัฐ เช่น อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตรา และชาวบ้านทั่วไปจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ทั้งหมด 18 ราย

5. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า คนในชุมชน ผู้ประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต่างมองเห็นว่าการจะพัฒนาการท่องเที่ยวให้ยั่งยืนส่วนหนึ่งคือการรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่ไว้ให้เหมือนเดิมที่สุด และสิ่งสำคัญที่ทำให้การท่องเที่ยวยั่งยืนคือการที่คนในชุมชนยังคงรักษาประเพณี วัฒนธรรม ที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นเอาไว้ เพราะมันคือส่วนหนึ่งในการดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาและการที่จะทำให้การท่องเที่ยวยั่งยืนนั้น สิ่งสำคัญเลยคือการให้ความร่วมมือของคนในชุมชน การรักสามัคคีกัน ร่วมกันพัฒนาหมู่บ้าน ดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ปลูกฝังให้กับเด็กรุ่นใหม่ที่กำลังก้าวขึ้นมาเพื่อพัฒนาชุมชนให้ยั่งยืนมีการปลูกฝังเยาวชน

ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ผนวกกับ 5 ข้อ คือ 1.การท่องเที่ยวโดยชุมชนทรัพยากรต้องอยู่กับชุมชน 2.ต้องรักษา
ขนบธรรมเนียมประเพณีไว้ให้คงอยู่กับคนในชุมชน 3.สร้างความรักสามัคคีเพื่อพัฒนาชุมชนร่วมกัน 4.การ
ท่องเที่ยวถือเป็นรายได้เสริมของคนในชุมชนเพราะคนในชุมชนมีอาชีพเป็นของตัวเองอยู่แล้ว 5.การทำ
การท่องเที่ยวชุมชนสามารถแชร์ประสบการณ์ให้กับชุมชนอื่นได้

6. การอภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่า คนในชุมชน ผู้ประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต่างมองเห็นว่าการจะ
พัฒนาการท่องเที่ยวให้ยั่งยืนส่วนหนึ่งคือการรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่ไว้ให้เหมือนเดิมที่สุด และสิ่ง
สำคัญที่ทำให้การท่องเที่ยวยั่งยืนคือการที่คนในชุมชนยังคงรักษาประเพณี วัฒนธรรม ที่เป็นเอกลักษณ์ของ
ท้องถิ่นเอาไว้ เพราะมันคือส่วนหนึ่งในการดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาและการที่จะทำให้การท่องเที่ยวยั่งยืนนั้น
สิ่งสำคัญเลยคือการให้ความร่วมมือของคนในชุมชน การรักสามัคคีกัน ร่วมกันพัฒนาหมู่บ้าน ดูแล
ทรัพยากรธรรมชาติ ปลูกฝังให้กับเด็กรุ่นใหม่ที่กำลังก้าวขึ้นมาเพื่อพัฒนาชุมชนให้ยั่งยืนมีการปลูกฝังเยาวชน
ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **จันทร์จิรา สุขบรรจง (2559) ศึกษาเรื่องการพัฒนาการ
ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของหอนานมดแดง อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการกับ
ผลกระทบทางลบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เช่นกัน ในส่วนของผู้ได้รับ
ผลประโยชน์คือตัวผู้ประกอบการและตัวนักท่องเที่ยว แต่การหลั่งไหลเข้ามาของนักท่องเที่ยวจำนวนมากย่อม
ก่อให้เกิดความเสียหายแก่แหล่งท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่น เช่น ขยะของเสีย สิ่งปฏิกูล ความแออัด ความ
บิดเบือนขนบธรรมเนียมประเพณีในชุมชนท้องถิ่น เป็นต้น ซึ่งผลเสียเหล่านี้นักท่องเที่ยวไม่ต้องเผชิญแต่ผู้ที่
เผชิญคือคนในท้องถิ่นต่างหาก อีกทั้งผลเสียเหล่านี้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมของ
ชุมชนด้วยเช่นกันหากหอนานมดแดงขาดการวางแผนของระบบการท่องเที่ยว การบริหารจัดการที่ดี ก็จะทำให้
ให้ความเป็นธรรมชาติที่อยู่ภายในหอนานมดแดงเสื่อมโทรมลง รวมไปถึงการเผชิญกับความเสื่อมโทรมของระบบ
นิเวศ สิ่งแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมในท้องถิ่นอีกด้วย ดังนั้นจะต้องมีการส่งเสริมให้เกิดการ
ตระหนักในเรื่องของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการคำนึงถึงคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวและวิถี
วัฒนธรรมของชุมชนในท้องถิ่น ซึ่งจะนำไปสู่การบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างมีระบบ โดย
การพัฒนาการท่องเที่ยวสามารถตอบสนองความต้องการทั้งผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่น
โดยเฉพาะคนในชุมชนท้องถิ่นที่มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงจากการท่องเที่ยวมากที่สุด**

7. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ควรทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างเป็นตำบล เพื่อจะได้ครอบคลุมทั้งสามชุมชน เช่น ชุมชนบ้านบ่อ
เจ็ดลูก ชุมชนบ้านตะไละใส ที่มีการท่องเที่ยวแบบชุมชนบ้านปากบารา

8. เอกสารอ้างอิง

การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ : กรณีศึกษาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา [ออนไลน์]. สืบค้นจาก

https://cscd.kku.ac.th/uploads/proceeding/070714_154737.pdf

การจัดการการท่องเที่ยวอนุรักษ์กับวิถีชีวิตชุมชน ตลาดน้ำอัมพวา อำเภอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

[ออนไลน์]. สืบค้นจาก <https://dric.nrct.go.th/index.php?/Search/SearchDetail/236005>

ศึกษาเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของหนานมดแดง อำเภอบำเพ็ญ จังหวัดพัทลุง [ออนไลน์].

สืบค้นจาก http://dspace.bu.ac.th/bitstream/123456789/2453/3/chanjira_sukb.pdf

